

R. P. R.

DOS. Nr. 40002

VOL. Nr. 64

MINISTERUL SECURITAȚII STATULUI

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Ancheta *LENA CONSTANȚE*

P 218 / 64

Data 28 IUN 1954

1960006

P 000218, Vol. 64

Urmează vol. Nr. 65

Vol. I I

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

Se face
inregistrare

MINISTERUL SECURITĂȚII STATULUI

11259

Vol. 64

ANUL 19__

DOSAR Nr. ____

Referitor la

Lenina Constante

In exp. Nr 23. 1

PROCES VERBAL

Astăzi _____ lună _____ anul _____
Noi, _____ Comisar de serviciu, în Direcțiunea Generală a Poliției din Ministerul Afacerilor Interne;

Constatăm prin prezentul proces verbal, că percheziționând pe Cel. 12. de ani) _____ de profesie _____ originar din _____ cu domiciliul în _____ trimis de _____ cu reportul nr _____ s'au găsit asupra sa următoarele:

una geantă piele, 1 carnet notes, una foarfecă, 1 creion metalic, biroul populației 364 lei, 1 ceas mic de mână, 1 cheie din pițel, 1 cordon, 1 curcă piele, una per mână.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal spre cele legale.

COMISAR DE SERVICIU

Detinut Lina Constante

Asistenti :

DOVADA

Am primit banii si obiectele prevăzute în prezentul proces verbal.

Detinut _____

T.F.

Angajament - 28.10.1998

Subsemnata Lena Contaut, nascuta la
Buc. in anul 1913, tatol Constantin Contaut,
mama Julieta Contaut - Ultimei domiciliul
str. Dionisie 12.

Eu iau angajamentul de a nu discuta cu
nimeni unde au fost retinuta, cum, in teba-
rile core mi s'au pus, despre ce am vorbit,
absolut nimic n' am mai in legatura cu
arestarea mea.

Eu in considerare cu toata seriozitate aceste
conditii si prevenirea ce mi sa facut ca in
ca eu voi respecta angajamentul luat voi
suferi consecintele.

Lena Contaut,

23 octombrie 1998

Declaratio

2

~~2~~ 3

Declarații

4 ~~83~~
~~84~~

Seboșen născută Leuca Contante domiciliată
în Str. Dionisie Lupu 12, fiind interlata de
ce am discutat referitor la situația din
principal cu grom declar că el a apă-
rat punctul de vedere socialist și nu cel
comunist.

Leuca Contante

Declarație.

M'am născut la Buc. în str. Tunaș într-o familie de mic burghez. Eram a doua fată. Născut născut născut născut născut.

Tatăl meu era funcționar. Mama casnică. Ea înțighea de noi trei, ne cosea, ne spăla. De mică n'aveam ca să am avut talent la desen, oșă prețide tatăl meu care ar fi vrut să mă învețe să ocupă cu literatura dar core din lipsă de bani nu a putut face.

Tatăl meu venise din Macedonia în Buc. să n'facă aici un sort. O băuse pe mama mea, care era foarte frumoasă, și îndrăgostise de ea și după multă tuda ajunseser să o ia de nevastă. Multă tuda pentru că mama mea fiind evreică, beuica mea era contra acestei căsătorii, cu un mic gaze bion. El intra funcționar.

Primi ani au fost liniștiți și nu-mi prea aduc mare lucru amintit. A venit războiul. Am plecat la Ion.

Am plecat la Odessa, și când a început revoluția, am fost trimisi cu un tren de refugiați, și cu soldați sărbi oșă coră, Dar tatăl meu a vrut să meargă în Franța.

MB

82
10

sau mi se pare ca' neputându-se stabili
frontul în lupta. Lumea să facă acest
ocul. Am ajuns la Paris, unde am găsit pe
o sora a mamei care se măritase cu un
francez. Tata a plecat în țară și a înce-
put să facă negustorie. Adică cumpăra
lucruri la Paris și le vindea la Buc,
dar n'a avut noroc, sau mai bine zis
pricepere și nu ne-a mai putut fi
la scoală, așa că ne-am întors la
Buc.

Eu am făcut la Paris două clase pri-
more și la Buc m'am înscris la Pitar-Mon.
Apoi la Liceul Regina Maria.

Tata a dus-o foarte prost. A încercat tot
felul de munci, să lucreze la un depozit
de lemn și asociatul fugi, să facă din
nou gazetărie. A scris la Adversal mi se pare
și la un timp ce zicea lui Cocea.

De după terminarea clasei a 3-a de liceu, am
dăd clasa 4-a particular și m'am înscris la
Belle Arts.

Din liceu mi-a aduc aminte numai lucruri
neplăcute. Încăutam foarte bine, aveam premiul
I, dar era un liceu de oameni bogati, în ma-
joritate, și colegii mei făceau lăce, pe când
eu eram în fie-ce zi strigată în public,

în mijlocul clasei, pentru neplata taxei. Apoi erau mișcări antisemite care ajungeau chiar în fața aceluși copii de 12-13 ani.

Mama mea ne făcuse să-i promitem să nu spunem la nimeni că e oareică, dar totuși acest lucru n' aștia n' câteodată îl murmuram.

Asta n' ar fi fost nimic dar ce murmuram mai mult era amărăciunii mamei căci ea era mereu fică de lucrul acesta pt. noi.

În liceu nu am avut prieteni pentru că nu aveam nimic în afară să le scriu la mine „la ceaiuri”. Eram ni foarte salbatică n' preferam să citesc. Apoi erau trei surori, n' ne înțelegeam bine.

Care a fost cauza mizeriei în care am trăit până ce am ajuns noi să câștigăm?

Tatăl meu dupe război cumpărase o casă frumoasă avea decât o parte din bani. Casa era expropiată în momentul acela n' el era nimeni ca să plătească.

Doi profesori corbeli n' au încă atunci vertiginos n' fostul proprietar făcând să treacă procesul ca să-și ia casa înapoi. Procesul a durat oare zece ani, n' tot ce câștiga bietul meu tată intra în cheltuieli, în șperțuri, în avocați. În ziua când câștigă procesul casa îi fu luată de o societate de ipotecă.

Pe părinți îi înbeau foarte mult. Sufereau

ni mori cu ei. Mă aduc aminte într-o zi de
vară, mergeam făcându-ne de mână, Veronica
mă-mea mică mică ni cu mine, prin gră-
dina Gheorghe, ni ne socotiam ^{ca} ~~ca~~ mai nă-
rosciti copii din lume.

Cu toate că puteam face foto, pentru că
mătuşa mea de la Paris ne trimisese rochi
vedu' de ale ei pe care mama ni le cinea
ni în tampoala să nu avem nimic de mân-
care în casă. Mi-l aduc aminte pe tata ve-
nind la prânz cu oareu pachet de mezeluri
ni pe mama plângând. Apoi citam ni secheste
"Singurele plăceri ale noastru au fost cititul
ni cinematograful unde capătam bilete de fa-
voare.

La Belle Arti nu am născut mult noroc.
Mediul era cu totul altul. La Belle Arti se
amocrău atunci tot felul de oameni. Pentru
aveau talent. Majoritatea cântau doar o
catedra. Erau fete sărace din provincie, tânău
la cântări mizerabile sau tot nouăni d din
măca burghezii.

Au urmat la Belle Arti 7 ani, în timpul
acesta am dat licența particulară, în penultimile
lunii - Septembrie. Mă proporau singura
ni am avut norocul să nu rămăi niciodată
coșfenta cea ce ar fi fost egal cu repenta.

16
913

Au avut ca colegi pe: Tanti Demetriade,
nepoata actorului, pe Zoe Ricci, Lili Paucă,
Marcela și Florica Cordescu, Mady Dimi,
Muti Yacobescu, Maria Moiseșcu.

Ca profesori au avut întâi pe Ithamir
și Serafim apoi pe Cecilia Călinescu Hond.

După pierderea casei, ne-am mutat în
strada Vaselor, la obor, într'un fel de
alee apăsătoare numită Cerkez. Aici am conș-
tientizat lipsurile de bani, dar sora mea cea
mare care urma literatură și filozofia a ince-
put să dea meditații, și eu mai cântăream
câte ceva, dar răi.

Cred că în anul 1929 la Universitatea
din Buc., Gurt, prof. de sociologie a început
campaniile monografice de cercetare științifică
a satului românesc.

Sora mea s'a scrisorât să mergă și ea și
fiind o studentă bună a fost admisă. În anul
acela eu fusesem bolnavă și nu am
putut merge la munte. Doctoresul
cerea să merg la munte. Tata, plin de speranțe
cum era mereu s'a urcat cu mine în țeu
și m'a dus la Brașov. Dar febrilele bune
erau scumpe așa că m'a plouat chiar în
fotă iutării bitericii negre, pe st. Hontemus
într'o odăie rece și într'unecoră, plătind

pentru câțoa timp, n' te buini să trimiți
restul, rest con nu mai vinea. Dui fericire
la Brasov veni să petreacă vara a Colegiu-
de a sorii mele, Paula Just, fata regișoru-
lui dela Național, n' mama ei mă fusă
pâny n' noră la ei. Seara intrau fetele pe
geam de fika propunerii.

Sora mea nu scria despre monografii
cu mare încautare. Cea unică în timpul ăsta
era uit'o colonie a A.C.F. lui.

Întori căca, Lizi (e cea mai mare) m'a
prezentat noilor ei prieteni. Era un grup de
oameni destepți n' deabia așteptau să iute
n' lu la ma hografie fapt d'iaunflor în 31
când am fost coaptati în echipa de astă,
condusă de Mac Constantinescu.

Atunci m'am cunoștut cu Harry Brauner,
care lucra ca asistent a lui C. Brăoiu directorul
Archivului de Folclor.

Am luat parte la monografiile dui Drăgan
Rimic, Cornova.

Tot atunci am cunoscut n' pe Golafentig, pe
nevoșta lui, pe Stahl, Mircea Manoltescu,
Vulcănescu, Costin, Matei Todor, etc.

Dar n'ingurul meu prieten a fost Harry, Despu
Harry nu vine greu să vorbească pentru că după
mine este omul cel mai bun n' cel mai cum

se cade din lume. Pe vremea aceea era
 tânăr, sărătos, vesel, amuzat de muzică,
 era un băiat simplu, fără pretenții, era
 român. Îi plăceau chefurile, dar cum putera
 să-i facă pe oameni să cânte fără puterea
 lui.

Erani încă la Belle Arts cred că după
 Bunic, când Homy se îmbolnăvi greu. Era
 chemat în la-militoniu, n'a fost ridicat
 din pat și dus la Spitalul Militar unde
 a rămas mi se pare opt luni, cu diferite
 operații [redacted] care opți dau mori com-
 plicatii.

În aceste monografii eu amuceam foarte mult.
 În satul Dragus am studiat puțina pe sticlă.
 Am copiat 80 de icoane, descoperind mai multe
 meșteri țărani necunoscuți: Savu Moga, Ma-
 tei Făurșora, Petru Tamas etc. Timpul lucram,
 uitam puț cosele oamenilor, stăteam cu ei
 de vorba și nara făceam plumbări, după xdu-
 tele de lucru.

În ultimul an de Belle-Arts, mi s'a
 întâmplat un becluc. Profesoara mea, Cecilia
 Cutescu Hora, avea obiceiul să ne treacă
 mâna, elevilor, amine comenzi ale ei.

Așfel, cu un grup de elevi, lucrasem contra
 de aur a încoronării, pe care a iscalit ea.

Erau în ultimul an, anul 7, când mă chemă la ea acasă și-mi dădu să lucrez un pergament prin care oronul Balciș declara pe Torga cetățean de onoare. Am lucrat cred mai mult de o lună în atelierul ei pe baza a câtorva schițe ale ei. Era un lucru minșălos, miniatură pe pergament.

Înainte de sfârșitul anului, Dr. Honck deschide o expoziție în care figurează și pergamentul. Tatăl meu a roaga să figureze și în iscălitura ei „executat de Leva Contantinescu”. Acest fapt a infuriat-o atât de tare că a cerut să fie dată afară din școală. Mă chemă Ressel-cu era director, - și după ce a examinat lucrările mele m-a trecut cu o lună înainte de Diploma la un alt profesor.

D. Justi care conducea monografia era Direc. Forul Fundațiilor Regale pentru Științe. Cunoșcându-mă la monografie a început să-mi dea să fac desene, la început gratis, apoi cu plată. Când am obținut Diploma mi-a promis o bursă pt. Paris. Fu luna Decembrie 1932, cred, am plecat la Paris cu o bursă de 800 fr. lunar. și am stat acolo 7 luni.

La Mac Contantinescu, (sculptorul care conducea secția de Artă a monografiei) am făcut cunoștință cu Belu Silber, Max, Călugăr, dar fiind mult mai mori decât mine nu

făceam parte din grupul lor, ci din grupul celor tineri, Harry Brauner, Gabriel Negri, Marcela Focșă,

Dar în afara de Harry eu nu am avut prietenii ci doar relații.

În ultimul timp sora mea găsea o slujbă de secretară la noua școală de Asistență Socială care se înființase și a cărei Direcție era D^{na} Manuela. Și zi fusese recomandată de zis. A funcționat multă vreme ca secretară, cu toate că între timp, și luase licență și diplomă. Dar nu a părut încă să fie numită profesoară decât în 1947! Cu toate multiplele promisiuni făcute de D^{na} Manuela care avea mult mai mare nevoie de ea secretară, care se ocupa și de câinii, și de cântărea. Azi sora mea este conferențiară universitară.

Pe 'Manuela' l'am cunoscut într-o una din monografiile, în care a venit pentru câteva zile să studieze mișturile. Mai mult l'am văzut decât l'am cunoscut: eram atunci în vârstă de 60-70 de ani și el era profesor.

Începând să câștige dintr-o dată, viața a fost pentru noi tot mai ușoară. Făcând ca în primul an sora mea a plătit niște doctorii de a lui tata. Apoi și el a intrat la Ministerul Informațiilor, la Revista Română.

În timpul cât eu am stat la Paris, ei s-au mutat din Vaselon în Sîkleanu, unde stau și azi.

Din foata ospitalăria mea, am amintirea a muncii lui Maria și a lui tata pentru noi, Ce plăcii au avut ei în viață? Nimic.

Satisfacția doar că cele trei fete au succedat la școală, că sunt cununiți.

De când va avea părinții mei tăcere liniștită. Tatăl meu are o pensie de 2500 lei, dă noi le dau tot ce li trebuie. Ei stau cu sora mea și zăi. Dar se vede că liniștea mi e pentru ei. Am fost închisă, Maria nu a știut nimic 6 luni după mine. Acum ești o femeie bătrână, care stă tot timpul înținsă. Are și o boală gravă

Lena Constanta

35
25
15

DECLARAȚIE
=====

Subsemnata LENA CONSTANTE declar în legătură cu întrebarea ce mi s'a pus dacă știu ceva despre planurile de plecare ale Pătrășcanilor ?

- Atât cât știu eu am auzit o conversație între ambii soți. Ea era foarte amărâtă și punea problema plecării. Imi este imposibil să-mi aduc aminte cuvintele dar țin minte perfect concluzia la care a ajuns Pătrășcanu : că el ca comunist nu poate trăi decât într'un regim comunist și că ori unde ar pleca ar fi un străin ; că ar fi pus în două situații : ori de trădător, lucru imposibil pentru el, ori de un fel de ratat, fără țel și numai cu remușcări.

Țin minte că auzind aceste cuvinte ~~XXXXXXXXXXXXXXXX~~ în mine, am dat mare dreptate lui Pătrășcanu. Niciodată eu nu l-am îndemnat să fugă.

Vorbiți de mine ca de un dușman. Este adevărat că m'am născut într'un mediu mic burghez dar am suferit toată viața din cauza regimului în care am trăit. Sărăcia'n haine negre.

Am intrat în partid din toată inima mea mai cu seamă când mi s'a spus că nu trebuie să cunosc teorie, că o voi învăța în celulă. Am dat de Elena Pătrășcanu și de Pătrășcanu. Am lucrat cu ea zi de zi, ne-am văzut extrem de des.

Pentru mine Pătrășcanu a fost un membru al biroului politic, adică al forului cel mai mare de partid. Tot ce azeam acolo pentru mine erau lucruri de nediscutat.

Acum au am trecut prin atâtea greutăți, 6 luni de închisoare și un an în libertate, dar mereu cu necazul de a nu fi chemată din nou la celulă, am gândit mult și mi-am dat seama că nutream pentru Pătrășcanu o admirație care mă împiedica să fiu obiectivă. Si faptul că P. era în bune relații cu cei mai de seamă conducători ai Partidului, că însăși după 22 Febr., am mai ajutat-o pe El. Pătrășcanu să vopsească un desen pentru tov. Ana m'a făcut să nu-mi dau seama prea bine de gravitatea faptelor.

Acum judec altfel și îl judec altfel și pe P. Imi dau seama de greselile făcute de el, de cele pe care le înțeleg. Imi dau seama că era reclamagiu, că fotografia lui apărea mereu în toate ziarele, că vorbea foarte des în public, că aplauzele îi

096

34
26
16

făceau ~~xxxx~~ plăcere prea mare.

Imi dau seama că a greșit la Cluj, în discursul pe care l-a ținut și cred că orgoliul l-a împiedicat să-și facă autocritica.

Cred că a greșit când a intrat în Facultate.

Acum, când am văzut cum a curățat Partidul Universitatea, la timpul necesar, imi spui că un membru de partid trebuia să intre în Facultate, numit de Partid, și nu printr'un concurs public. Si cred că aceasta se explică tot prin orgoliul lui.

Imi cereți să-mi aduc aminte ce am auzit vorbindu-se în casa lor.

Dacă vreun lucru auzit mi s'ar fi părut criminal, l-ași ținut sigur minte. Dar Pătrășcanu vorbea frumos de toți tovarășii lui. Acest lucru chiar mă surprindea pentru că fiecare om are din când în când nervii lui. El nu-i avea sau știa să se stăpânească.

Vorbea extrem de frumos de tov. Teohari, de care spunea mereu că-l iubește foarte mult, lăuda deșteptăciunea tov. Ana, se ducea la ei toți, îi primea.

Sigur că faptul de a fi aproape de oamenii cei mai mari imi făcea plăcere. Am cunoscut-o în felul acesta

Am fost întreruptă de tov. anchetator, care imi cere din nou să vorbesc despre fugă, despre Hary.

In vara anului 47, aproape în toamnă ambii Pătrășcanu erau la Paris. Dacă gândurile lor ar fi fost de fugă de ce s'au reîntors. Nu spun aceasta pentru a le lua apărarea, mi-au făcut atâta rău, dar pentru că eu sunt convinsă că nu a existat nici un gând de fugă cel puțin atât cât știu eu. Adică doar o conversație. Si ca dovadă că eu nu-mi dădeam seama de gravitatea situației este faptul că Elena Pătrășcanu a venit la mine după rezoluție și mi-a spus că ar fi mai bine să nu ne mai vedem, atât timp cât situația nu e clară. Eu, în loc să iau atitudine de membră conștientă de partid am luat atitudine falsă de prietenie. M'am gândit că prietenii nu trebuiesc lăsați la necaz. Oare dacă imi dădeam seama de situația tragică a lui Pătrășcanu ași fi gândit la fel ?

Ași vrea să pot spune că știu tot ce credeți dumneavoastră. Dar imi cereți doar adevărul. Adevărul este acesta pe care l-am spus. Mi-e frică de amenințările auzite, mi-e frică de Văcărești, de lipsa de libertate, mi-e frică pentru că am părinți bătrâni, pentru că vreau să trăiesc dar ași fi nemernică dacă ași minți pentru că imi este frică.

Nu l-am îndemnat pe Pătrășcanu să fugă. In admirația romantică pe care o simțeam pentru el nici nu ar fi putut intra gândul comunistului trădător.

Si știu că atâta cât am auzit eu hotărârea lui Pătrășcanu era să-și recunoască greșelile.

Imi aduc aminte că într'o zi Pătrășcanu a și spus că poate faptul de a fi pus într'o umilă situație de reabilitare este mai justă pentru el.

Tov. eu știu bine că între Pătrășcanu și o simplă membră de partid din 1945 este o mare diferență. Dar cred că și cel mai simplu membru de partid, tocmai de aceea merită acelaș sprijin din partea partidului.

19 Ianuarie 1950

ss. Lena Constante

Nu pot spune decât mereu același lucru.
Conversația pe care am avut-o între solii
Patrăscanu în legătura cu ideea ei de a pleca.
 Eu am avut impresia atunci că este o
 simplă ingerie a ei, provenită din starea
 ei de nervi și de fapt că nu era însă-
 toasă. Răspunsul lui însă - un stăpân
 formulez cu cuvintele lui - dar îi stău peis
 rusul. Un comunist nu poate să se schim-
 be. Nu poate trăi într-o lume capitalista unde
 foră să vea n'ar fi decât un trădător.

Acum, pentru că fac atâtea eforturi nu știu
 dacă mi-a aduc bine aminte - dar pare
 mi-a răma în urechi „un trădător sau un
 cerșetor”. Eram doar noi trei când s'a dis-
 cutat aceasta în biroul lui P.

Câteva zile mai târziu a venit ea la
 mine și-mi spusă că nu ne mai vedem.
 Mi s'a părut mult prea pesimista și i-am
 făcut și morală. I-am spus că ea trebuie
 să-mi ajute totuși, să-i dea curaj nu să

vorbească de moarte. Dar ea era bol-
navă de mai multă vreme.

Mi mai aduc aminte de o conversație
cu P. pe care am avut-o eu după aceea.
Cred că n raporta la conversația auzită între
ei, ~~At~~ pentru că în minte că i-am spus
că răspunsul lui era singurul just.

Mai înii aduc aminte că atunci când
a aflat că Toronian a vrut să fugă a
fost foarte amărit. Avea poate în aerul
figurii că i s-a făcut lui un rău prin
aceasta, Toronian fiind prieten cu el.

Se poate ca Toronian să -i fi făcut a-
minte nevestii de plecare și respunse
fiind să hotărât singur.

Se se mai vorbea în casă în timpul
acela:

7) P. aștepta mereu telefoane dela Partid
pentru a fi chemat să -i facă autocritica.

Înt'a zi a fost amărit că vorbind cu
cineva dela Partid (poate tot Gheorghiu Dej
Teohari) acela i s'a adresat spunându-i

3

Pătașcau în loc de „Andrei”.

20
~~24~~
24

- 2) S-au sfătuit cu mine cum trebuie să-și întocmească bugetul nou, cu leafe ei și a lui de profesor.
- 3) Într-o zi ne-a spus că a vorbit cu cineva care petrușea că i se va da muncă de reabilitare la Editura Științelor.
- 4) Locotea că nu vrea să-și piardă faptul că i s-a lăsat maringa.
- 5) Mai de mult am fost de față la o conversație despre Betea, core Eleonora P. mi-a plăcut de loc și ne-a spus că P. a răspuns că e foarte muncitor, și că la Arad a muncit extenuat de bine la aligeri.
- 6) Mi s'a spus de către anchetator că vorbește cu prietenii. Știu numai atâtea: că se duce din când în când la Arad unde vorbește cu tov. Titu Schäfer, bibliotecar cred.

Lena Constanta

19/I/1950

- 7) Mă dau seama acum că eu nu sunt adusă aici pentru a dovedi nevinovăția mea, ci pentru a ajuta Partidul să facă lumină în cazul Pătrășcanu.
- 8) Cum pot face aceasta? Aducându-mi aminte că am auzit nu văzută -
- 9) Mă lovesc încrederea de faptul că eu nu priveam critic vorbele și faptele lui P.
- 10) Ce mi-a reparat pe mine în timpul prieteniei noastre?
- 11) Dorul lui de publicitate, de a apărea pe planul întâi, de a-și face reclama. Pentru ce făcea asta? Acum cred că pentru a impresiona opinia publică, căci pt. un membru de partid este o greșală să provine din orgoliu.
- 12) Faptul că nu avea prieteni, că cu toate că la ancheta dinaintea lui s-a spus că lucrul acesta este fals eu cred că el nu avea prieteni, ci doar relații cu oamenii pe care nu era legat cu nimic ex. Silber, Betea, Torontian. De fiecare dată când acesti oameni erau puși asupra crimelor făcute P. dădea impresia că nu vinți a raporta pentru ei ci că-și spunea că tot în capul lui n va ține totul.
- 13) A înțeles P. gravitatea acuzațiilor aduse la Plenaria din 22 Feb.? Cred că nu, pentru că l'am auzit discutând cu totia lui, cu fiind de față despre catedra lui, că despre un lucru care nu-i trecea prin cap că i s'ar putea lua.
- 14) De ce am cazul în gresala de a nu mi-așe relațiile dintr-un mod noi? În primul rând dintr-un mod

intell^{gen} a p^{re}terine, core acum intell^{gen} ca
 ra acel familiarism demeritat de partid. Dor
 n^u diu cauza ca ea in pastore misionara si
 in teatrul de papus n^u mai cu seama in comisie
 de conducere ale n^{ost}re. Aste. Si diu faptul ca ea
 era in relatie cu too. Ana. Un aparat o chior
 eu n^u terminu o macheta p^{er} mobilarea corei
 dela magora a too. Ana. Nu au fost deloc con-
 scienta de gravitatea acuzatiilor aduse pe core nu
 le-au inteles bine atunci.

9). Despre placare: se poate ca conversatia auzita de
 mine n^u fi fost precedata de altce. Eu am au-
 zit ceace am declarat. Ca an^u fi dat eu ideia
 placarii este absurd. Sunt n^u ozi convins ca
 greselile in care a cazut P. provin din orgoliu,
 si nici decum din tradaire. Ca la un moment
 dat poti pica dintr'una intr'alta si in dau
 acum, dor cred ca nu constient. Inteleg asta
 in felul urmato^r. Dusi^{on}arul de clasa este
 mereu vigilent si profita de orice scapare a
 unui membru de partid pentru a slabi Parti-
 dul. Reactionarii spuneau mereu ca in Partid
 exista divergente. De n^u au n^u bazau n^u pe critica
 facuta lui P. in legatura cu discursul detaliat.
 Aceasta constituie o viza grava. Da P. a co-
 sⁱⁿual mult timp n^u fie membru in B.P.
 al C.C. si numai in pleuoria aceasta viza a
 a lui a luat toata gravitatea.
Sunt ferm convins ca P. nu a vrut n^u
pleci din tora. Aceasta convingere a mea poate
 ca este inca o dovada de prostie din partea
 mea, si o dovada a faptului ca eu pierdusem

admiratie pe P. pentru că vedeau în el pe
„Comunistul luptător de la 18 ani, așa cum era el
aristot în ziarul Scântea. Era oare de conce-
put că un om care provenind din burghezii,
avea sub burghezia o viață bună, a preferat
să revină la ea, să lupte ani de zile, să
fie aristot, ca să ajungă în fine la reali-
zarea idealurilor lui, și tocmai atunci,
ajuns un conducător de Partid - a cărei disci-
plină o cunoșteam - să revină la tot tocmai
când Partidul mergea din victorie în victorie?
Eu știu că dacă Partidul nu poate greși,
un membru de Partid poate greși. Dar știu
că poate să-și recunoască greșelile prin auto-
critică, și că se poate reabilita.

10) Trebuie totuși să vorbesc iar despre mine.
Când am fost arestată prima dată, am stat 6
luni închisă, de la început mai bine, la muncă foarte
rău. Mău, îmbolnăvit și întors acasă mi-au
făcut 2 luni de injecții și tratament ca să devin
iar o femeie normală.

Faptul că mi s'a dat drumul, că mi s'a recu-
noscut prin această motivatie, apoi faptul că
am fost rechemată în muncă m'a la Teatrul
de Păpuză m'a făcut să nucesc cu foarte rău.
Am fost premiată, am fost evidențiată în
muncă. Partidul nu mă primește înapoi, dar
acceptăm cu încredere verificarea. Lucram la
în muncă m'indică, și am început să citesc. Totuși

- Partidului. Am inteles multe lucruri de con-
nici nu stiam. Am inteles ca' fiecare dintre noi
cei multi' cu faptele, cu vorbele noastre construi-
socialismul si ca' tot noi prin greselile noastre
constitute si inconstitute il sustinem. El
ne arata doar pentru ca lumea merge inainte
si ca socialismul este viitorul.

Acum sunt din nou inchisă. Situatia mea
personală de om si de membru de partid con-
tra sa' munceasca la oalta cu toti nu in-
tenseaza pe mine. Sau poate mi se pare dor
mi se pare, indurata cu sunt. Trebuie sa
va spui ca' ma gandesc mereu la mama mea,
pe care eu am iubit-o. Anchetatorul
mi-a spus ca' voi ajunge la Vacaresti, la Aiud,
ca' voi fi condamnată.

In mine se gata mereu doua' ganduri. Nu
se poate sa' fii socotita vinovata. Am gresit
dar greseli nu de Aiud si de Vacaresti; unele
sunt inchisii mai criminali de război, tãdã-
toși, dusmani ai oamenilor muncii, speculanti.

Si iiii dau naama ca' nu sunt încă o mulțime
de partid deuna' pentru ca' am momente când
ma' indoiesc, când mi-e frica ca' poate nu
sa' fii crezută.

Si ce fericire mai

Declarație.

1 21/5

7) Crăciun 1946-47 P. primește zilnic telefoane de la Croitora de la o anumite Hleana Plesq. Me povestește această chior el, foarte măgulit. 'Dor uit'o zi' El, orea să asculte și ea la telefon. El iichide și se supără

2) + → Schimbă numărul telefonului dor 2 zile mai târziu încep chemările cu toate că numărul era secret. →

3) Câteva zile mai târziu P. me povestește că a venit la el la Minister în audiență - fata cu telefonul care ar fi gazetara la Semnalul. 'Mi se pare că a și apărut un articol numit Hleana ....?'

4) Apoi me spune că a venit îor dar că nu o mai primește.

5) Ianuarie Februarie - Eu plec la Ankara lăsând garsoniera mea lui Harry.

6) Martie - Vin la Buc. H. mi povestește că în timpul asta P. ar fi primit o scrisoare anonimă despre vizitele lui Lasq la H. fapt care nu era adevărat. Venise odată de gura lui H cu bărbatul ei. Eleana

7) Primesc eu o scrisoare anonimă, scrisă prost cu creionul cam cu următorul cuprins: P. te înșală cu o fată Hleana etc. Cam furată, fără să-i arăt scrisoarea îi spui lui P. core spune că e o forță stupidă.

Toată vara au urmat diferite telefoane și la P. și la mine și chiar la Hleana Popescu, colegă cu mine la Păpuș și prietena cu Hleana. Cum mergeam cu totu la teatru mă la cuie motorograf urmau un telefon la mine. Cel mai des telefona la 12 noapte și mi povestea că iar me-a văzut. Stă tot și făceam chior și hainele cu le purtam eu sau El. pe care o critica foarte mult. De ex. mi'a întrebă dacă eu îi fac decornile.

+ În legătura cu schimbarea numărului de telefon
schimbat cred de două ori, mai târziu la telefon
fata a făcut mare hoț spunând că ea află de la
telefoane de îndată ori ce număr ori că țig.
la telefoane răd de marea lui P. de a-n
schimba numărul.

Foarte des se auzia prin telefon muzică de jazz și cântecii englezilor și francezilor. Întrelocutoarea mea, era întreruptă de voci barbatilor cu accente englez, de râsete și galăgie.

Mă înșeuța și mi sputa că o vară a ei este îndrăgostită de P. că trăiește cu el, că vine des la ea și vizită. Înt' o zi mi-a spus că vară ei a făcut - prăjituri pentru că venise P. și că-i plac delocurile, fapt adevărat.

Eu le-am povestit lui P. și E. o parte din conversații, cea mai inofensivă. Nu credeam deloc că este adevărat, îl întrebam pe P. și negase, și nu voiam să așez pe ea core era foarte reparată de aceste telefoane și îi spusese lui că ar trebui să facă cercetări. Dar el lua lucrurile în răo.

Înt' o zi, mi s-a telefonat și că mă auzise că am munit și descrie exact apartamentul P. din București. Persoana aceasta s'a întâmplat înaintea de a mă duce eu la atelier, unde i-am povestit parte lui E. eu bănuind că poate face aceia dăduse un baci femeii de serviciu pentru a le vizita casa. Fapt este că a doua zi am nou telefon cu reproșuri că dece am raportat Patrascanilor imediat. Atunci cu E. la atelier am încercat elacă cumva n-aude ce se vorbește din celelalte odăi. Acum mă gândesc că ingur eram atât de naivă și încredințată în că nu mi-au dat nume că iuresi P. îi spusese.

10) Spun vorbim am făcut o excursie cu ei la Piața Mare. E. a pierdut pe drum aparatul ei fotografic. Imediat telefon la atelier, ca aparatul a fost găsit

ni nu-mi aduc aminte detalii din era din nou
a fașă.

77)

O pînă a Eleui stătu și cîtova timp la ea. Veni-
u din Liria. Priuise cu un telefon ca' ar fi sorib
un pachet din Liria și mi se da' o adresă unde
peu pudent mi se poie. Eleui mi da' monia, cont
de nebușe și adresa era fictivă.

12)

Priuise cu telefon de la un necunoscut vor-
bind perfect franceza cu mi spui ca' nu a'ubsti
și să merg cu el la magore.

13)

Alt telefon al fetii cu-mi descrie vila dela
magore. Fînd uit'o și la magore o iuteli pe
cîșpîștoare Maria dacă cînea vizitare cosa. Mi
povesteste negându-mă' să nu spui nimic ca iut'o
și a sorib cu farca a fata. Tăvără a cerul apă a
utot în cosa' și ar fi spui lucrătorilor (cosa nu
era încă gata) ca ar fi ibornica Domnului. Miștă

14)

Alt telefon la iutovarea dela Praga. Ca ora
ei ar fi priuș cadou dela P. cionapi și parfua
dela Paris adun' pui Tonorian.

15)

De foarte multe ori închideau telefonul, din de
curiozitate dese ori răspundeau. Dar cum nu în-
telegeam aceste telefoane nu mai spuneam ni-
mănuși nimic. El. spuse uit'o și tebeu să fi
spioane din mi mi se păreau doar forse și
totuși ceva neclar mi da'deam naama că tebeu
că fi. Nu vroiam însă să cred că P. mă mînte.

16)

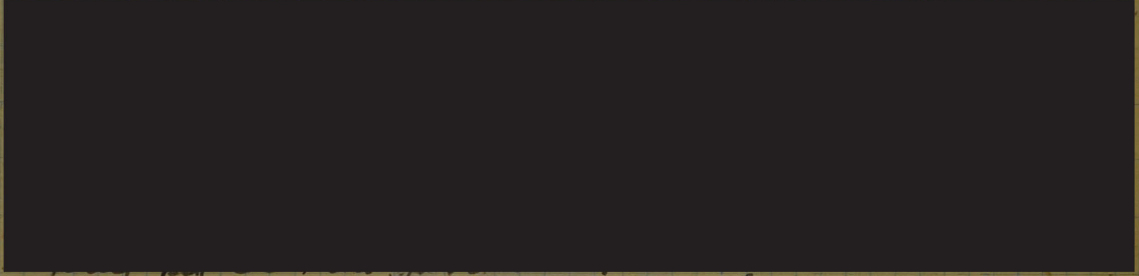
La ancheta făcută am pomenit de aceste forse și
dar nu am fost utilată mai mult. Am fost
utilată dacă am auzit de Gleana și nu mai știu

~~101~~ 27/4/50

numele ni am spus ca' ea s'or putea sa' fie
movimentul unor foruri n'atot.

Astazi iusa' cand' Dl. anchetator m'a interbat
de americani lucrul acesta m'a mirat foarte
foare ni tot gandind din ce s'or fi putut moarte
aceasta interbore cum n' interbore ca' eu a'asi
fi fort pusa' sa' ma' imprietesc cu P. m'au
gandit mult n' cred ca' totul este doar o
confuzie de persoane.

Leua Contente

28 Ianuarie 1950

Mi am adus aminte alt fapt. In toamna' 47 am fost
la Pudeal numai eu cu El. n' cu P. Adica' el a stat
acola singur o saptamana' n' noi am venit sa' l
luam. Dupa' cateva zile apare in Semnalul un
articol scris de gazetarul care facea un fel de cronica
a evenimentelor saptamanii, cronica lionica. In articol
n' vorbea despre P. in padure vizitat de o miza' sau
de o zana' : Heaua.

Doua' saptamanii inainte de a veni acasa' de la
arest, sau chiar mai putin, mi telefon la mama interbata
ce mai fac, ca' a auzit ca' am venit dela sanatoriu.

X.

Mi-a spus odată că vara ei stă pe bulevard
într'un bloc pe la Take Yonescu și că ea l-a vă-
zut pe P. intrând acolo. Eu l'am întrebat pe
P. dacă cunoaște pe cineva într'un bloc pe la
Take Yonescu. Mi-a spus că a fost acolo de câteva
ori să-l vadă pe un secretar general de al lui,
Olteanu. Atunci am tăcut și nu i-am explicat de
ce l-am întrebat pentru că tot timpul relațiile noastre
au avut această notă de respect din partea mea!

Lui Harry i-am telefonat de câteva ori spunând: aici
e tîrio Luca Bănățianu (un lăutar cunoscut). H. mi-a
spus că le închide telefonul și să fac și eu la fel.
Dar dacă-l ascultăm, adunăm și știu toate
aceste lucruri.

~~Harry a telefonat la mine și mi-a spus că
lăutarul Luca Bănățianu este în închisoare și
că nu pot să-l văd. Mi-a spus că el nu are
nimic de spus și că nu are nimic de spus.~~

1) 70 28
28
Declaratie

Subsemnata Leona Constanta - declar ca am
plecat la Paris dupa sfarsitul noalei de
Beli Arte. Capatosem dela Prof. Juste o bursa
lunara de 800 fr. lunar.

Am plecat la Paris inainte de Craciun 1932.

Am luat o camera la "Foyer International
de jeunes filles" Pl. St. Michel. Plateau 400 fr.
pt. o odaie in care stateam 2 studente. In acest
pret se cuprindea si micul dejun si masa de noapte.
Masa de pranz costa intre 5-7 fr. si restul se dadea
pentru material de pictura si deci era foarte insuficient

Am intrat la Beaux Arts la cursul de pessa,
la Musée du Louvre la cursul de muzeografie
de unde ulterior am capatat si o diploma pe
baza unei lucrari in legatura cu un muzeu autohton
din provincia si am capatat diploma.

La Paris aveam o matasa plecata de mult
din tara si maritata cu Andre Thibaud, El avea
cu alt frat al lui o fabrica de perii de diabl. Sta-
teau la Chantilly la 60 km. de Paris.

2)
Diminuțiti când nu aveam curs la L'auron
mă duceam la un atelier liber de pictură,
la "Grande Chaumière" unde cu suma de 2 fr.
puteam lucra după model. După amiezile
mergeam la Beaux Arts.

Pentru cineva fără bani, Parisul era foarte
dus mai cu seamă în iarnă. De abia așteptam
să vie Harry, dor el nu obține aceluși ajutor
monar, și leuile neceam. Mă duceam din
când în când duminicile la mătușa mea la
Chantilly și din când în când pe lângă bani
de autobuz mi făcea câte un cadou.

În fine prin Aprilie Moi - a venit Harry. Cu
el totul a fost mai bine. Ne plimbam împreună
prin Paris, și arătam ce cunoșteam eu.

El a stat în legătură cu muzicanti și prof.
dela Facultate. Așa la Paris și mi spate, pe
Victor Brauner, pictor care locuia cu nevota
lui acolo, trăind și el foarte greu.

Harry nu a primit tot ajutorul promis dela
Pruc. Bani dacă veneau, veneau târziu, și era
vesnic dator la hotel.

De multe ori luam mâncare dela Foyer și

3)
măncam împreună în grădina Luxemburg. 3.14
A venit vremea înforării. Lui Harry mi s-au
mai roșit ultimii bani pe care îi aștepta.

M'am dus la maturo mea și spunând că mi
trebuia să ajut pe cineva mi-a dat ca răsti
bani - cu care Harry mi-a cumpărat biletul.

Alergom pești tot să obținem bilete stu-
dentesti cu reducere. În Yugoslavia am
fost dat în jos din tren la frontiera și
după câteva ceasuri ne-au lăsat să
ne urcăm în trenul următor. La frontiera
română am cumpărat bilete și am fost
la Buc.

Leoa Constante

L'am cunoscut pe Belec Hilber la Mac
Constantinescu prin anii 1931-33 - El adu-
na am acolo un grup de cunoscuți, unii dela
monografie, alții artiști. Atunci nu stăteam
cu el de vorbă el fiind mai moale decât grupul
mortu și mult prea serios pentru noi.

Mai târziu l'am văzut de câteva ori în
legătură cu mișcarea artistică Criterion.

El e comunist, sau mai bine zis de
Hănga, cum se spunea.

4)
Mai țâșni prin 1938-39 l'am văzut⁴⁾ într-un grup de alți curiosi, printre care Eugen Bălan și fetelă Berola care îi erau prieteni. El îi făcea curte uneia și Eugen. Bălan celălalt. Me-am văzut și la fete și a venit și la mine cu ele de câteva ori. Am făcut și o excursie cu moringa la munte cu ele.

N-am că putuse la închisoare ca spion și că mi insufla încredere la tot. Dar în general avea remușcări unui om extrem de deștept. Cu noi era vesel și glumeț.

Cred că în 1940, înainte de 1 mai el a vrut să se ascundă de frica austarilor de comunisti și s'a adresat lui Eugen Bălan, care reputându-l prieten l'a adus la mine. A stat la mine două zile apoi a plicat acasă. După câteva timp s'a mutat la o soră a lui și l'am văzut rar. Dar când s'a reîntors acasă, cum stătea la 3 case distanță de mine, venea într'una la mine să asculte radio. Atunci am vorbit mai mult cu el. El mi traducea ce asculta la radio și mi vorbea despre mersul războiului. Mi-a vorbit de comunistii de armată sovietică, de felul cum oamănii

66-3
vor trăi sub comunism. Hăa Beia că n-
eu nu doream decât înfrângerea mea. Log.
Lucu normal, mai cu xamă pentru mine
core o aveam pe mama, dar mai cu xamă
pe Hany pentru core te muram mereu.

Înt' a zi Belu mă întreabă dacă am cu-
rajul să ascund la mine o fată căutată
de politie. Am simț-o la mine cam o săptămână.
Pentru mine era modelul Marta.
Hăa dela ea că totul ei era în Transilvania
n- că ea stăgea la noi pentru cei uchiși.

Apoi Belu a luat-o dela mine n- a
simț-o el câteva zile. Cam o lună mai
târziu iut-o xară Marta mi-a telefonat
între bându-mă dacă poate veni la mine.
A venit n- a mai stat ore 3 zile, cred.

Dela Hany, am auzit că Belu nu are o
bună reputație printre comunisti, el o stă
cred dela 'graur, din cauza erezării lui.
Dar cu Belu nu am vorbit despre asta.
El mi-a povestit cum a stat cu lațuri,
cât de greu a dur-o n- aștă.

Văzând tot timpul atitudinea lui Belu,
eu mi- giceam că acesta nu-l doborâtă înțelegi.

pentru că el reprezenta pentru mine un comunist,
nimeni nu pe care-l cunoșteam mai bine. 33

28 ianuarie -

Până la sfârșitul războiului mi s'a mai întâlnit
flat următoarele: Un coleg al lui Hany, de la liceul
teoretic evreiesc unde era director graur n'pe
core-l cunoșteam dinainte de război, Saniellevici,
băiatul academicianului, mi telefonă un'ă zi
că vrea să uie să mă vadă. (1943-44?) A venit
n' mi'a rugat să' tu câteva zile la mine un
pachetel învelit în hârtie de zior. A stat la
mine cam un ceas, n' apoi mi'a condus până
la tramvai. Am venit totuși acasă n' la ora
11 au venit 4 agenți care au făcut o percheziție
destul de vagă, deoarece au văzut pe zid icoane
n' au aflat că sunt creștină. A doua zi priin
Hany l'am întâlnit pe graur care mi'a trimis
vorba să' ord' hărtiile. Nu am mai avut nici
a neplăcere din cauza asta n' nici pe Saniellevici
nu l'am mai văzut de atunci.

În vara 1944 ne mai având bani de loc, vându-
nem n' cărți n' lenjerie, n' discuri, am închiriat
pe 2 luni casa unui meșaj sărăc Carburanu, priin
portarul blocului care lua n' el ceva.

Au plecat la țară la prietena mea Dorica
Balau. M'am întors prin Iulie începutul lui
August.

Frântă de plecoarea mea Belu mă rugare
ră-mă plec având nevoie de mine. Mă a vrut
ră-mă elplice de ce, n'eu m'am vrut ră-mă
șpui că m'mai am băut as, că am plecat.

Au vizitat ră-mă șpui că în 'vara 1943 vizităm
pe Elena P. n'pe P. la Zamora unde am stat
2 luni. Au vorbit cu ei o singură dată pe
drum. Pe ea o curiozitate dela o expozitie durată
de război. În vara '44 a venit dintr'o scurată la
mine cu Belu că ră-mă vada cose, ca la nevoie
more ră-mă vie la mine. Eu plecând lucrul a
ră-mă balta.

Când m'am întors la Buc. am stat la
mama, sora mea fiind lichidată. Acolo am
adăpostit într'o noapte, m'm la mansonă pe
Muta Silber n'pe soa. Luchian. Ea pusea înaint
de '23 August.

În vara de 23 august eram cu Hany la
Prof. Byck la masă ^{curiozitate} împreună cu Belu n'
Mihail Sebastian. ^{Belu a} ~~Ei~~ au venit forșin, în
gama more, n' m'a șpus ră-mă ascultăm
radio-ul, l'a luat pe Sebastian n' au fugit.

8

La ora zece am ascultat proclamația regelui
și am fugit cu Harry pe Calea Victoriei în col-
mea bucuriei.

A doua zi la 6 dim. a sosit sora mea Victoria
dela Ciorogârla - A venit și ea la mama. Eu
am ieșit în oraș și la piatră Moarte mi-a
prins alaua. Mi-am vrut să mă adaptez
și am fugit dintr-o dată. Mi-am luat rău
precional și am stat mai mult timp cul-
cată cu temperatura. Mi-aduc aminte că
după moșă a venit Harry într-un ruflet
și a râs cu noi cât a știut bombarda-
mentul.

Poate după o lună sau două Belu mi-a
propus să intru în gruparea artistică a U.P.
(Uniunea patrioților), condusă de El. P. Am
primit bucurii. Aci am lucrat cu Boris Cor-
gea, Liza Macovei, Zoe Băicoianu, Macovei,
Dumitru, Alifant. etc.

Organizăm conferințe și expoziții progresiste.
Aci s-au pus și bazele teatrului "Tăndărică"
care s-a deschis la început de U.P.

Încetul cu încetul am lucrat mai mult
în acest teatru, până la urmă încadrându-mi
în personalul lui.

Cu ocazia unei conferințe la U.P. l'am cunoscut pe Patrascanu. Apoi l'am văzut mai des la alții, când venea să-și ia nevasta. Îmbolnavindu-se el de pleurită am' am' dus pentru prima dată la ea cu Harry și i-am dus niște flori. Harry fusese la cercul nostru a conferință despre Șortacovici.

În iarnă m-a invitat să mergem cu ei la Pudeal. La insistențele lui Harry, care suna sesize de ani de zile din Buc. am primit să merg cu ei. Mai mergea și Sebastian și Torosian. Am stat câteva zile cu ei pe Dikau. Încetul cu încetul ne-am văzut mai des. Patrascanu a început să-și facă curte. La început asta mă magalia dar încet încet am început să țin la el din ce în ce mai mult. Treia să fie extrem de dragut când oia. Asta s'a întâmplat în 1945.

În aceea vară la propunerea mea am închinat cu toți adică ei doi, Harry, Torosian și cu mine oia Doamnei Mamila de la Măgure. Mergeam acolo din niște. Mai venea câteodată și D^{na} Schvaneu, mama Eleui. Torosian foarte rar.

Faceam baie, plaja, citeam, ni ascultam
muzici. Mai intotdeauna fiicele lui noi
ne aduceau ceva de lucru. Eu corectam
H. Pat. filele cartilor venite de la Tipografia.

Erau foarte veseli, plini de viata, gata sa
discute cu H si cu mine de toate partile.

Intotdeauna ni erau in casa in Partid.

El era totdeauna gata sa discute cu apindeg

Mi-a povestit de cateva ori ni intramptori
din viata lui politica, umani, crestini etc.

In genere recusa din povestile lui, o atitudine
- in Partid - de fronda, ca deseori era in opo-
zitie cu ceilalti toti, dar ca de multe ori i se
daduse dreptate ulterior...

Anul 46 continua la fel, dar P. nu mai e
tot atat de vesel. Poru mai obosit. Dupa cat
pu multa are neplacii cu magistrati de care se
fat vaita. Ca el are multa rabdare dar ca tota-
devar sunt fete reactionari.

Vara pleaca amandoi la conferinta de pace de la
Paris. P. era incantat si mi se pare ca ni pregatise

ni mi discurs -

(Am uitat să spună că ne luam și pe noi³⁸ în vara cea în care am dăruit în ideal cu hemul special când a terminat și discursul dela Cluj.

Hu că îl răpăra mult critica Partidului și că trebuia să-și facă o auto-critică pe care nu și-a făcut-o.)

În timpul cât au stat ei la Paris eu am plecat cu Hany la o culegere de folclor în Banat, în satul Măruș, sus în munți. Era acea vară grozavă de rece, și prețutându-se pădurile erau arse. Hany a cules multe cântece acolo. Trebuie să recunoașc că eu eram puțină pentucă P. era plăcut.

Întorși la Buc. am auzit din toate părțile nemulțumiri și legături cu P. 'Că' ar fi fost împușcat, că nu a vorbit la conferință. Teodor Georgescu Core-i tăia locul la Minister l-ar fi criticat. Secretarul lui Răpăra era foarte pățit de aceste voruri și nu stia cum să i le comunice ca să-și grăbească întoarcerea. În drumul nostru spre Buc. ne întâlnisem cu D. Procureur Nicolau și cu D. Păuleșcu nu mai știu aduc aminte în ce oraș și ei erau foarte amărâți (că Andrei stă prea mult).

Dar ce m-a năpărit pe mine și pe Horu
foarte tare a fost că am aflat dela femeia
lor de serviciu că în timpul plecării P. D.
Mamula' care le cerea vila pentru o lună
plasare acolo pe Mamui.

Atunci am hotărât să-i telefonăm lui Ios
adica' Elene la Paris ca măcar ea să-și gră-
bească întoarcerea. Nu i-am spus adevărul la
telefon ci pe căl în plus ceva cu teatrul de
Păpuși. Ea nu m-a luat în krios dar
totuși după câțora timp a sosit.

Auzind despre Mamui, s'a dus la Ios. Teo-
ni l'a rugat să-i dea un agent pentru a
merge la magor cu ea și a face o perchi-
ziti înainte de a intra în casă.

Dimăuie încă se hotărâseră să-și clă-
dească o casă la magor și atunci au
cumpărat un teren. Ea era arhitectă și-și
facea nouă plăcere să-și facă o casă
pe placul ei.

Când s'a întors P. toate păreau că au
ieșit în normal, și că nouă zile fuseseră
nouzi.

În Ianuarie 1997 ea am plecat la Andora

P. a fost foarte drăgăstos și mi-a făcut el pa-
raportul. Am stat la sora mea aproape 2
luni. Auzisem o expoziție de pictură la Buc.
și am făcut o exp. la Ankora.

Am stat încă aproape o lună la Comtan-
mopol. Mi-am plăcut foarte făcând multe schițe.
Sora mea cu ma' iubeste foarte mult și
facea toate poftele. Mergeam cu mama și
suipeșii, la concerte, la cinematografe.
Am cunoscut la Comt. și afara de membrii
ambasadei pe un pictor român pauc, Lazare
Levi profesor la Belle Arts, și pe un pau-
cș absolut comercial la care am luat cuose.
Apoi pe prof. de la Belle Arts pe care i-am vâ-
zgat în grup o singură dată.

La Ankora viața era plicticoasă. Orice
mic și ei aveau învențiat. Am luat
parte la 2 sau 3 mese oficiale la ei, cu
diferenți ambasadori: al Franței, Elveției,
Libanului, Greciei, Belgiei, Iugoslaviei.

Am stat cu niște de vorbe și afara de
conversațiile de la masă. Nu am legat nici
o cunoștință nici cu turci nici cu străini.

După 2 săptămâni la Ankora ne-am re-
întors la Comt. și totți trei am revenit în
vară.

În timpul acesta, P. și El. fuseseră din

mai la Paris.

Ea lucra mereu la planurile vilei de la Iașo-
gov și la mobilier. În primăvară a început
construcția care a fost gata și se pou de
ziua noastră 21 mai.

Purtii mai târziu au dat o recepție la
care au sosit tot Comitetul Central și
pe noi nu ne cheamă, natural, în aceluia ocazie.

Însă atmosfera era cu totul schimbată.
P. era nemulțumit. Fusese numit profesor
la Drept, asta îi trădădevăi îi făcea mare
plăcere dar pretindea că asta nu era pe placul
Partidului, și că tot. Așa nici nu-l felicitare.

Știu că el s'a dus la To. Gheorghiu - Dej și
l'a rugat să-i dea un colectiv de lucru.
și că am transcris și eu niște note ad-
notate cu note. Dealtminteri eu tot tem-
pul am făcut corecturi pentru el și au
scrit în preamă și se pou "Problemele
de Bază" eu corectându-l din când în când
stilul.

Venea deseori obosit sau supărat acasă
era greu de vădit. Se purta tot drăguț cu
mine dar altfel. Serile nu le mai petre-
ceam decât rar în preamă și atunci la
ora 11 trebuia să plecăm acasă.

Când m'am întors eu dela Aurora,

H. mi-a spus că-i fusese grozav de dor de mine
 și că trebuia să fiu ră la căsătorie. Cât
 de rău mi pare că nu am făcut atunci nimic.
 Dar mi se pare că ar fi urât din partea mea.
 El iubeam pe H. cum îl iubesc și astăzi și
 cum l'am iubit de când l'am cunoscut.

În timpul de 20 de ani mi s'a părut
 că mi plac și alți bărbați, dar la gândul
 de separare de H. mi dădeam seama că nu
 țin la nimeni ca la el, doar că cu el sunt
 obișnuit și nu mai țin dau seama.

Toată viața am fost gelos unul pe altul
 și când te beia și când nu.

Și de atunci această mi se pare că țin
 prea mult la P. Cât de greu mi-a fost însă
 când am fost închinat faptul că P. nu
 mai există pentru mine și că mă gândeam
 cu jale la H. la superioritatea lui, la prietenia
 noastră atât de veche și de adâncă, la bu-
 nătatea acestor două case și toată toată ne-
 buirile și fetele noastre.

H. mi spunea câteodată ca această prietenie
 îl cam plictisea, că el înțelege dintr-un
 ră la pelecete plăcut, liniștit, nu cu nervii
 lui sau cu căștile lui Andrei. De ce nu
 l'am ascultat?

În timpul acesta Bela a fost judecat

Vara am plecat la Mangalia. Priinsem înainte
a telegramă de la un fost prieten al meu care
plecaser din țară în vremea legionarilor, cu
mama lui în familie. Mui ceruse atunci să-l
iau de barbat și să plec cu el și eu nu
primisem. Într-un timp ajunsese la Londra și
era lector la facultatea din Cambridge. Mă
amuză că va fi pentru câteva zile la Praga.

Mici nu-mi trecea prin cap că mi-o ar putea
duce. Eram cu P. cu el. Cu Harry la Mangalia.

P. pleca în timpul răptăunării și venea săm-
băte. Son m'a și cu avionul spunând că
trebuie să plecăm de îndată la Buc. Că el
va merge cu ea la Bruxelles iar eu la Praga.

Am fost bucuroasă cu toate că m'atrasă lui
H. căsătorit acolo nu-mi făcea plăcere.

Două zile mai târziu eram la Praga. Ei plecau
mai departe. Eu trebuia să profit de ședere mea
acolo pentru a studia tratatul de pășuni ce se
facuse. Prietenul meu a petrecut 2 zile la
Praga, două zile neplăcute pentru mine pen-
tucă nu mai aveam nimic comun și că el
mai cerea mereu de nevastă. I-am vorbit de
România, de Partid, de munca de aici. Se
cam uita la mine admirativ dar îndoit. Am
fost fericită scăpând de el pentru că mi s'ar
fi făcut plăcere să-l întâlnesc cu P. pentru

Au arăta deloc măgulitor pentru mine

Au mai stat nișura câteva zile în lăsașu-
ma de bilet de înțorcere din țară, că să fie
mai ușor de plătit, la sfatul unui domn tovară
dela Banca Națională.

Au stat și cu P. 2 zile, între timp au vi-
zionat filme de păpuși și ne-am reîntors la
Mangalia unde l'am găsit pe H. cam furios.
Dar separările noastre nu sînt.

Toamna la Puc. Procesul lui Belu. L'am
văzut de câteva ori. Atunci Belu mi-a spus
că este acuzat că a fost agent. Mergeam la
ei și așteptam la amănăciunea lor, a lui și
a nevestei - și Murtu, care e frînduță grozavă.
De altfel ea întotdeauna îi făcea murături
ca corbete prea mult.

P. era în el amarat din cauza lui B. Spunea
că asta se răspândește rău și asupra lui. Apoi B.
a fost scos din Partid și arestat. P. ar fi vrut, undă
foarte mult să afle despre soarta lui, dar eu
de la Murtu nu stăam nimic.

Apoi a venit în arestarea lui Petre, pe care
P. îl vedea des. El mi-a spus atunci că e tot
foarte trist P. din cauza asta, că nu a avut
în jurul lui decât mincinoși. Că Petre a re-
merita împușcat pentru că a putut avea legă-

turi cu Maunila și cu Englezii fiind totuși în
relații cu P.

P. m'a întrebat un' o zi dacă ori fi putut
ră-mi lichipei așa ceva din partea lui Betea.
Nu, pentru că Betea până nu auzit, nu ratat
dar totuși nu om ciuntit.

Apoi a venit revoluția Partidului. Până la
arestare în afara de faptul că l'am întrebat
pe Golopentia dacă are ceva să-i spună lui P.
nu am mai vorbit cu nimeni. Când cineva
din afara miind cōt de bine îi cunoșc pe P. e-
vitau răspunsul. Dar n'osta de întâmpla foote-
ror. În genere oamenii nu vorbeau de P.

El. a venit să-mi spună că trebuie să întri-
rupu relațiile. Fără să-mă consult cu H. cum
ar fi de bine să fac, am răspuns vite cu
un sentimentalism effen pe care-l plătesc
scump.

În fața constrințelor mele n' în fața parti-
dului din care au avut înștră să fac parte,
în fața parinților mei căronă & am făcut
fără să creau așată rău - acerta este
adunatul.

Lena Contant

28 ianuarie 1950

167
68

Subsemnata Elena Constanta² domicili-
ata in str. Dionisie Lupu n:12 fiind in-
tebata ce am inteles atunci cand Patos-
canu nu'a insarcinat ca sa intre pe go-
lofentia urmasoarele:

Daca' are ceva sa-i spuna lui P. pentru
ca el ar fi auzit dela cineva ca Golofentia
ar avea ceva sa-i comunice.

Golofentia mi-a raspuns ca' nu are ni-
mic sa-i spuna si a parut chiar mirat
de intrebarea mea. Y-au comunicat
raspunsul lui P. core nu mi-a mai spus
nimic parand mirat si el.

Declarație

1977 / 22 28

Subsemnata Lena Constanta declar in legatura cu intrebarea ce mi s-a pus daca
tiu ceva despre planurile de plecare ale
Pătrășcanilor?

Astăzi căp. tui eu am avut o conversa-
ție într-un ambii rot. Ea era foarte amarată
și puneau problema plecării. Mi este imposi-
bil să-mi aduc aminte cuorițele de la
minți perfect conștientă la care a apărut Pătr.
Că de ca communist nu poate trăi decât
într-un regim communist și că ori unde or
pleca or fi în țară. Că ar fi pus în două
situații: ori de trădător lucru imposibil
făcându-l, ori de un fel de ratat fără să
și revină cu revușcări. Tui minți că aș fi
acoste cu vintu în minți au dat mare dis-
preț lui Pătr. Niciodată eu nu l-am in-
demnat să fugă.

Vorbiți de mine ca de un dușman. Este

2
adevărat că m'am născut într-un mediu
nic bungh dar am născut toată viața din
cauza regimului în care am trăit. Trăscia'm
haine negre.

Am intrat în forțid din toată viața mea mai cu
naamă când mi s'a spus că nu trebuie să eu-
nesc teoria că o voi învăța în celulă. Am
dat de U. P. și de Pat. Am lucrat cu ea zi
de zi, ne-am văzut și în de des.

Pentru mine Pat. a fost ~~un~~ un membru
a biroului politic adică a forului cel mai mare
al partid. Tot ce aveau acolo pt mine erau
lucruri de nediscutat. Acum că am
fost prin atâtea greutăți, el mi de
schiitoare și mi au în libertate dar
mereu cu încozul de a mi fi chemată
din nou la celulă, am gândit mult
și mi-am dat seama că m'au
pt. P. a admirare core mă împiedica
și fii obiectivă. Și faptul că P. era
în bune relații cu cei mai de seamă
conducători ai Partidului, că iussă după
22 Feb. am mai apărut-a ~~pe~~ pe U. P. și

copseasca un desen³ p. Foo. And. mi-a
facut sa mi-mi dau nume prea bun de
gravitatea faptelor.

Acum judec altfel si il judec altfel
si pe P. Iui dau nume de greselile facute
de el, de cele pe care le inteleg. Iui dau
nume ca' era reclamagiu, ca' fotografia
lui aparea mereu in toate ziarele, ca' vor-
bea foarte des in public, ca' aplauzele ii
faceau placere prea mare.

Iui dau nume ca' a gresit la Cluj -
in discursul pe care l-a tinut si cred ca
orgoliul l-a impiedicat sa-mi faca auto-
critica -

Cred ca a gresit cand a intrat in Facultate
Acum, cand am vazut cum a curatat Post.
Universitara, la timpul necesar, mi speri-
ca un membru de partid trebuie sa intre
in Facultate, numit de Partid, si nu
printr-un concurs public. Si cred ca acest
se explica tot prin orgoliul lui.

Iui cereti sa-mi aduc aminte ce am
ajut vorbindu-se in casa lor.

29 31

Dacă vreun lucru⁴ ar fi mișcat⁵ și
nu criminal, l-ar fi știut și el mult.
Dor P. vorbea furios de tot. Lui.
Acest lucru chiar mă supăra de pe
fiecare ori au dus când în când nervii
lui. El nu-i avea sau nu și nu se sta-
nească - Vorbea estu de furios de tot
Teohari, de core spunea mereu că l'urber
foarte mult, când de destăpănuie tot. An
se ducea la ei tot, îi primea.

Și gură ca' faptul de a fi aproape de ra-
meni. Cei mai mari, îi făcea plăcere.
Am cunoscut-o în felul acesta.

Am fost întreruptă de tot. arhetator core
ții cere din nou să vorbească despre fugă,
despre Harry, .

În vara anului 47, aproape întotdeauna
ambii P. erau la Paris. Dacă gândurile
lor ar fi fost de fugă de ce s'au reîntors.
Nu știu aceasta pt. a le lua apăsare.
mi-au făcut atâtea rău - dor pe ea eu
sunt convinsă că nu a existat nici un

gând de fugă 'cel puțin atât ²⁸⁻³² cât
eu. Adică doar o conversație. Așa
dovadă că eu nu-mi dădeam ⁵ seama
de gravitatea situației este faptul că
El. P. a venit la mine după rezoluție
și mi-a spus că ar fi mai bine să
nu ne mai vedem, atât timp cât
situația nu e clară. Eu, în loc să
iau atitudine de membră contingentă de
partid am luat atitudine falsă de
prietenie. M'am gândit că prietenii nu
te buiesc lăsând la necaz. Oare dacă
mi dădeam seama de situația tragică
a lui P. ar fi gândit la fel?

Ai vrea să pot spune că știu tot ce
credeți din neașteptare. Dar mi-a cerut
doar adevărul. Adevărul este acesta pe
care l-am spus. Mi-e frică de ame-
nșările auzite, mi-e frică de văcări
de lipsa de libertate - mi-e frică pentru
că am părinti bătrâni, pentru că neam
să trăiesc dar ar fi neumanica dacă
ar mișca pentru că mi-e frică.

Am l'au indemnizat pe P. ³³ 33
In admiratie romantica pe core a multor
pentru el 'nici nu ar fi putut intra gon-
dul comunistului tradator. Si stiu ca
atata cat am ajut eu hatarirea lui P.
ea sa-ni recunoasca greselile.

Imi aduc aminte ca un b'a zi P. a si-
spus ca poate faptul de a fi pus intr-a
mila situatie de reabilitare este mai
justa pt. el.

Too, eu stiu bine ca intr-a P. n'a reusit
membru de partid din 1945 este a mare di-
ferenta. ~~Do~~ Dar cred ca n'el mai simplu
membru de partid, tocmai de aceea merita
acelas sprijin din partea partidului.

Lena Constanta.

19 Ianuarie 1950

~~132~~

~~53~~

69

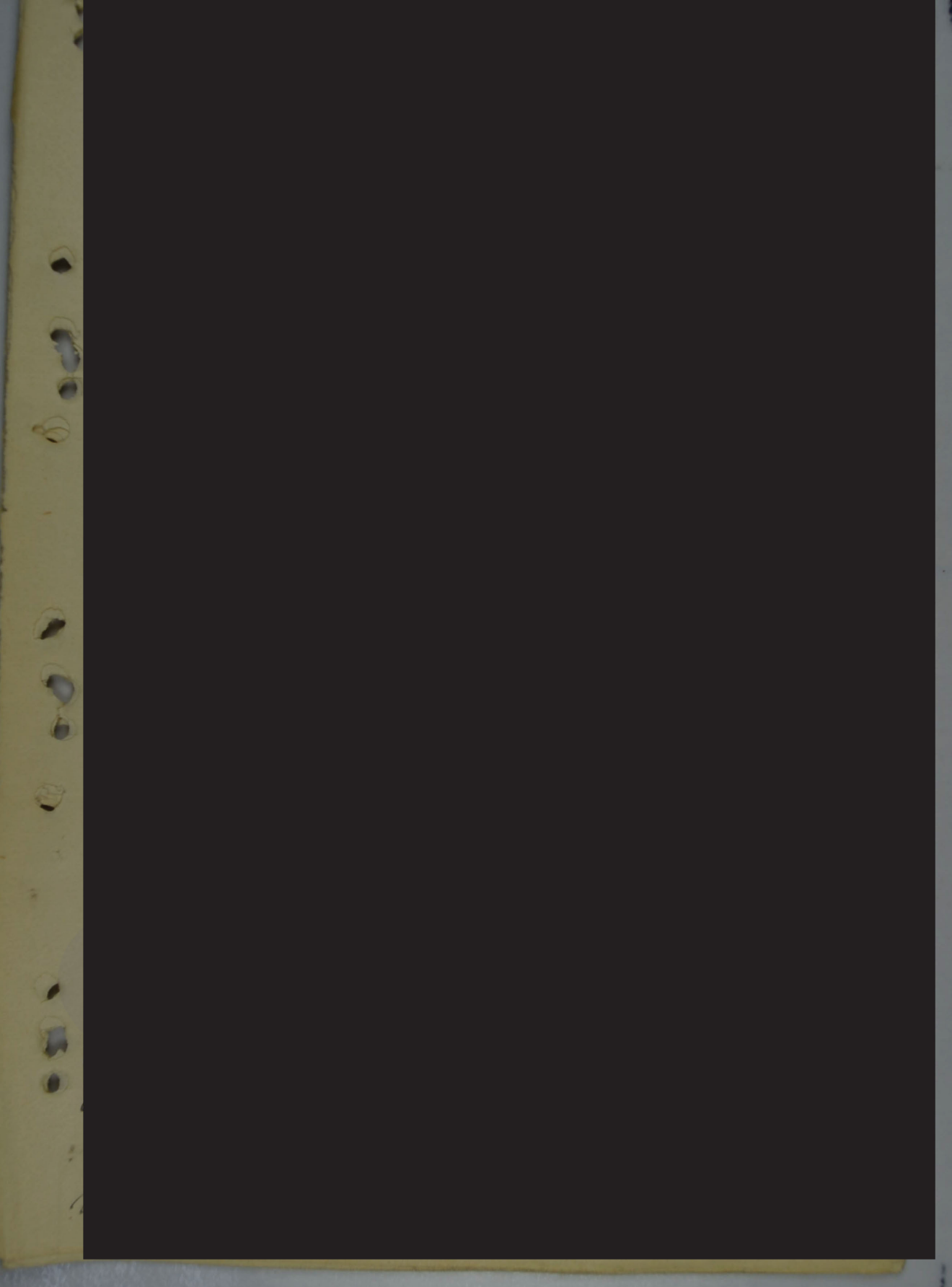

Declaratie.

7/ 56
120

~~44~~
34
20

DECLARAȚIE

=====

Subsemnata Lena Constante fiind întrebată despre călătoriile mele și relațiile mele din străinătate declar următoarele :

Prima dată am plecat în străinătate când aveam vârsta de 6 ani, la Paris împreună cu părinții mei și am stat acolo 2 ani.

A doua oară am plecat la Paris în 1932-33 după terminarea Academiei de Belle Arte, când am câpătat o bursă din partea Ministerului Instrucțiunii. Am stat la Paris cam 8 luni. Am avut relații cu mătușa mea pe care o cheamă Thibaud André soția unui fabricant de perii de dinți, cu colege dela cămin cu Harry Brauner, cu fratele lui Victor Brauner.

A treia oară am plecat în străinătate cu tatăl ~~meu~~ și cu sora mea Viorica, la Constantinopol într'un voiaj de plăcere vara ~~meu~~ în anul 1938. Am stat acolo lo zile, între două vapoare. Nu am cunoscut pe nimeni acolo. Am vizitat orașul pe care tatăl meu îl cunoștea din copilărie.

Am plecat cu sora mea Viorica cred că ;n aceeași vară la Praga unde am stat apr.o lună. Acolo n'am avut nici un fel de relații.

Am fost în timpul expoziției 1937 la Paris unde am lucrat pentru pavilionul român fiind trimisă de Gusti. Am stat acolo 2 luni lucrînd, văzînd în expoziție pe toți românii care lucrau acolo, adică Victor Ion Popa, ...etc.

Am fost la Constantinopol în 1940 am stat între două vapoare. Am plecat odată cu prietenii mei GROSS care plecau în Palestina.

Am cunoscut un negustor din Constantinopol Schwartz.

Am plecat în 1947 la Praga cu Pătrășcanii și la Ankara la sora mea.

La Praga am întîlnit pe Gross venit dela Londra și care m'a cerut în căsătorie.

La Ankara am văzut pe câțiva diplomați care au venit la cumnatul meu la masă, cu un atașat comercial francez, cu ministrul Elveției, al Franței, al Siriei, al Bulgariei, al Jugoslaviei.

Am primit din partea lui L. Pătrășcanu în anul 1948,

niște bani rusești și câteva monede de aur străine și românești, nu știu câte erau, niște dolari o sută, 500 fr. elvețieni.

Mi-a mai dat să ascund o fotografie cu el la o recepție cu primul guvern, cu Maniu și un general. Fotografia am rupt-o. Mi-a dat o carte germană nu știu de cine era. Un document cu Aldea pe care l-am rupt.

Altceva nimic.

ss. Lena Constante

3 Ianuarie (Febr.) 1950

Declarație

69 22

Subsemnata Lena Constante fiind înțe bătă
despre călătoriile mele și relațiile din străi-
natate declar următoarele:

Prima dată am plecat în străinătate când
aveam vârsta de 6 ani. La Paris împreună cu părinții
mei și am stat acolo 2 ani.

A doua oară am plecat la Paris în 1932-33
după terminarea academiei de Belle Arts, când
am capatat o burză din partea Ministerului
Instrucțiunii. Am stat la Paris cam 8 luni.
Am avut relații cu matusă mea pe care o chea-
mă Flibaud André, soția unui fabricant de perii de
diuși, cu colega de la 'camin', cu Harry Brauner,
cu satele lui Victor Brauner.

A treia oară am plecat în străinătate cu
sotatul și cu sora mea Viorica, la Constantinopol
într-un voiaj de plăcere vara din anul 1938.
Am stat acolo 10 zile, într-o două vapoare. Nu
am cunoscut pe nimeni acolo. Am vizitat
orasul pe care tatăl meu îl cunoștea din co-
pitărie.

Am plecat cu sora mea Viorica cred că în
aceiași vară la Praga unde am stat ap. o luna.

Acolo m'am avut înici un fel de relații.

Am fost în timpul expoziției 1937 la Paris.

7/11/78
8/3

unde am lucrat pt. pavilionul român
fiind trimisă de Justi. Am stat acolo
2 luni lucrând, vizând în expoziție pe
toți românii care lucrau acolo, adică
Victor Ion Papa, ... etc.

Am fost la Constantinopol în 1940
am stat între două vapoare. Am plecat odată
cu prietenii mei Gross care plecau în Palestina.
Am cunoscut un negustor din Constantinopol
Schwartz,

Am plecat în 1947 la Praga cu Pătrășcanu
și la Ankara la sora mea.

La Praga am întâlnit pe Gross, ~~și pe~~
venit de la Londra și care mi-a cerut în că-
rătorie.

La Ankara am văzut pe câțiva diplo-
mați care au venit la cununatul meu la
mămă, cu un ataseat comercial francez, cu
ministrii Elveției, al Franței, al Greciei,
al Bulgariei, al Iugoslaviei.

Am primit din partea lui Pătrășcanu
~~at~~ în anul 1948, niște bani înseși
și câteva monede de aur străine și românești
~~și o parte~~, au știu câte erau, niște dolari
o notă, 500 fr. elvețieni.

Mi-a mai dat să ascund o fotografie.

77 7184
cu el la a receptie cu primul guvern,
cu Marin si un general. Fotografia am
reputa - Mi-a dat o carte germana si me
nu de cineu era. Un document cu Aldea
pe care l'am rupt.

Alceva nimic.

Lina Constant

Bianarie. 1950.

(3 Febr. 1950)

71

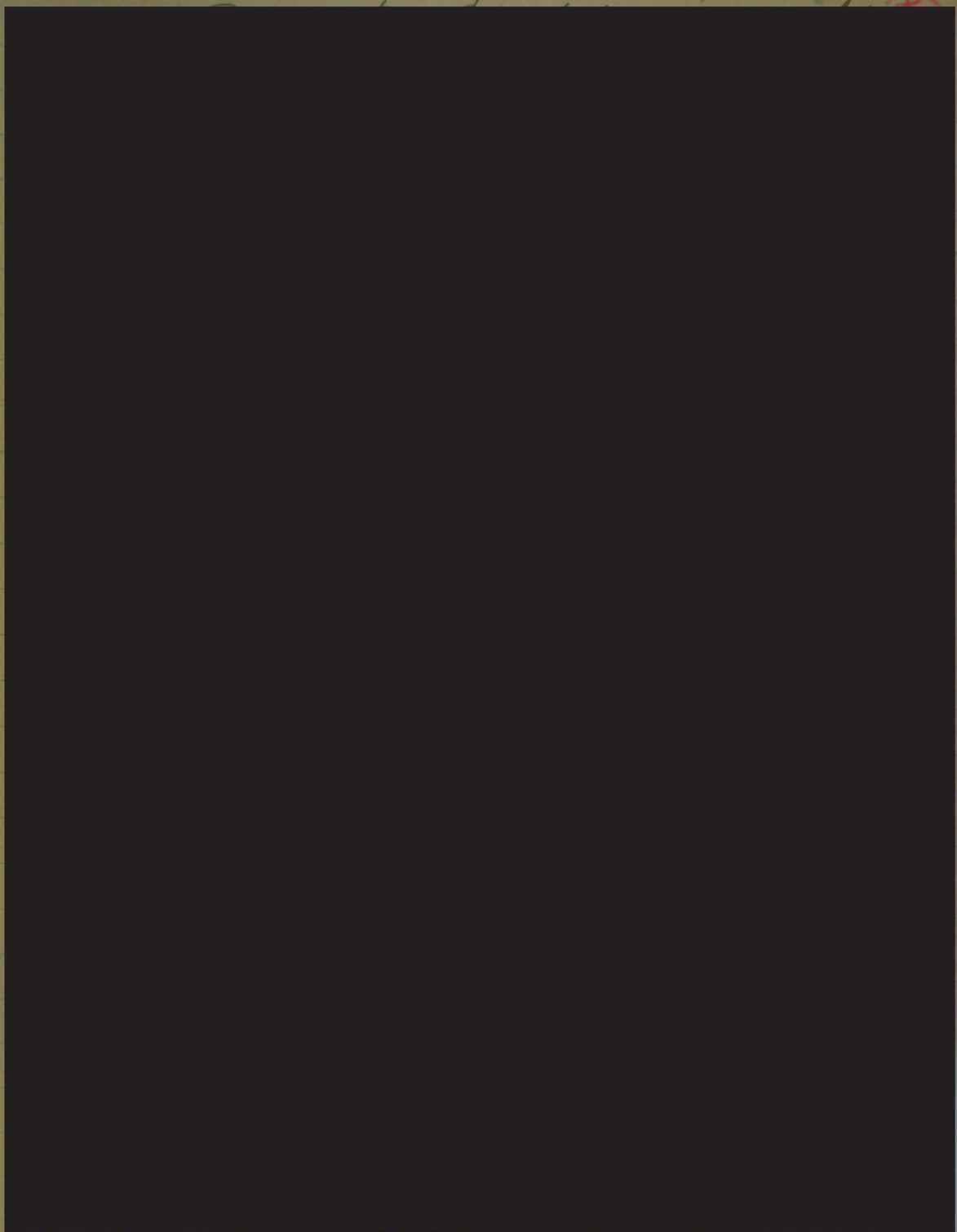
~~2172~~

100 72

21

~~16~~ 283

3/

16

~~16~~
74
44

4/

~~165~~

~~72~~

~~72~~

5

~~16~~

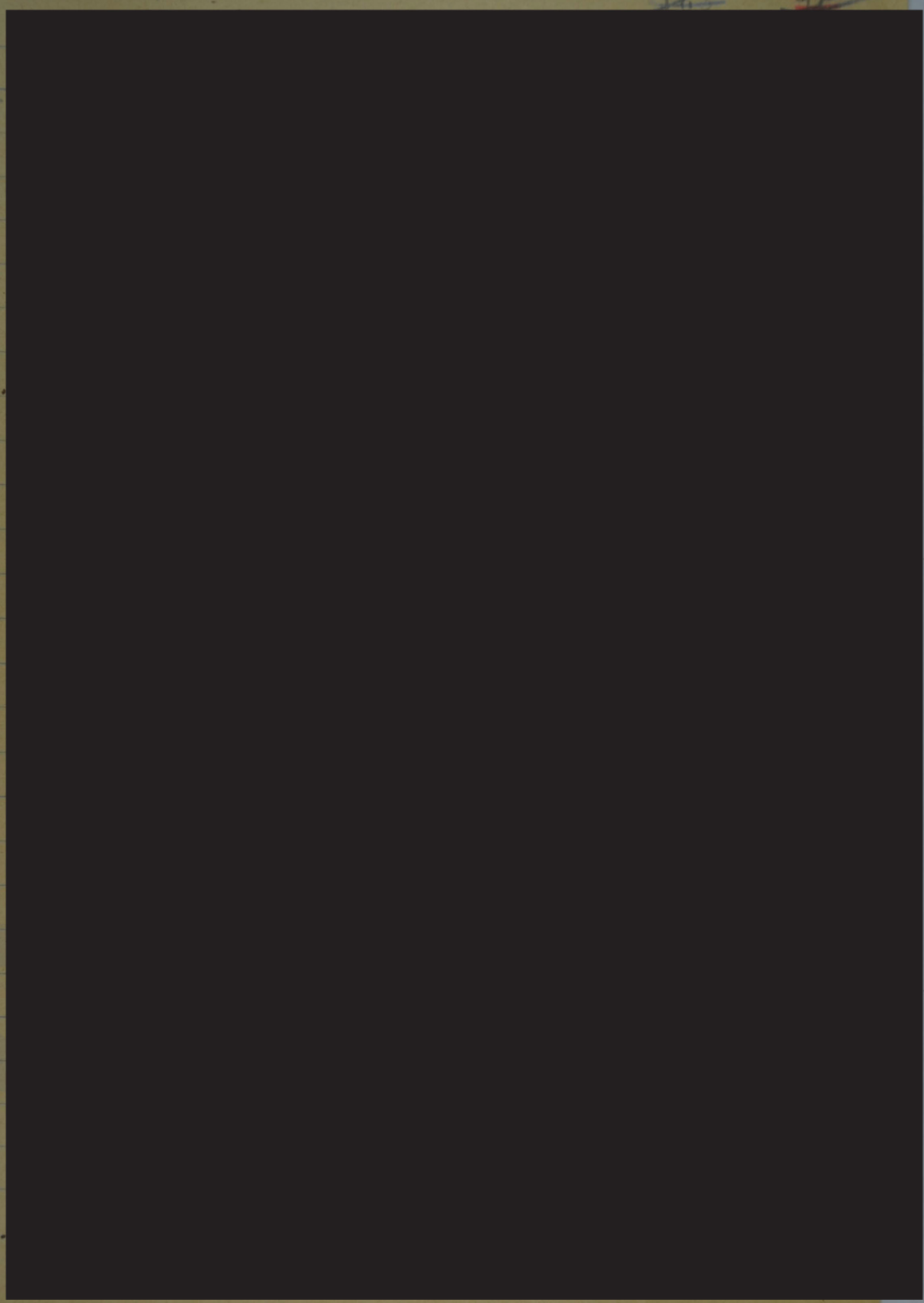
~~18~~

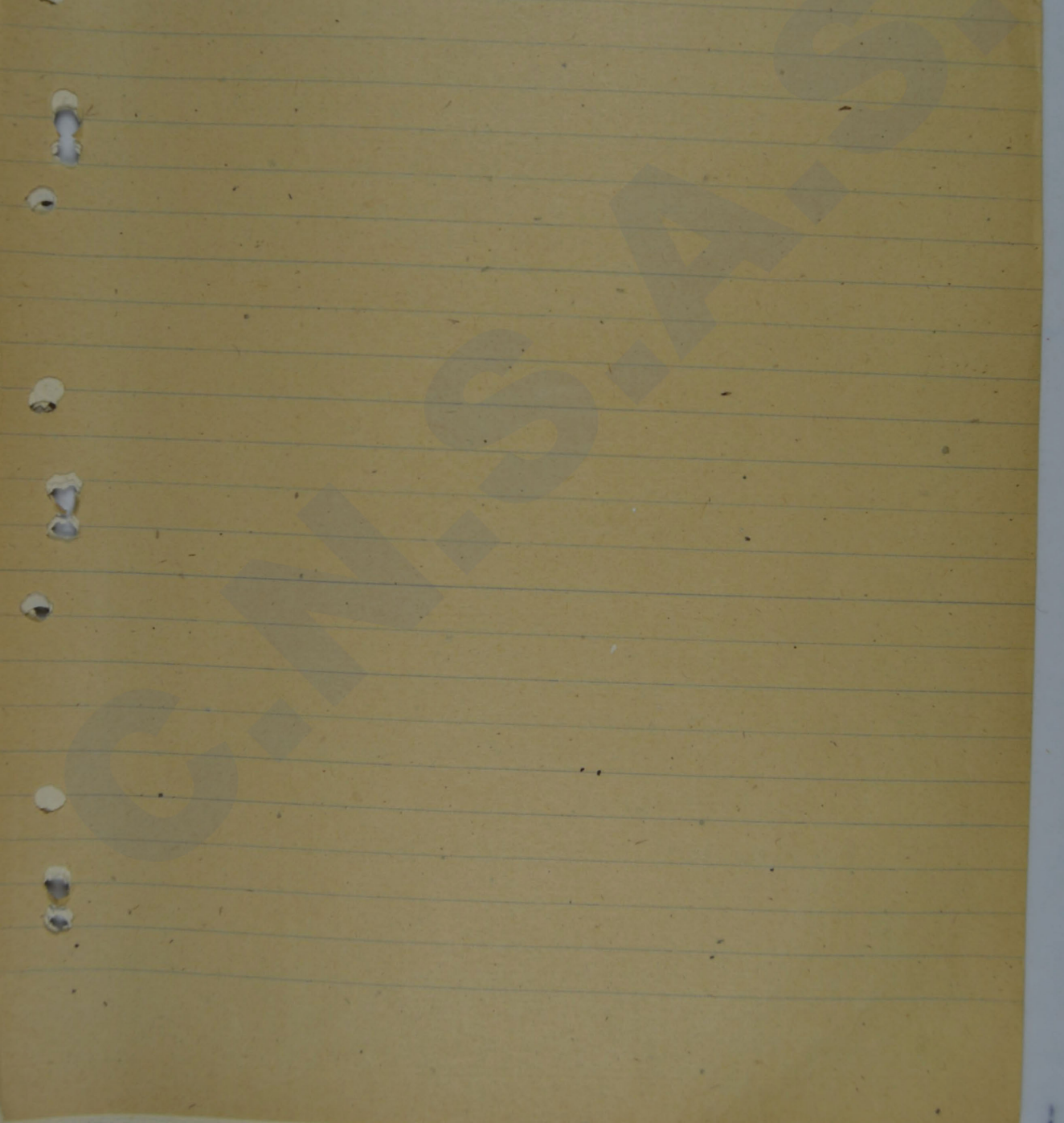

180
878
75

80
~~107~~
103

DECLARAȚIE
=====

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12 declar :

În anul 1945, dupe cât mi se pare, Pătrășcanu știind că-l cunosc pe Pogoneanu m'a rugat să-l întâlnesc pentru a fixa o întrevedere. Nu-mi aduc aminte bine, dar cred totuși că Pătrășcanu cerea o întrevedere. I-am spus lui Octavian Neamța care era prieten cu Pogoneanu și pe care-l vedeam la Fundațiile Regale acest lucru. M'a chemat într'o dimineață la el acasă, lângă școala militară. Acolo l-am găsit pe Pogoneanu. Neamța ne-a lăsat singuri. Am fixat întâlnirea. Gândindu-mă bine, cum eu nu am spus nimic de Buzești, cred totuși că Pogoneanu cerea întrevederea.

S'a fixat câteva zile mai târziu, la ora 5.

Pogoneanu trebuia să vie în blocul meu, la etajul 7, în garsoniera lui Florin Teodoru, și pe care el nu o mai ocupa. Cheia o ținea Belu.

Pe la 5 jumătate a venit Pătrășcanu la mine spunându-mi că Pogoneanu nu venise. A stat puțin la mine și atunci a sunat. La ușă era Pogoneanu și încă cineva în umbră.

Pogoneanu m'a întrebat dacă nu cumva Pătrășcanu este la mine. L'am chemat și s'au dus sus.

Asta este tot ce știu.

De ce am făcut acest comision ? Pentru că nu puteam să-l refuz pe Pătrășcanu și pentru că nu-mi dădeam seama de gravitatea faptelor. Era doar un serviciu făcut unui prieten, și nici nu mă gândeam că ar ascunde ceva dușmănos. Apoi, în 1945, înțelegeam foarte puțin chestiunile politice.

ss. Lena Constante

7 Februarie 1950.

Declarație

81

81
~~100~~
104

Subsemnata Leuca Constante, domiciliată în
str. Dionisie Lupu 12 declar :

În anul 1945, după cât mi se pare, Pătrășcanu
știind că-l cunosc pe Pogoneanu mi-a rugat să-l
întâlnesc pentru a fixa a întrevedere. Mi-am adus
aminte bine, dar cred totuși că Pătrășcanu cerea
întrevederea. Y-am spus lui Octavian Meantă,
care era prieten cu Pogoneanu și pe care-l vedeam
la Fundațiile Regale acest lucru. Mi-a chemat
pe la dimineață la el acasă, lângă școala militară.
Acolo l'am găsit pe Pogoneanu. Meantă ne-a
lăsat singuri. Am fixat întrevederea. Gândindu-mi
bine, cum eu nu am spus nimic de Byss, cred
totuși că Pogoneanu cerea întrevedere.

S-a fixat la câteva zile mai târziu, la ora 5.
Pogoneanu trebuia să vie în blocul meu, la etajul
7, în garsoniera apartinând lui Florin Teodorescu,
și pe care el nu o mai ocupa. Chiria a fost
Belu.

Pela 5 pînă la a venit Pătrășcanu la mine
spunându-mi că Pogoneanu nu venise. A stat
puțin la mine, și atunci a plecat. La ure era
Pogoneanu, și încă ci-neva în umbră.

Pogoneanu mi'a iutebat dacă nu cumva
Pătrăscu este la mine. L'am cheutat n'au
dus' nu.

Asta este tot ce stiu.

Dece am făcut acest comision? Pentru că nu
puteam să-l refuz pe Pătrăscu și pentru că
nu-mi dădeam seama de gravitatea faptelor.
Era doar un serviciu făcut unui prieten, și
nici nu mă gândeam că ar ascunde ceva des-
mănos. Apoi, în 1945, înțelegeam foarte puțin
chestiunile politice.

Lea Cantautz

7 Februarie 1950.

83 8321

D E C L A R A T I E
=====

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, orașul București, declar că am fost în anul 1947 la Praga. Primisem o telegramă dela un prieten al meu plecat în 1940 la Tel Aviv și care acum se afla domiciliat cu mama lui la Cambridge. Imi spunea că va fi pentru câteva zile la Praga și dacă nu ne putem întâlni.

Am spus aceasta Pătrășcanilor, care știau de existența acestui Nicol Gross, și că dorea să mă ia de nevastă din 1940.

Nu vedeam nicio posibilitate de a mă duce, bani nu aveam și nici nu-mi era dor de acest prieten pe care nu-l văzusem de 7 ani.

Am plecat cu Elena și Harry la Mangalia pentru a ne petrece vacanța. Pătrășcanu a sosit brusc cu avionul, foarte mulțumit că trebuia să plece la Bruxelles la un congres. Venise să-și ia nevasta și mi-a spus că mă ia și pe mine, lăsându-mă la Praga. Voi vedea astfel și pe Nicol Gross, și voi avea timp să văd teatrul de Păpuși.

Am plecat dela Mangalia chiar în acea zi lăsându-l pe Harry să ne aștepte acolo. Am stat o zi la Buc. să facem bagajele și am plecat dimineața cu un avion al Băncii Naționale, călătoria fiind gratuită. Am ajuns la prânz. Eu am stat la Hotel Palace. A doua zi ei au plecat la Bruxelles. Am stat câteva zile plimbându-mă la Praga, vizitând 2 expoziții de marionete, și prin atașatul României am vizitat teatrul de Păpuși, luând schițe și explicații.

Nicol Gross a sosit la Praga după vreo 4 zile. A stat la Praga două zile apoi a plecat la ~~Roma~~ ^{Brno} și când s'a întors la Praga a stat o zi și a plecat înapoi. M'a cerut de nevastă din nou și eu am răspuns că nu pot pleca din țară, unde sunt părinții mei și tot ceea ce mie îmi trebuie. Am mai stat încă 3 zile cred singură. Am văzut pe tov. Mocanu dela cinematograful care a aranjat pentru ziua întoarcerii lor o ședință specială de filme de păpuși.

Am văzut pe un domn Sassu cu care venisem cu avio-

nul, funcționar la Banca Națională.

86 84 ~~126~~ 422
Intâlnindu-l pe stădă, am discutat despre voiajul de întoarcere. Mi-a spus că e mai puțin mult plătit în lei la București. Am telefonat sorei mele la Buc., să o rog să cumpere biletul. M'am dus cu Sassu la Agenție să ne informăm dacă a sosit.

Când s'au întprș Pătrășcanii am mai stat ziua sosirii la Praga și a doua zi de dimineață. La prânz am plecat înapoi. În acea dimineață ne-am plimbat toți trei prin oraș, în după amiaza sosirii am văzut filmele.

Ne-am întors la Buc., și imediat am plecat la Mangalia.

Fiind întrebată când am organizat în general întâlniri la mine între Pătrășcanu și niște Americani declar că niciodată așa ceva nu am aranjat și că nu știu absolut nimic despre așa ceva.-

ss. Lena Constante

8 Februarie 1950

Declarație

1/ 125
833

Subsemnata Elena Constanta, domiciliata
in str. Dionisie Lupu 12, orasul Bucuresti
declara ca am fost in anul 1947 la Pra-
ga. Primisem o telegrama dela un prieten
al meu plecat in 1940 la Tel Aviv si core
acum se afla domiciliat cu mama lui la
~~Cambridge~~ ^{Cambridge} ~~Mass~~ - Misiunea ca va fi pentru cate va-
zile la Praga si daca nu me puteam intalni.

Am spus aceasta Patascanilor, care stiau
de existenta acestui Nicol Gross, si ca dorea sa
ma ia de nevasta din 1940.

Nu vedeam nici o posibilitate de a ma duce,
bani nu aveam, si nici nu mi-era d'onde
acel prieten pe care-l vojeam de 7 ani.

Am plecat cu Elena si Horuj la Mangalia
pentru a ne petrece vacanta. Patascan a sosit
brusc cu avionul, foarte multumit ca trebuia
sa plece la Bruxelles la un congres. Venise
sa-mi ia nevasta si mi-a spus ca ma ia
si pe mine, lasandu-ma la Praga. Voi vedea

artfel n' pe Nicol Gion, n' voi avea timp
nă vād teatrul de Păpuri.

1286

Au plecat dela Mangalia chiar in acea zi
lăsându-l pe Hany nă ne aștepte acolo.

Au stat o zi la București nă facem bagajele n'
au plecat dinu' neot cu un avion al Banca
Naționale, călătoria fiind d' gratuită. Au ajuns
la prânz. Au stat la Hotel Palace. A doua zi
ei au plecat la Bruxelles. Au stat câteva
zile plimbându-mă la Praga, vizitând 2 ex-
pozitii de marionete, n' prin ataratul Roumain
cun vizitat teatrul de Păpuri, luând schite
n' explicații.

Nicol Gion a sosit la Praga după mai 4 zile
A stat la Praga două zile apoi a plecat la
Roma n' când s'a întors la Praga a stat o zi
n' a plecat inapoi. M'a cerut de nevastă
dii nou, n' eu am răspuns că nu pot pleca
dii țară, unde sunt parinți mei, n' tot ceea
mă iiii te buie. Au mai stat încă 3 zile cred
nigura. Au văzut pe soc. Mocanu de la cine-
matografie cu a arăsat pentru ziua întoarcii

lor o rediinta speciala de filme de război.
Am văzut pe un domn Ioscu, cu care venisem
cu avionul, functionar la Banca Nationala.
Întâlnindu-l pe strada, am discutat despre
voiajul de însoacere. Mi-a spus că e mai ef-
fică mult plătit în lei la Bucuresti. Am tele-
fonat sori mele la Buc. și a rog să cumpere
biletul. M'am dus cu Ioscu la Agentia și
me informau dacă o soră.

Când s'am întors Patoscau am mai stat ziua
sorii la Praga și a doua zi de dimineața
la prânz am plecat înapoi. În acea dimi-
neată me-am plimbat totă țara prin oraș,
în dupe amiza sorii am văzut filuete.
Me-am întors la Buc. și imediat am plecat
la Mangalia.

Fiind întebata. Când am organizat în
general întâlniri la mine între Patoscau și
misi Americana declară că nici odata așa
ceva nu am aranjat și că nu știu absolut
nimic despre așa ceva.

Lena Constanta
8 Februarie 1950

88
~~173~~
~~174~~

D E C L A R A T I E
=====

Subsemnata Lena Constante domiciliată în str. Dionisie Lupu 12 declar :

În anul 1947, când Pătrășcanu își făcea casa, era pe vremea milioanelor, el avea monezi de aur pe care le schimba din când în când. Auzisem în casa lor acest lucru și că el credea că pierde la schimb. Într-o zi acasă la mama, vorbindu-se despre schimb, l-am întrebat cred pe tata care e cursul. Mi-am dat seama că Pătrășcanu are dreptate și că el primește mai puțin. Atunci l-am rugat pe tata dacă nu vrea să facă el schimburile știind că el nu ia nimic pentru el. A primit. N'ași putea ca să spui de câte ori a schimbat ban pentru Pătrășcanu. Stiu că de mai multe ori. Nici prin cine nu știu. Imi aduc aminte de o prăvălie pe la bursă. Nu știu alt serviciu să-i fi făcut tatăl meu.

După rezoluție în 1948 Pătrășcanu mi-a dat o fotografie, un act, și 5000 fr. elvețieni, 45 monezi de aur, și apr. 2000 ruble în acțiuni sau cecuri.

M'am dus cu pachetul la mama acasă și l-am lăsat acolo. Nu le-am spus precis ce era înăuntru. Am spus că sunt bani și un document. Peste vreo două trei zile, văzându-l pe tata supărat am întrebat-o pe Zizi sora mea, ce are. Mi-a răspuns că este supărat din cauza mea, că lui îi este frică să ție aceste lucruri, mai cu seamă să ție un document pe care el nevăzându-l, își închipuia că e ceva grav și secret. M'am supărat pe el, și enervată am cerut pachetul înapoi. Mi l-a dat. L-am dus la Harry și l-am lăsat acolo.

Despre cartea pe care mi-o dăduse Pătrășcanu, în mintea mea e o confuzie pe care nu o pot clarifica singură.

Imi aduc aminte că era vorba de o carte de Troțki dar nu sunt sigură pentru că întorcându-mă acasă de la închiisoare, și văzând în biblioteca mea o carte cu scoarțe tari roșii, de Plechanov am fost convinsă că aceea era cartea pusă la trată. Nu am întrebat niciodată acasă dacă le lăsasem o

Lena

80 82 115
carte sau nu, nu mai m'am gândit la lucrul acesta. În cele 6 luni de închisoare, în care am suferit mult, căutam să uit de Pătrășcanu pe care îl uram din cauza celor ce mi se întâmplaseră.

Am venit acasă. Cam peste o lună m'am dus să fac o vizită doamnei Schwamen. Mi s'a plâns de bani. M'am gândit atunci că având păstrați banii Pătrășcanilor ar trebui să schimb din ei și să-i dau.

Tata nu știa ce făcusem eu între timp cu banii, nici dacă îi mai am. De văzut nu-i văzuse niciolaltă.

M'am dus la Harry am luat 1000 fr. elvețieni și l-am rugat pe tata dacă mi-i poate schimba. Mi-a spus că e foarte greu. Cred că îi era foarte ~~gros~~ frică să facă un schimb care nu era ca mai înainte un lucru tolerat de autorități ci ceva sever oprit.

Totuși până la urmă a primit. Cred că a schimbat banii în 2 rate dar nu țin minte exact. Nici câți lei au fost nu mai știu dar am dat doamnei Schwamen 15.000 sau 18.000 lei și restul care era mult mai mult le-am cheltuit eu, plătind datorii și pentru întreținerea mea. Mi s'a părut just a face acest împrumut dela Pătrășcanu, pentru că din cauza lui eram în acea situație.

Au trecut câteva luni. Doamna Schwamen mi-a telefonat la mine acasă și m'a rugat dacă îi mai pot da ceva bani. Atunci am luat monezi de aur cred că 8.- Tata mi i-a schimbat. Iar nu vă pot spune suma exactă. Am dat Doamnei Schwamen cred 20.000 lei.

După aceia Harry mi-a dat banii înapoi minus o hârtie de 1000 fr. elvețieni care fusese ruptă. Am ținut banii la mine, dar știam că la mine nu sunt în siguranță, neavând unde-i ascunde și casa ~~xxx~~ fiind mereu goală, adică fără nimeni, eu fiind mereu plecată.

M'am gândit că totuși la mama sunt mai siguri, dar nu am putut spune că-i pun acolo, că știam că tata nu ar fi primit. L-am pus în pod fără să le spui nimic, pe o grindă. Sora mea bănuia că am ascuns ceva în pod, dar nu știa precis.

Francii elvețieni, puși într'o hârtie, le-am dat ei. Nu știu unde i-a pus.

ss. Lena Constante

8 Februarie 1950

Declaratie

90

90
116

Subsemnata Lena Constante domiciliata în
str. Dimitrie Lupu 12 declar:

În anul 1944, când Pătrăscu în fața casei,
era pe vremea milioanelor, el avea bani de aur
pe care le schimba din când în când. Auzisem
în casa lor acest lucru și că el credea că pierde
la schimb. Într-o zi acasă la mama, vorbindu-
ne despre schimb, l'am întrebat cum pe tota
câte e cursul. Mi-am dat mama că Pătrăscu
are dreptate și că el pierde mai puțin. Atunci
l'am rugat pe tata dacă nu vrea să facă el
schimburile știind că el nu ia nimic pentru
el. A pierdut. M'am putut să văd și de câte
ori a schimbat bani pentru Pătrăscu. Atunci
câte de mai multe ori. Mici pierdute nu stiu.
Am aduc aminte de o navă pe la bursa.

Mă stiu alt lucru și-i fi făcut tatăl meu.

După rezoluție în 1948 Pătrăscu mi-a dat
o fotografie, un act, și 5000 fr. elvețieni, 95 mii
de aur, și apr. 2000 ruble în acțiuni sau cecuri.

M'am dus cu pachetul la mama acasă și l'am

lasat acolo. Mi l-am spus prietenilor ei era
inaintea. Am spus ca' sunt la un document,
Peste o ora doua' trei zile, vizitandu-l pe tata
reparat am intelegea pe Gigi sora mea ce
are. Mi-a raspuns ca' este reparat din cauza
mea, ca' lui ii e frica sa te aceste lucruri,
mai cu seama sa te un document, pe care
el nevazandu-l, in ischiria ca e ceva
grav si secret. Mi-am reparat pe el, si e-
nervata am cerut pachetul inapoi. Mi l'a
dat. L'am dus la Harry si l'am lasat
acola.

Despre cartea pe care mi-a daduse Patos-
cau, din mintea mea e o confuzie pe care
nu o pot clarifica singura. Imi aduc aminte
ca era vorba de o corte de Fozzi, dar nu
sunt sigura pentruca' istoricandu-ma acasa
de la inchisoare, si cazand in biblioteca
mea a carte cu scoarte tori rosi, de Plecha.
nu am fost convinsa ca' acea era cortea
pastata. Nu am intelegea nici odata, acasa
daca le basarem o corte sau nu, nu mai
mi-am gandit la lucrul acesta. In alti 6 luni

3)
de lichidoare, în care am refuzat mînt, ¹¹² cî-
tam să uit de Patascau pe care îl uram ¹¹⁶ din
cauza celor ce mi se întâmplaseră -

Am venit acasă - Cam peste o lună mi'au
dus să fac o vizită doamnei Schwamen. Mi
s'a plăcut de buni. Mi'au găndit atunci că a-
bînd păstăi buni Patascauilor ar trebui
să schimbăm din ei și să-i dau.

Tata nu știa ce făcusem eu între timp
cu buni, nici dacă îi mai am. De văzut
nu-i văzuse nici odată.

M'am dus la Hong, am luat 1000 fr. elvețien
și l'am rugat pe tata dacă mi-i poate schim-
ba. Mi-a spus că e foarte greu. Cred că îi era
foarte frică să facă un schimb care nu era
ca mai înainte un lucru tolerat de autorități
ci ceva sever apriori.

Totul pînă la urmă a pierit. Cred că a
schimbat buni în 2 rate dar nu lui mînt
eract. Nici cîți li au fost nu mai știu dar
am dat doamnei Schwamen 15.000 sau 18.000 li
și restul care era mult mai mult li-au chel-
tuit eu, plătind datorii și pentru uitări nerece-

mea. Mi s'a părut just a face acest impiedicat
de la Patașcam, pentru că din cauza lui erau
în acea situație. 417
113

Au trecut câteva luni, Doamna Schoaumen m'a
telefonat la mine acasă, și m'a rugat dacă
îi mai pot da ceva bani. Atunci am luat momești
de aur cred că 8-. Tata mi i-a schimbat

Tot mi lă pot spune suma exactă. Am dat
Doamnei Schoaumen cred 20.000 lei.

Deupa aceea Harry mi-a dat banii în apoi
mius o hârtie de 1000 fr. elvețieni care fusese
ruptă. Am trimis banii la mine, dar stiam
că la mine nu sunt în siguranță, neavând
nimeni de-și ascunde în casa fiind mereu singur.
goală, adică fără nimeni, eu fiind mereu
plecată.

M'am gândit că totuși la mama nu
mai merg, dar nu am putut spune că: pentru
acela, că stiam că totă marea se prăvălește.

I'am pus în pod șoră să le spun nimic
pe a gîndă. Sora mea bănuia că am ascuns
ceva în pod, dar nu stia precis.

Francis elvețieni, puri cîntă la pian, le-am

ei. Mu tin uode i-a pus.

Leva Constante

8 Februarie 1950

94

120

DECLARAȚIE

Subsemnata Elisabeta Constante declar următoarele cu privire la aflarea veștii dispariției sorei mele Lena Constante :

Înainte de dispariția ei cu o săptămână primise o comandă pentru expoziția EMINESCU, fapt care u bucurase foarte mult, că participă la o expoziție oficială. Ori, Vineri la patru zile după comandă, când o parte din lucrare era gata, a fost anunțată că în urma trecerii unei comisii pe la expoziție lucrarea ei a fost tăiată ceea ce i-a produs o mare decepție și în același timp o neliniște pentru mine.

Luni seara am văzut-o la ora $7\frac{1}{2}$ când m'am despărțit de ea, ea ducându-se la Sindicat iar eu acasă. Pe la $10\frac{1}{2}$ am telefonat la ea. Nu mi-a răspuns. Marți dimineața pe la 7 fără un sfert mi-a telefonat sora lui Brauner să trec în cursul zilei pe la ea ca să o roage pe mama mea să-i facă o rochie fetiței ei.

Deși lucrul se mai întâmplase mi s'a părut că este îngrijorată de ceva și în legătură cu fratele ei dacă vrea să mă vadă.

Primul meu gest a fost însă să telefonez sorei mele. N'a răspuns. Atunci fără să anunț părinții am plecat deodreptul la ea. Când m'am urcat sus portarul nu era în hall. Am sunat n'a răspuns. Cum aveam o cheie a ei la mine, am deschis. În casă era răvășeală, obloanele trase și ea nu. Am sunat la vecina să întreb dacă a văzut-o. Mi-a spus că seara fusese la ea să-i dea apă delaghiată și că dimineața de tot femeia care venea să-i facă curat negăsind-o, a întrebat portarul care i-a spus că plecase seara cu 2 domni. Coborând portarul mi-a spus că nu știe nimic.

Înțelegând că a fost ridicată, m'am dus până la sora lui Brauner și i-am spus că Lena a dispărut din nou. Ea mi-a dat rochia pentru ca să o coasă mama și am văzut-o foarte îngrijorată pentru fratele ei. Am plecat la curs. La $11\frac{1}{2}$ când am ieșit de la curs am vrut să trec pe la Brauner să văd ce e cu el. În poartă m'am întâlnit cu șoferul care mi-a spus că tovarășul director este la baraca unde face repetiție orchestra de lăutari, pe aceeași seară. M'am dus acolo, era repetiție. Am așteptat să se termine și la sfârșit ~~xxxxxxxxxxxx~~ la ieșire deși era multă lume i-am spus că Lena a dispărut. Deși mi-a răspuns că nu știe nimic

36
13

mi-am dat seama din paliditatea feții și din toată starea lui, că este foarte îngrijorat de anumite chestiuni ale lui și după câteva minute m'am despărțit de el revoltată, că vechi prieten, în asemenea momente când eu sunt îndurerată el nu-mi dă atenția cuvenită pentru sora mea, deși nu i-am arătat deloc această revoltă.

Cărțile lăsate de sora mea sus în biblioteca mea, printre care Mein Leben de Trotzky și încă o carte groasă legată în albastru al cărui titlu nu mi-l amintesc, le-am ars într-o seară, în timpul primei ei dispariții, după ce fusesem însărcinată să iau parte la epurarea bibliotecii la școală. Mi-am dat seama că aceste cărți nu aveau ce căuta la mine în bibliotecă și cum n'aveam cui să le dau deoarece sora mea nu era prezentă le-am ars cu gândul ușurat. Sora mea nici până astăzi nu cred că știe că le-am ars, căci nu am vorbit deloc despre aceste cărți.

Banii i-am mutat dintr'un loc într'altul în pod, de teamă unui incendiu care i-ar fi distrus. Dacă banii ar fi fost posesia sorei mele, poate că ași fi procedat cu ei ca și cu cărțile, i-ași fi pus pe foc, dar cum știam că o sumă de bani are altă valoare decât o carte și nu se poate înlocui cu aceeași ușurință n'ași fi vrut să trec în fața ei sau a posesorilor banilor drept o hoată, căci după ce stătuseră timp în pod nu și-ar fi închipuit deloc că eu i-am putut arde.-

ss. Elisabeta Constante

9 Februarie 1950

Declarație

Subsemnata Elisabeta Constanta
 declar următoarele cu privire la
 aflarea ultimă dispariției sorer mele
 Elena Constanta:

Înainte de dispariția ei cu o săptămână
 înainte primise o comandă pentru
 expoziția București cu fapt core o bucurare
 foarte mult, că participă la o expoziție
 oficială. Ori vinseră la paten zile
 după comandă când o foarte din
 lucrare era gata, a fost amantată
~~cau~~ că în urma lucrării unei comisi
 la expoziție lucrarea ei a fost
 săiata ceea ce i-a produs o mare decep
 și în același timp o neliniște pentru
 mine.

~~La București~~ - seară am rămas, la ora
 7 1/2 când m'am despărțit de ea, se
 ducându-se la simțiat iar eu acasă.
 Pe la 10 1/2 am telefonat la ea. Nu
 mi-a răspuns.

Înainte dintr-o noapte pe la 11 ora am
 telefonat sora lui Brauner

3)
La borace masle face repetitii orchestra
de lautari, pe a ceea strada. Mi-am
dus acolo, era repetitie. Iam anticipat
sa se termine si la sfarsit la seina din
era multa lume, i-am spus c-o lina
a dispozit. Din ~~mi~~ mi-a raspuns
c-o nu stie nimic mi-am dat seama
din paliditatea fetii si din toata starea
lui, c-o este foarte infiorat de cuminte
chestiuni ale lui si dupo cate va
mergute m-am dispozit de el revoltat
c-o vechi prieten, in asemenea momente
Cand eu sunt indurata el nu mi
da atentie cunoscuta pentru sora mea
mi i-am aratat deloc a ceata vorta.

Cortile, linute de sora mea sus in
biblioteca mea. prieten care m-am
Leben de Trolski si in c-o corte gros
de fata in albotun al corni tellu
nu mi-l amintesc, el am oas intr-o
sora, in timpul primii si dispozit
dupo ce fusese au oricuma sa
iau parte la sponora bibliotecii
la scoala. Mi-am dat seama c-o
a ceta corti nu areu a canta la
mine in biblioteca si cum n'areu
cui sa le dau doare sora mea
nu era preputa le-am oas cu
gandul usurat. Sora mea incepau
astazi mi cred c-o stie c-o le-am
oas, caci nu am vorbit deloc despre
a ceta corti.

2) Să trec în cuorul zilei, pe la ce se găsea
o masă pe mână, murea să i facă
rochiuș fetitei ei.
Pe lângă lucrul ăsta mai întâmplase mi s-a
părut că este înfrigorată de ceva și
în legătură cu fratele ~~ăsta~~ ei dăse-
res să mă vadă. Primul meu gând
a fost încă să telefonez sori mele.
M'a răspuns. Atunci forță să am
părintii am plecat deodreptul la ea.
Pând m'am urcat în portonul nu
era în hall. M'am sunat m'a răspuns.
Cum aveam o cheie și la ușa, am
deschis. În cameră era răcoare, ierboasă
trase și ea nu. M'am sunat la ușa
să întreb dacă a văzut-o. Mi-a spus
că se afla fusese la ea și i dăse apoi
de la ghiata și că dimineața de tot
plumea core venea să i facă cusă
refăcându-i, și întrebând portonul
core i-a spus că plecase seara cu
2 domni, lăborând portonul mi-a spus că nu stătea
întrebând că a fost ridicată, m'am
dus până la sora lui Brauner și
i-am spus că sora a dispărut din
nou. Ea mi-a dat rochia pentru
că se o corea mână, și am văzut-o
foarte înfrigorată pentru fratele ei.
M'am plecat la curs. La 11½ când am
săit de la curs am vrut să trec pe la
Brauner să vadă ce e cu el. În portă
m'am întâlnit cu soselele core mi-a
spus că tovarșul director

4)
Bani i-am mutat dintr'un loc în alt
în pod, de stăma unui incendiu
care i-ar fi distrus. Dacă băi
se fi fost poseda, sori mele, forate
că ar fi procedat cu ei, că ei cu
cortile, i-ori fi putut pe fac, i-dor cum
stăam că o sumă de bani are alta
valoare decât o cortă și nu se poate
înlocui cu aceeași sumă, n'ori
fi putut să treacă în fața ei sau a
posezilor bănilor drept o hroată,
căci după ce stătesea timp în pod
nu s-a-ot fi închisut deose că eu
i-am putut vede. -

Elisabeta Constante

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, fiind întrebată de ce nu am declarat singură, din proprie inițiativă, adică fără a fi întrebată de către anchetator despre întâlnirea organizată de mine în anul 1945 între Pătrășcanu și Pogoneanu răspund :

Cu toate că știam că întâlnirea este secretă din mai multe motive printre care și faptul că ea nu s'a produs nici la el acasă nici la minister totuși am organizat această întâlnire, nefiind lămurită asupra poziției lui Pătrășcanu față de Partid.

Apoi nu m'am gândit că îmi poate cere ceva ce ar fi primejdios pentru mine.

Nu am mărturisit faptele pentru că acum îmi dădeam seama că atitudinea politică a lui Pătrășcanu nu era justă, și mă temeam că povestind amestecul meu, să nu fie considerat ca o atitudine politică pentru că nu fusese decât un serviciu făcut lui Pătrășcanu căruia îmi venea greu să-i refuz.

De ce nu ai declarat despre întâlnirea organizată de dumneata între Pătrășcanu și Pogoneanu atunci când ai fost arestată de către organele de securitate în luna Aprilie 1948 ?

Mi-a fost frică să nu fie interpretată intervenția mea ca o intervenție cu caracter politic conștient, pentru că după rezoluție se arăta că atitudinea lui Pătrășcanu era greșită și atunci mi-am spus că poate și această întâlnire de atunci cu Pogoneanu avea un caracter dușmănos față de Partid, fapt care în 1945 nici nu-mi trecea prin cap. Atunci îl cunoșteam pe Pătrășcanu de puțin timp și apărea în ochii mei ca un fel de întruchipare a Partidului.

ss. Lena Constante

9 Februarie 1950

pt. N 2a
oleg.-

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în București, str. Dionisie Lupu nr. 12, fiind întrebată când și din care motive am permis ca în locuința mea să se facă o întâlnire între Pătrășcanu, Belu Silber și doi Americani, susțin că n'am făcut niciodată așa ceva.

Stiu că a fost o întâlnire în casa lui Torosian în str. Armenească 14, nu pot preciza anul dar am aflat acest lucru în următoarele împrejurări :

Intr'o seară Elena Pătrășcanu a venit la mine acasă și mi-a spus că e singură pentru că bărbatul ei este la Torosian cu invitați. Întrebând-o de ce nu s'a dus și ea mi-a răspuns că sunt numai bărbați. Și el a venit mai târziu să o ia de la mine. Nu a venit la mine direct ci așa cum obișnuia a clacsonat la mașină ca ea să coboare.--

ss. Lena Constante

9 Februarie 1950

10342 436

DECLARATIE

103

137
~~144~~

104

CONFIDENTIAL

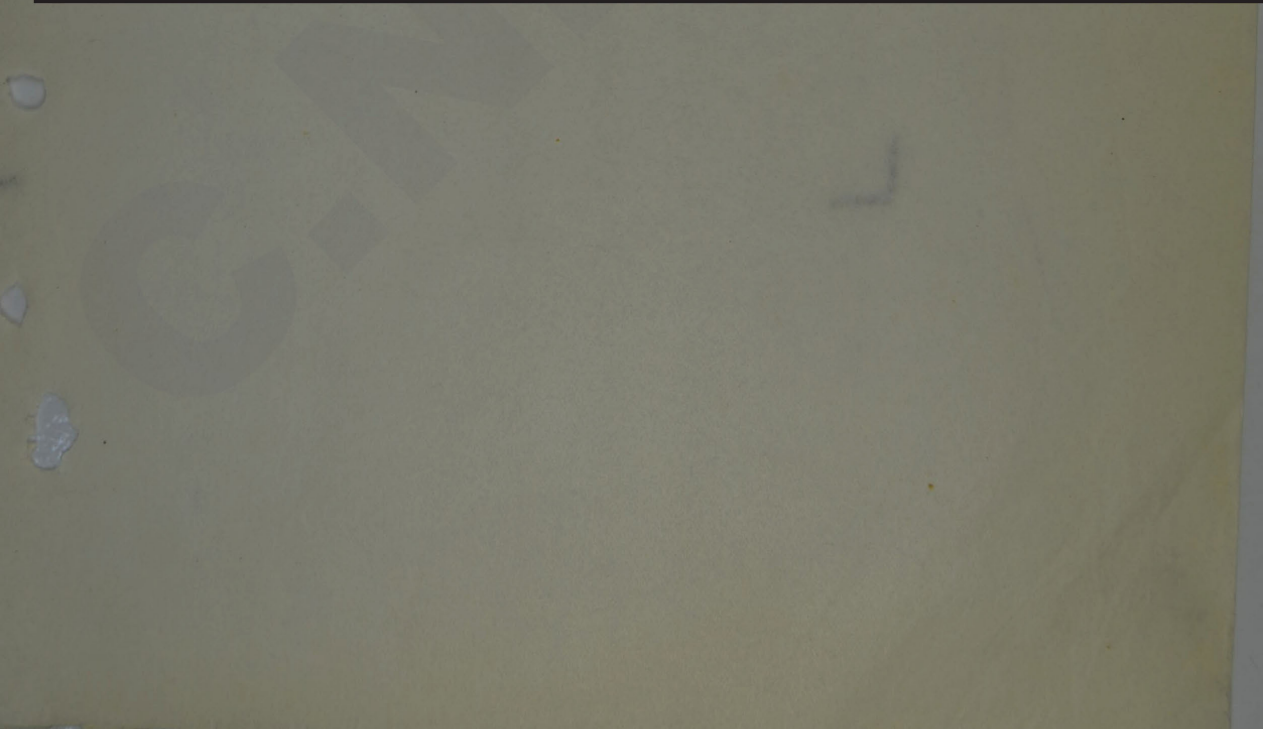
Declaratie

105

~~140~~
~~438~~

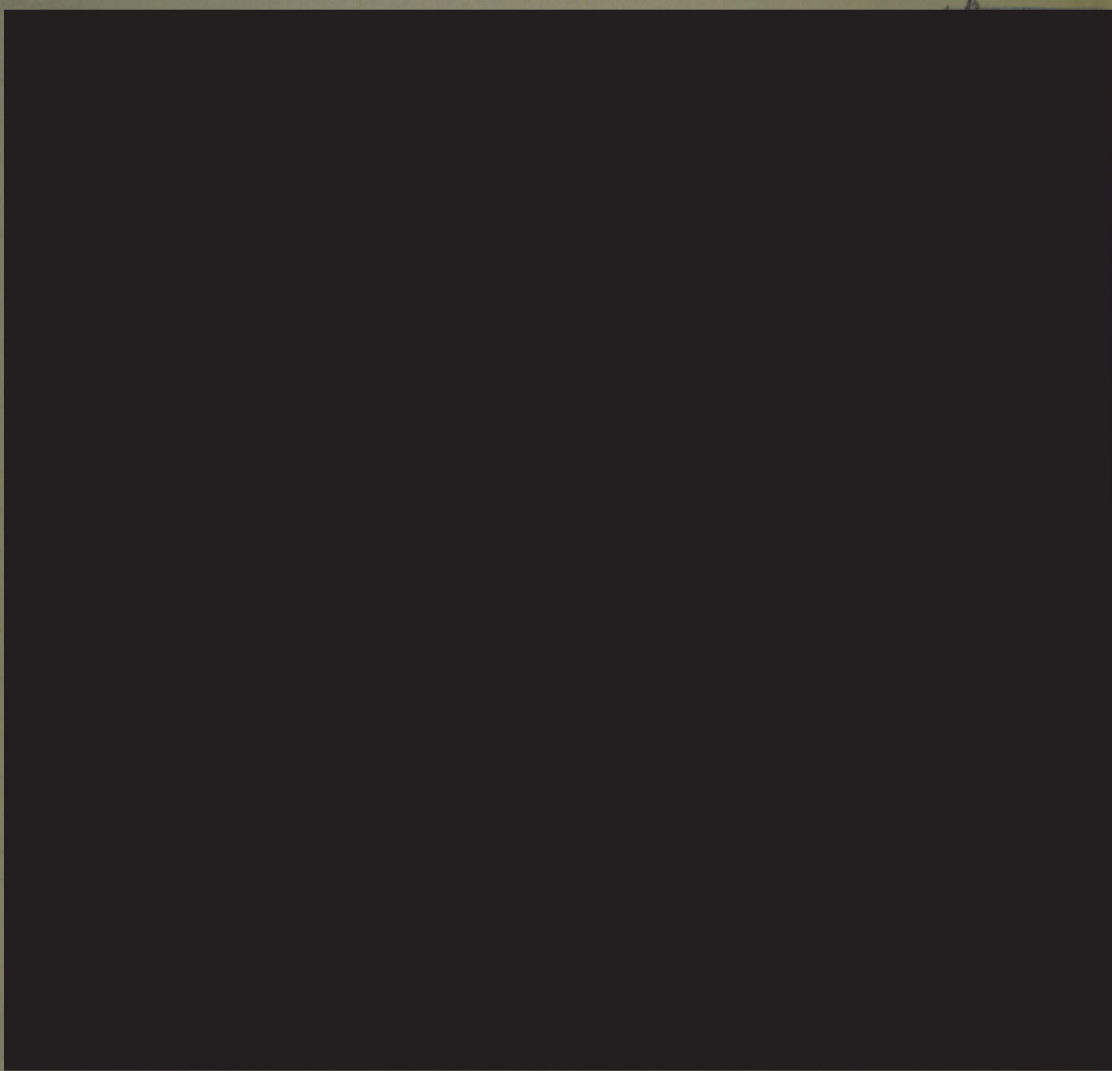

Feb. 1965 100 120

~~105~~

DECLARAȚIE

9-15-50

106

100

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, declar că după ce mi s'a arătat declarația lui Elena Pătrășcanu în care era scris de mâna ei că eu am fost prezentă la o întâlnire a ei și a lui Lucrețiu Pătrășcanu cu doi americani, Belu Silber, în casa mea din Dionisie Lupu, resping această afirmație a lui Elena Pătrășcanu, declar încă odată că nu am fost prezentă la întrevvedereea între Pătrășcanu și americani în casa mea.

ss. Lena Constante

9 Februarie 1950

D E C L A R A T I E
=====

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în București
str. Dionisie Lupu nr. 12, fiind întrebată pentru a patra oară
dacă am asistat în casa mea str. Dionisie Lupu nr. 12, la o întâl-
nire între Pătrășcanu, Belu Silber, doi Americani și Elena Pătrăș-
canu, declar că nu am asistat la această întâlnire.

ss. Lena Constante

9 Februarie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante domiciliată în str. Dionisie Lupu 12 declară că după ce mi s'a arătat declarația lui Lucrețiu Pătrășcanu în care era scris de mână lui că eu am fost prezentă la o întâlnire a lui și a soției lui cu cei doi americani, Belu Silber, în casa mea din Dionisie Lupu, resping această afirmație a lui Lucrețiu Pătrășcanu, declar încă odată că nu am fost prezentă la întrevvedereea între Pătrășcanu și americani în casa mea.-

ss. Lena Constante

9 Februarie 1950

Nu are manuscrisul

112

126

112

DECLARAȚIE

=====

Subsemnata Lena Căstănte domiciliată în Buc., str. Dionisie Lupu 12, declar pe propria mea răspundere și nesilită de nimeni că am organizat o întâlnire secretă între Pătrășcanu și Piki Pogoneanu. Declar pentru a doua oară că despre felul cum s'a petrecut întâlnirea susmenționată am arătat detăilă și fără să omit cel mai mic amănunt în declarațiile precedente.

Tot așa declar și recunosc că n'ași fi vorbit despre acest lucru din motive de frică și înainte de a nu-mi da seama că Pătrășcanu a mărturisit acest lucru organelor de anchetă.

Această declarație o dau nesilită de nimeni.

ss. Lena Căstănte

9 Februarie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, fiind întrebată de ce nu am declarat singură despre serviciile făcute lui Pătrășcanu în privința ascunderii unor cărți, documente, fotografii, monezi de aur și valută răspund următoarele :

Pentru că schimbasesm o parte din bani și ar fi trebuit să explic că tatăl meu a schimbat el banii și nu vroiam să sufer de din cauza asta.

De ce nu ai declarat la organele de anchetă a securității când ai fost arestată pentru prima dată, tot în legătură cu Pătrășcanu în Aprilie 1948 ?

Atunci am avut un alt motiv, nevrând să-i fac rău lui Pătrășcanu.-

ss. Lena Constante

9 Februarie 1950

Declarație

114

Subsemnată Lena Constant domiciliată
în Str. Dionisie Lupu, 12 - fiind întrebată de
ce nu am declarat adevărul despre serviciile
făcute lui Pătrășcanu în privința ascunderii
unor copii, documente, fotografii, monede de aur și
valută, răspund următoarele:

Pentru că schimbarea a portului băii și ar fi
făcut să explic că tatăl meu a schimbat el
băii și nu vroiam să refer din cauza asta.

Dece nu ai declarat la organele de anchetă o
recunoaștere când ai fost arestată pentru prima dată
tot în legătura cu Pătrășcanu în Aprilie 1948?

Atunci am avut un alt motiv, nerând să-i
fac rău lui Pătrășcanu.

Lena Constant

9 Februarie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în București, str. Dionisie 12, declar nesilită de nimeni și pe propria mea răspundere că în afară de schimbul aurului care a început din 1946 pentru familia Pătrășcanu pe care a făcut-o regulat și de mai multe ori, cu ocazia construirii unei case a lui Pătrășcanu, nu a făcut alte servicii decât schimbul banilor.

Imi asum toată răspunderea, declarând că eu am fost aceia care l-am convins ca să facă acest serviciu pentru Pătrășcanu întrucât am auzit de mai multe ori dela Pătrășcanu că el pierde schimbând banii prin oameni necinstiți.

Nu cunosc oamenii prin care făcea Pătrășcanu schimbul aurului la bursa neagră înainte de a face schimbul prin tatăl meu Constantin Constante.-

ss. Lena Constante

9 Februarie 1950

Declarație

116

Subsemnata Lena Constante domiciliată
 în București str. Dionisie 12 declar în scris
 de mine în - și pe propria mea răspundere că
 în afară de schimbul aurului care a încheiat
 din 1946 pentru familia Pătăscau pe care
 a făcut-o regulat ^{tatăl meu C. Constante} și de mai multe ori,
 cu ocazia courturii unei core a lui Păt-
 scau nu a făcut alte servicii decât schim-
 bul banilor.

Am asumat toată răspunderea, declarând
 că eu am fost acia core și am conștientizat
 că să facă acest serviciu pentru Pătăscau
 intrucât cum aușit de mai multe ori de la
 Pătăscau că el pierde schimbul bău băii
 prin oamenii necinstiți. Nu cunosc oamenii
 prin care făcea Pătăscau schimbul aurului
 la Bursa Magră înainte de a face schim-
 bul prin tatăl meu Constantin Constante.

Lena Constante

9 Februarie 1950

Declarație

Subsemnata Elisabeta
 Constanta declar cō-m am
 fcut nici un serviciu direct
 sau indirect lui Patrascu
 în afara de cele relative la
 bani, pe care le-am asumat
 în declarațiile trecute, și cō-
 m am transmis nici o cor-
 pondență lui Patrascu sau
 dela Patrascu prin sora
 mea Leoa Constanta sau cu
 ajutorul ei sau prin mijloc
 precum nici prin alte persoane

Elisabeta Constanta

20.5.90.

DECLARAȚIE

Subsemnata Elisabeta Constante domiciliată în Buc.,
aleea Sihleanu 16.am fost invitată de sora și cumnatul meu ca
în vara anului 1946, în Iulie să petrec luna de concediu cu ei
la Istambul.

Din cauza întârzierii vizei de pașaport a Comisiei
aliata de Control am plecat în luna August, nu mai mi-aduc exact
aminte data, în cam împrejurul lui 15 August.

Înainte de plecare sora mea Lena mi-a dat o sumă de
bani, în franci elvețieni, pe care nu mi-o pot aduce aminte exact
pentru a cumpăra culori (vopsele, acuarele franțuzești, pentru ea
pentru Dna Pătrășcanu și pentru teatrul de păpuși), iar din
altă parte a sumei să o transform în napoleoni, ca din diferență
să realizeze culorile mai ieftin.

La Istambul, la circa o săptămână după sosire, am cău-
tat culorile, dar nu le-am găsit, căci nu existau. Ca să fac o com-
mandă ar fi fost prea târziu, căci sederea mea era nrea scurtă.

Cu o zi înainte de plecare am transformat francii
elvețieni în aur, cred că circa 95 bucăți, pe care i-am cumpărat
printr'un funcționar Bibescu dela Consulat.

La înapoierea mea i-am transmis banii sorei mele
Lena, în număr de 95 de bucăți cred așa cum i-am cumpărat.-

ss. Elisabeta Constante

Declarație

Subsemnata Elisabeta Constanta domiciliata în București allee Sălcii nr. 16, am fost invitata de sora mea și cumnatul meu ce în vara anului 1946, în Iulie să petrec luna de concediu cu ei la Letaubul. Din cauza întârzierii vizei de pașaport a Comisiei Aliate de Control am plecat în luna Iunie, nu mai mi-aduc exact aminte data, în cam începutul lui 15 Iunie. Înainte de plecare sora mea s-a mi-a dat o sumă de bani, în franc elvețieni, pe care mi-o pot aduce aminte exact, pentru a cumpăra culori / vopsele, acuarele folclorice, pentru ea, pentru două Patroșcaș și pentru teatrul de păpuși, iar din altă parte a sumei s-a transformat în napoleoni, ce din diferență s-a realizat culorile mai puțin. La Letaubul, la cina

DECLARAȚIE

Lupu 12 :

Subsemnata știind că Pătrășcanu ține bani elvețieni și având greutăți cu construcția casei sale i-am dat ideea să profite de plecarea sorei mele Zizi Constante la Constantinopol în anul 1946, care fusese invitată de către cumnatul ei Grigore Moisil și să-i dea să schimbe francii elvețieni în aur.

Știam dela Viorica, sora mea, soția lui Moisil că cursul aurului este mai avantajos decât în țară la noi.

Sora mea Elisabeta Constante a plecat împreună cu Moisil care deținea atunci postul de ambasador al României la Ankara, postul care l-a câpătat cu ajutorul lui Pătrășcanu.

Sora mea Elisabeta a schimbat francii elvețieni în aur pentru Pătrășcanu printr'un funcționar al legației.

Intorcându-se dela Ankara mi-a predat monezi de aur circa 95 -100 bucăți precis nu-mi aduc aminte, pe cari eu la rândul meu le-am predat lui Lucrețiu Pătrășcanu la el acasă.

Pătrășcanu a manifestat mai târziu un fel de nemulțumire spunând că a pierdut la acest schimb.

Mi-a mai spus că ar trebui să-i facă un cadou lui Elisabeta, niște cărți. Am spus acest lucru și sorei mele. Cadoul a fost uitat.-

ss. Lena Constante

22 Februarie 1950

Subsemnata Leona Contauti domiciliată
în str. Dionisie Lupu 12

Subsemnata fiind că Pătoscau și
fami elvetică n' având grăvate cu construcție
casei sale - au dat ideea să profite de
plecare sora mea Zigi Contauti la Cantan-
vinopol în anul 1946 care fusese învitată
de către cununatul ei Zigore Moisil n' să-
dea să schimbe pauci elvetică în aur.

Fi au dela Florica sora mea, soția lui
Moisil că ~~se~~ cursul anului este mai avan-
țat decât în țară la noi.

Sora mea Elisabeta Contauti a plecat în-
preună cu Moisil care detinea atunci
postul de ambasador al României la An-
kora, postul care l-a capatat cu ajutorul
lui Pătoscau. Sora mea Elisabeta a schim-
bat pauci elvetică în aur pentru Pătoscau
măști un funcționar al Legăției.

Întorcându-se de la Ankora am rădat
monedă de aur circa 95-100 bucăți, precis am-
aduc aminte pe cori eu la rândul meu
le-am rădat lui Lucretia Pătoscau la el
acasă.

Pătrascam a manifestat mai ¹²³ ~~149~~
un fel de nemulțumire spunând că a pier-
dut la acest schimb.

Mira mai spus că ar trebui să facă un
cadou lui Elisabeta niște cărți. Am spus
acest lucru și sorie mele. Cadoul a fost
uitat.

Leva Constante

22 Februarie 1950

DECLARAȚIE

Cred că în 1945 sau 1946 am cunoscut pe Vera Melanova, funcționară la Legatia Cehoslovacă ca profesoară. Mi-a fost recomandată de sora mea Lena Constante ca să-i dau lecții de limba română. Lua masa în pensiune la o vecină a ei.

I-am dat lecții cam 2 ani de zile, câte o oră pe săptămână în afară de vacanțe sau de timpul când era prea ocupată la legatie, ceea ce se întâmpla destul de des. După primul an - în acest prim an îi dădeam lecțiile fie la ea acasă, fie la legatie în biroul ei - între 4 și cinci după amiază, când a început să vorbească binișor, cum era foarte ocupată și nu avea timp ziua ne duceam la teatru și făceam conversație cu corecturi în pauze. În acest timp am făcut cunoștință cu dnii Sener și Cubin, ambii funcționari ai legatiei, căci locuiau cu toții în aceeași casă aparținând legatiei.

Am luat de 2 ori masa cu ei toți, înainte de a merge la teatru odată.

Despre acești 2 funcționari nu aș putea spune nimic. Stiu că Sener este în București, căci l-am întâlnit odată pe stradă și că Cubin a plecat, foarte curând înainte sau după plecarea Melanorei.

ss. Elis. Constante

AVS

Memorie

creștea în 1945
sau 1946 -

Am cunoscut pe Vera Melanora
funcționară la Legatia Cehoslo-
vacă ca profesoară. Mi-a
fost recomandată de sora mea
Sena Constante ce să-i dau lecții
de limba română. Sora mea
mă pensiona la o vecină a ei.
Ți-am dat lecții cam 2 ani de
zile, câte o oră pe săptămână
în afara de vacanțe sau de timpuri
când era prea ocupată la Legatie
ce se se întâmpla destul de des.
După primul an - în acest prim
an îi dădeam lecțiile fie la
se acasă, fie la Legatie în birou
ei - între 4 și cinci după-amiază.
Când a început să vorbească
bucuros, cum era foarte ocupată
și am avea timp ziua făceam
mă duceam la birou și făceam
conversații cu colectionarii în pauze.
În acest timp, am făcut cunoștință
cu d-ii Sena și Cubin, ambii

functionari ai Legatiei, ~~175~~ ¹⁷⁶ ~~177~~ ¹⁷⁸ ~~179~~ ¹⁸⁰ ~~181~~ ¹⁸² ~~183~~ ¹⁸⁴ ~~185~~ ¹⁸⁶ ~~187~~ ¹⁸⁸ ~~189~~ ¹⁹⁰ ~~191~~ ¹⁹² ~~193~~ ¹⁹⁴ ~~195~~ ¹⁹⁶ ~~197~~ ¹⁹⁸ ~~199~~ ²⁰⁰ ~~201~~ ²⁰² ~~203~~ ²⁰⁴ ~~205~~ ²⁰⁶ ~~207~~ ²⁰⁸ ~~209~~ ²¹⁰ ~~211~~ ²¹² ~~213~~ ²¹⁴ ~~215~~ ²¹⁶ ~~217~~ ²¹⁸ ~~219~~ ²²⁰ ~~221~~ ²²² ~~223~~ ²²⁴ ~~225~~ ²²⁶ ~~227~~ ²²⁸ ~~229~~ ²³⁰ ~~231~~ ²³² ~~233~~ ²³⁴ ~~235~~ ²³⁶ ~~237~~ ²³⁸ ~~239~~ ²⁴⁰ ~~241~~ ²⁴² ~~243~~ ²⁴⁴ ~~245~~ ²⁴⁶ ~~247~~ ²⁴⁸ ~~249~~ ²⁵⁰ ~~251~~ ²⁵² ~~253~~ ²⁵⁴ ~~255~~ ²⁵⁶ ~~257~~ ²⁵⁸ ~~259~~ ²⁶⁰ ~~261~~ ²⁶² ~~263~~ ²⁶⁴ ~~265~~ ²⁶⁶ ~~267~~ ²⁶⁸ ~~269~~ ²⁷⁰ ~~271~~ ²⁷² ~~273~~ ²⁷⁴ ~~275~~ ²⁷⁶ ~~277~~ ²⁷⁸ ~~279~~ ²⁸⁰ ~~281~~ ²⁸² ~~283~~ ²⁸⁴ ~~285~~ ²⁸⁶ ~~287~~ ²⁸⁸ ~~289~~ ²⁹⁰ ~~291~~ ²⁹² ~~293~~ ²⁹⁴ ~~295~~ ²⁹⁶ ~~297~~ ²⁹⁸ ~~299~~ ³⁰⁰ ~~301~~ ³⁰² ~~303~~ ³⁰⁴ ~~305~~ ³⁰⁶ ~~307~~ ³⁰⁸ ~~309~~ ³¹⁰ ~~311~~ ³¹² ~~313~~ ³¹⁴ ~~315~~ ³¹⁶ ~~317~~ ³¹⁸ ~~319~~ ³²⁰ ~~321~~ ³²² ~~323~~ ³²⁴ ~~325~~ ³²⁶ ~~327~~ ³²⁸ ~~329~~ ³³⁰ ~~331~~ ³³² ~~333~~ ³³⁴ ~~335~~ ³³⁶ ~~337~~ ³³⁸ ~~339~~ ³⁴⁰ ~~341~~ ³⁴² ~~343~~ ³⁴⁴ ~~345~~ ³⁴⁶ ~~347~~ ³⁴⁸ ~~349~~ ³⁵⁰ ~~351~~ ³⁵² ~~353~~ ³⁵⁴ ~~355~~ ³⁵⁶ ~~357~~ ³⁵⁸ ~~359~~ ³⁶⁰ ~~361~~ ³⁶² ~~363~~ ³⁶⁴ ~~365~~ ³⁶⁶ ~~367~~ ³⁶⁸ ~~369~~ ³⁷⁰ ~~371~~ ³⁷² ~~373~~ ³⁷⁴ ~~375~~ ³⁷⁶ ~~377~~ ³⁷⁸ ~~379~~ ³⁸⁰ ~~381~~ ³⁸² ~~383~~ ³⁸⁴ ~~385~~ ³⁸⁶ ~~387~~ ³⁸⁸ ~~389~~ ³⁹⁰ ~~391~~ ³⁹² ~~393~~ ³⁹⁴ ~~395~~ ³⁹⁶ ~~397~~ ³⁹⁸ ~~399~~ ⁴⁰⁰ ~~401~~ ⁴⁰² ~~403~~ ⁴⁰⁴ ~~405~~ ⁴⁰⁶ ~~407~~ ⁴⁰⁸ ~~409~~ ⁴¹⁰ ~~411~~ ⁴¹² ~~413~~ ⁴¹⁴ ~~415~~ ⁴¹⁶ ~~417~~ ⁴¹⁸ ~~419~~ ⁴²⁰ ~~421~~ ⁴²² ~~423~~ ⁴²⁴ ~~425~~ ⁴²⁶ ~~427~~ ⁴²⁸ ~~429~~ ⁴³⁰ ~~431~~ ⁴³² ~~433~~ ⁴³⁴ ~~435~~ ⁴³⁶ ~~437~~ ⁴³⁸ ~~439~~ ⁴⁴⁰ ~~441~~ ⁴⁴² ~~443~~ ⁴⁴⁴ ~~445~~ ⁴⁴⁶ ~~447~~ ⁴⁴⁸ ~~449~~ ⁴⁵⁰ ~~451~~ ⁴⁵² ~~453~~ ⁴⁵⁴ ~~455~~ ⁴⁵⁶ ~~457~~ ⁴⁵⁸ ~~459~~ ⁴⁶⁰ ~~461~~ ⁴⁶² ~~463~~ ⁴⁶⁴ ~~465~~ ⁴⁶⁶ ~~467~~ ⁴⁶⁸ ~~469~~ ⁴⁷⁰ ~~471~~ ⁴⁷² ~~473~~ ⁴⁷⁴ ~~475~~ ⁴⁷⁶ ~~477~~ ⁴⁷⁸ ~~479~~ ⁴⁸⁰ ~~481~~ ⁴⁸² ~~483~~ ⁴⁸⁴ ~~485~~ ⁴⁸⁶ ~~487~~ ⁴⁸⁸ ~~489~~ ⁴⁹⁰ ~~491~~ ⁴⁹² ~~493~~ ⁴⁹⁴ ~~495~~ ⁴⁹⁶ ~~497~~ ⁴⁹⁸ ~~499~~ ⁵⁰⁰ ~~501~~ ⁵⁰² ~~503~~ ⁵⁰⁴ ~~505~~ ⁵⁰⁶ ~~507~~ ⁵⁰⁸ ~~509~~ ⁵¹⁰ ~~511~~ ⁵¹² ~~513~~ ⁵¹⁴ ~~515~~ ⁵¹⁶ ~~517~~ ⁵¹⁸ ~~519~~ ⁵²⁰ ~~521~~ ⁵²² ~~523~~ ⁵²⁴ ~~525~~ ⁵²⁶ ~~527~~ ⁵²⁸ ~~529~~ ⁵³⁰ ~~531~~ ⁵³² ~~533~~ ⁵³⁴ ~~535~~ ⁵³⁶ ~~537~~ ⁵³⁸ ~~539~~ ⁵⁴⁰ ~~541~~ ⁵⁴² ~~543~~ ⁵⁴⁴ ~~545~~ ⁵⁴⁶ ~~547~~ ⁵⁴⁸ ~~549~~ ⁵⁵⁰ ~~551~~ ⁵⁵² ~~553~~ ⁵⁵⁴ ~~555~~ ⁵⁵⁶ ~~557~~ ⁵⁵⁸ ~~559~~ ⁵⁶⁰ ~~561~~ ⁵⁶² ~~563~~ ⁵⁶⁴ ~~565~~ ⁵⁶⁶ ~~567~~ ⁵⁶⁸ ~~569~~ ⁵⁷⁰ ~~571~~ ⁵⁷² ~~573~~ ⁵⁷⁴ ~~575~~ ⁵⁷⁶ ~~577~~ ⁵⁷⁸ ~~579~~ ⁵⁸⁰ ~~581~~ ⁵⁸² ~~583~~ ⁵⁸⁴ ~~585~~ ⁵⁸⁶ ~~587~~ ⁵⁸⁸ ~~589~~ ⁵⁹⁰ ~~591~~ ⁵⁹² ~~593~~ ⁵⁹⁴ ~~595~~ ⁵⁹⁶ ~~597~~ ⁵⁹⁸ ~~599~~ ⁶⁰⁰ ~~601~~ ⁶⁰² ~~603~~ ⁶⁰⁴ ~~605~~ ⁶⁰⁶ ~~607~~ ⁶⁰⁸ ~~609~~ ⁶¹⁰ ~~611~~ ⁶¹² ~~613~~ ⁶¹⁴ ~~615~~ ⁶¹⁶ ~~617~~ ⁶¹⁸ ~~619~~ ⁶²⁰ ~~621~~ ⁶²² ~~623~~ ⁶²⁴ ~~625~~ ⁶²⁶ ~~627~~ ⁶²⁸ ~~629~~ ⁶³⁰ ~~631~~ ⁶³² ~~633~~ ⁶³⁴ ~~635~~ ⁶³⁶ ~~637~~ ⁶³⁸ ~~639~~ ⁶⁴⁰ ~~641~~ ⁶⁴² ~~643~~ ⁶⁴⁴ ~~645~~ ⁶⁴⁶ ~~647~~ ⁶⁴⁸ ~~649~~ ⁶⁵⁰ ~~651~~ ⁶⁵² ~~653~~ ⁶⁵⁴ ~~655~~ ⁶⁵⁶ ~~657~~ ⁶⁵⁸ ~~659~~ ⁶⁶⁰ ~~661~~ ⁶⁶² ~~663~~ ⁶⁶⁴ ~~665~~ ⁶⁶⁶ ~~667~~ ⁶⁶⁸ ~~669~~ ⁶⁷⁰ ~~671~~ ⁶⁷² ~~673~~ ⁶⁷⁴ ~~675~~ ⁶⁷⁶ ~~677~~ ⁶⁷⁸ ~~679~~ ⁶⁸⁰ ~~681~~ ⁶⁸² ~~683~~ ⁶⁸⁴ ~~685~~ ⁶⁸⁶ ~~687~~ ⁶⁸⁸ ~~689~~ ⁶⁹⁰ ~~691~~ ⁶⁹² ~~693~~ ⁶⁹⁴ ~~695~~ ⁶⁹⁶ ~~697~~ ⁶⁹⁸ ~~699~~ ⁷⁰⁰ ~~701~~ ⁷⁰² ~~703~~ ⁷⁰⁴ ~~705~~ ⁷⁰⁶ ~~707~~ ⁷⁰⁸ ~~709~~ ⁷¹⁰ ~~711~~ ⁷¹² ~~713~~ ⁷¹⁴ ~~715~~ ⁷¹⁶ ~~717~~ ⁷¹⁸ ~~719~~ ⁷²⁰ ~~721~~ ⁷²² ~~723~~ ⁷²⁴ ~~725~~ ⁷²⁶ ~~727~~ ⁷²⁸ ~~729~~ ⁷³⁰ ~~731~~ ⁷³² ~~733~~ ⁷³⁴ ~~735~~ ⁷³⁶ ~~737~~ ⁷³⁸ ~~739~~ ⁷⁴⁰ ~~741~~ ⁷⁴² ~~743~~ ⁷⁴⁴ ~~745~~ ⁷⁴⁶ ~~747~~ ⁷⁴⁸ ~~749~~ ⁷⁵⁰ ~~751~~ ⁷⁵² ~~753~~ ⁷⁵⁴ ~~755~~ ⁷⁵⁶ ~~757~~ ⁷⁵⁸ ~~759~~ ⁷⁶⁰ ~~761~~ ⁷⁶² ~~763~~ ⁷⁶⁴ ~~765~~ ⁷⁶⁶ ~~767~~ ⁷⁶⁸ ~~769~~ ⁷⁷⁰ ~~771~~ ⁷⁷² ~~773~~ ⁷⁷⁴ ~~775~~ ⁷⁷⁶ ~~777~~ ⁷⁷⁸ ~~779~~ ⁷⁸⁰ ~~781~~ ⁷⁸² ~~783~~ ⁷⁸⁴ ~~785~~ ⁷⁸⁶ ~~787~~ ⁷⁸⁸ ~~789~~ ⁷⁹⁰ ~~791~~ ⁷⁹² ~~793~~ ⁷⁹⁴ ~~795~~ ⁷⁹⁶ ~~797~~ ⁷⁹⁸ ~~799~~ ⁸⁰⁰ ~~801~~ ⁸⁰² ~~803~~ ⁸⁰⁴ ~~805~~ ⁸⁰⁶ ~~807~~ ⁸⁰⁸ ~~809~~ ⁸¹⁰ ~~811~~ ⁸¹² ~~813~~ ⁸¹⁴ ~~815~~ ⁸¹⁶ ~~817~~ ⁸¹⁸ ~~819~~ ⁸²⁰ ~~821~~ ⁸²² ~~823~~ ⁸²⁴ ~~825~~ ⁸²⁶ ~~827~~ ⁸²⁸ ~~829~~ ⁸³⁰ ~~831~~ ⁸³² ~~833~~ ⁸³⁴ ~~835~~ ⁸³⁶ ~~837~~ ⁸³⁸ ~~839~~ ⁸⁴⁰ ~~841~~ ⁸⁴² ~~843~~ ⁸⁴⁴ ~~845~~ ⁸⁴⁶ ~~847~~ ⁸⁴⁸ ~~849~~ ⁸⁵⁰ ~~851~~ ⁸⁵² ~~853~~ ⁸⁵⁴ ~~855~~ ⁸⁵⁶ ~~857~~ ⁸⁵⁸ ~~859~~ ⁸⁶⁰ ~~861~~ ⁸⁶² ~~863~~ ⁸⁶⁴ ~~865~~ ⁸⁶⁶ ~~867~~ ⁸⁶⁸ ~~869~~ ⁸⁷⁰ ~~871~~ ⁸⁷² ~~873~~ ⁸⁷⁴ ~~875~~ ⁸⁷⁶ ~~877~~ ⁸⁷⁸ ~~879~~ ⁸⁸⁰ ~~881~~ ⁸⁸² ~~883~~ ⁸⁸⁴ ~~885~~ ⁸⁸⁶ ~~887~~ ⁸⁸⁸ ~~889~~ ⁸⁹⁰ ~~891~~ ⁸⁹² ~~893~~ ⁸⁹⁴ ~~895~~ ⁸⁹⁶ ~~897~~ ⁸⁹⁸ ~~899~~ ⁹⁰⁰ ~~901~~ ⁹⁰² ~~903~~ ⁹⁰⁴ ~~905~~ ⁹⁰⁶ ~~907~~ ⁹⁰⁸ ~~909~~ ⁹¹⁰ ~~911~~ ⁹¹² ~~913~~ ⁹¹⁴ ~~915~~ ⁹¹⁶ ~~917~~ ⁹¹⁸ ~~919~~ ⁹²⁰ ~~921~~ ⁹²² ~~923~~ ⁹²⁴ ~~925~~ ⁹²⁶ ~~927~~ ⁹²⁸ ~~929~~ ⁹³⁰ ~~931~~ ⁹³² ~~933~~ ⁹³⁴ ~~935~~ ⁹³⁶ ~~937~~ ⁹³⁸ ~~939~~ ⁹⁴⁰ ~~941~~ ⁹⁴² ~~943~~ ⁹⁴⁴ ~~945~~ ⁹⁴⁶ ~~947~~ ⁹⁴⁸ ~~949~~ ⁹⁵⁰ ~~951~~ ⁹⁵² ~~953~~ ⁹⁵⁴ ~~955~~ ⁹⁵⁶ ~~957~~ ⁹⁵⁸ ~~959~~ ⁹⁶⁰ ~~961~~ ⁹⁶² ~~963~~ ⁹⁶⁴ ~~965~~ ⁹⁶⁶ ~~967~~ ⁹⁶⁸ ~~969~~ ⁹⁷⁰ ~~971~~ ⁹⁷² ~~973~~ ⁹⁷⁴ ~~975~~ ⁹⁷⁶ ~~977~~ ⁹⁷⁸ ~~979~~ ⁹⁸⁰ ~~981~~ ⁹⁸² ~~983~~ ⁹⁸⁴ ~~985~~ ⁹⁸⁶ ~~987~~ ⁹⁸⁸ ~~989~~ ⁹⁹⁰ ~~991~~ ⁹⁹² ~~993~~ ⁹⁹⁴ ~~995~~ ⁹⁹⁶ ~~997~~ ⁹⁹⁸ ~~999~~ ¹⁰⁰⁰ ~~1001~~ ¹⁰⁰² ~~1003~~ ¹⁰⁰⁴ ~~1005~~ ¹⁰⁰⁶ ~~1007~~ ¹⁰⁰⁸ ~~1009~~ ¹⁰¹⁰ ~~1011~~ ¹⁰¹² ~~1013~~ ¹⁰¹⁴ ~~1015~~ ¹⁰¹⁶ ~~1017~~ ¹⁰¹⁸ ~~1019~~ ¹⁰²⁰ ~~1021~~ ¹⁰²² ~~1023~~ ¹⁰²⁴ ~~1025~~ ¹⁰²⁶ ~~1027~~ ¹⁰²⁸ ~~1029~~ ¹⁰³⁰ ~~1031~~ ¹⁰³² ~~1033~~ ¹⁰³⁴ ~~1035~~ ¹⁰³⁶ ~~1037~~ ¹⁰³⁸ ~~1039~~ ¹⁰⁴⁰ ~~1041~~ ¹⁰⁴² ~~1043~~ ¹⁰⁴⁴ ~~1045~~ ¹⁰⁴⁶ ~~1047~~ ¹⁰⁴⁸ ~~1049~~ ¹⁰⁵⁰ ~~1051~~ ¹⁰⁵² ~~1053~~ ¹⁰⁵⁴ ~~1055~~ ¹⁰⁵⁶ ~~1057~~ ¹⁰⁵⁸ ~~1059~~ ¹⁰⁶⁰ ~~1061~~ ¹⁰⁶² ~~1063~~ ¹⁰⁶⁴ ~~1065~~ ¹⁰⁶⁶ ~~1067~~ ¹⁰⁶⁸ ~~1069~~ ¹⁰⁷⁰ ~~1071~~ ¹⁰⁷² ~~1073~~ ¹⁰⁷⁴ ~~1075~~ ¹⁰⁷⁶ ~~1077~~ ¹⁰⁷⁸ ~~1079~~ ¹⁰⁸⁰ ~~1081~~ ¹⁰⁸² ~~1083~~ ¹⁰⁸⁴ ~~1085~~ ¹⁰⁸⁶ ~~1087~~ ¹⁰⁸⁸ ~~1089~~ ¹⁰⁹⁰ ~~1091~~ ¹⁰⁹² ~~1093~~ ¹⁰⁹⁴ ~~1095~~ ¹⁰⁹⁶ ~~1097~~ ¹⁰⁹⁸ ~~1099~~ ¹¹⁰⁰ ~~1101~~ ¹¹⁰² ~~1103~~ ¹¹⁰⁴ ~~1105~~ ¹¹⁰⁶ ~~1107~~ ¹¹⁰⁸ ~~1109~~ ¹¹¹⁰ ~~1111~~ ¹¹¹² ~~1113~~ ¹¹¹⁴ ~~1115~~ ¹¹¹⁶ ~~1117~~ ¹¹¹⁸ ~~1119~~ ¹¹²⁰ ~~1121~~ ¹¹²² ~~1123~~ ¹¹²⁴ ~~1125~~ ¹¹²⁶ ~~1127~~ ¹¹²⁸ ~~1129~~ ¹¹³⁰ ~~1131~~ ¹¹³² ~~1133~~ ¹¹³⁴ ~~1135~~ ¹¹³⁶ ~~1137~~ ¹¹³⁸ ~~1139~~ ¹¹⁴⁰ ~~1141~~ ¹¹⁴² ~~1143~~ ¹¹⁴⁴ ~~1145~~ ¹¹⁴⁶ ~~1147~~ ¹¹⁴⁸ ~~1149~~ ¹¹⁵⁰ ~~1151~~ ¹¹⁵² ~~1153~~ ¹¹⁵⁴ ~~1155~~ ¹¹⁵⁶ ~~1157~~ ¹¹⁵⁸ ~~1159~~ ¹¹⁶⁰ ~~1161~~ ¹¹⁶² ~~1163~~ ¹¹⁶⁴ ~~1165~~ ¹¹⁶⁶ ~~1167~~ ¹¹⁶⁸ ~~1169~~ ¹¹⁷⁰ ~~1171~~ ¹¹⁷² ~~1173~~ ¹¹⁷⁴ ~~1175~~ ¹¹⁷⁶ ~~1177~~ ¹¹⁷⁸ ~~1179~~ ¹¹⁸⁰ ~~1181~~ ¹¹⁸² ~~1183~~ ¹¹⁸⁴ ~~1185~~ ¹¹⁸⁶ ~~1187~~ ¹¹⁸⁸ ~~1189~~ ¹¹⁹⁰ ~~1191~~ ¹¹⁹² ~~1193~~ ¹¹⁹⁴ ~~1195~~ ¹¹⁹⁶ ~~1197~~ ¹¹⁹⁸ ~~1199~~ ¹²⁰⁰ ~~1201~~ ¹²⁰² ~~1203~~ ¹²⁰⁴ ~~1205~~ ¹²⁰⁶ ~~1207~~ ¹²⁰⁸ ~~1209~~ ¹²¹⁰ ~~1211~~ ¹²¹² ~~1213~~ ¹²¹⁴ ~~1215~~ ¹²¹⁶ ~~1217~~ ¹²¹⁸ ~~1219~~ ¹²²⁰ ~~1221~~ ¹²²² ~~1223~~ ¹²²⁴ ~~1225~~ ¹²²⁶ ~~1227~~ ¹²²⁸ ~~1229~~ ¹²³⁰ ~~1231~~ ¹²³² ~~1233~~ ¹²³⁴ ~~1235~~ ¹²³⁶ ~~1237~~ ¹²³⁸ ~~1239~~ ¹²⁴⁰ ~~1241~~ ¹²⁴² ~~1243~~ ¹²⁴⁴ ~~1245~~ ¹²⁴⁶ ~~1247~~ ¹²⁴⁸ ~~1249~~ ¹²⁵⁰ ~~1251~~ ¹²⁵² ~~1253~~ ¹²⁵⁴ ~~1255~~ ¹²⁵⁶ ~~1257~~ ¹²⁵⁸ ~~1259~~ ¹²⁶⁰ ~~1261~~ ¹²⁶² ~~1263~~ ¹²⁶⁴ ~~1265~~ ¹²⁶⁶ ~~1267~~ ¹²⁶⁸ ~~1269~~ ¹²⁷⁰ ~~1271~~ ¹²⁷² ~~1273~~ ¹²⁷⁴ ~~1275~~ ¹²⁷⁶ ~~1277~~ ¹²⁷⁸ ~~1279~~ ¹²⁸⁰ ~~1281~~ ¹²⁸² ~~1283~~ ¹²⁸⁴ ~~1285~~ ¹²⁸⁶ ~~1287~~ ¹²⁸⁸ ~~1289~~ ¹²⁹⁰ ~~1291~~ ¹²⁹² ~~1293~~ ¹²⁹⁴ ~~1295~~ ¹²⁹⁶ ~~1297~~ ¹²⁹⁸ ~~1299~~ ¹³⁰⁰ ~~1301~~ ¹³⁰² ~~1303~~ ¹³⁰⁴ ~~1305~~ ¹³⁰⁶ ~~1307~~ ¹³⁰⁸ ~~1309~~ ¹³¹⁰ ~~1311~~ ¹³¹² ~~1313~~ ¹³¹⁴ ~~1315~~ ¹³¹⁶ ~~1317~~ ¹³¹⁸ ~~1319~~ ¹³²⁰ ~~1321~~ ¹³²² ~~1323~~ ¹³²⁴ ~~1325~~ ¹³²⁶ ~~1327~~ ¹³²⁸ ~~1329~~ ¹³³⁰ ~~1331~~ ¹³³² ~~1333~~ ¹³³⁴ ~~1335~~ ¹³³⁶ ~~1337~~ ¹³³⁸ ~~1339~~ ¹³⁴⁰ ~~1341~~ ¹³⁴² ~~1343~~ ¹³⁴⁴ ~~1345~~ ¹³⁴⁶ ~~1347~~ ¹³⁴⁸ ~~1349~~ ¹³⁵⁰ ~~1351~~ ¹³⁵² ~~1353~~ ¹³⁵⁴ ~~1355~~ ¹³⁵⁶ ~~1357~~ ¹³⁵⁸ ~~1359~~ ¹³⁶⁰ ~~1361~~ ¹³⁶² ~~1363~~ ¹³⁶⁴ ~~1365~~ ¹³⁶⁶ ~~1367~~ ¹³⁶⁸ ~~1369~~ ¹³⁷⁰ ~~1371~~ ¹³⁷² ~~1373~~ ¹³⁷⁴ ~~1375~~ ¹³⁷⁶ ~~1377~~ ¹³⁷⁸ ~~1379~~ ¹³⁸⁰ ~~1381~~ ¹³⁸² ~~1383~~ ¹³⁸⁴ ~~1385~~ ¹³⁸⁶ ~~1387~~ ¹³⁸⁸ ~~1389~~ ¹³⁹⁰ ~~1391~~ ¹³⁹² ~~1393~~ ¹³⁹⁴ ~~1395~~ ¹³⁹⁶ ~~1397~~ ¹³⁹⁸ ~~1399~~ ¹⁴⁰⁰ ~~1401~~ ¹⁴⁰² ~~1403~~ ¹⁴⁰⁴ ~~1405~~ ¹⁴⁰⁶ ~~1407~~ ¹⁴⁰⁸ ~~1409~~ ¹⁴¹⁰ ~~1411~~ ¹⁴¹² ~~1413~~ ¹⁴¹⁴ ~~1415~~ ¹⁴¹⁶ ~~1417~~ ¹⁴¹⁸ ~~1419~~ ¹⁴²⁰ ~~1421~~ ¹⁴²² ~~1423~~ ¹⁴²⁴ ~~1425~~ ¹⁴²⁶ ~~1427~~ ¹⁴²⁸ ~~1429~~ ¹⁴³⁰ ~~1431~~ ¹⁴³² ~~1433~~ ¹⁴³⁴ ~~1435~~ ¹⁴³⁶ ~~1437~~ ¹⁴³⁸ ~~1439~~ ¹⁴⁴⁰ ~~1441~~ ¹⁴⁴² ~~1443~~ ¹⁴⁴⁴ ~~1445~~ ¹⁴⁴⁶ ~~1447~~ ¹⁴⁴⁸ ~~1449~~ ¹⁴⁵⁰ ~~1451~~ ¹⁴⁵² ~~1453~~ ¹⁴⁵⁴ ~~1455~~ ¹⁴⁵⁶ ~~1457~~ ¹⁴⁵⁸ ~~1459~~ ¹⁴⁶⁰ ~~1461~~ ¹⁴⁶² ~~1463~~ ¹⁴⁶⁴ ~~1465~~ ¹⁴⁶⁶ ~~1467~~ ¹⁴⁶⁸ ~~1469~~ ¹⁴⁷⁰ ~~1471~~ ¹⁴⁷² ~~1473~~ ¹⁴⁷⁴ ~~1475~~ ¹⁴⁷⁶ ~~1477~~ ¹⁴⁷⁸ ~~1479~~ ¹⁴⁸⁰ ~~1481~~ ¹⁴⁸² ~~1483~~ ¹⁴⁸⁴ ~~1485~~ ¹⁴⁸⁶ ~~1487~~ ¹⁴⁸⁸ ~~1489~~ ¹⁴⁹⁰ ~~1491~~ ¹⁴⁹²

DECLARAȚIE

Am cunoscut pe Vera Melanora funcționară la Legatia Cehoslovacă ca profesoară. Mi-a fost recomandată pentru lecții de limba română, pe care i le-am dat până la plecarea ei din țară. Ii dădeam aproape regulat o oră pe săptămână.

La ea, căci lecțiile le făceam acolo, am cunoscut alți 2 funcționari ai legăției care locuiau în aceeași casă; pe domnii Sener și Cubin, despre care nu aș putea spune nimic căci ~~xx~~ i-am cunoscut trecător.

ss. Elisabeta Constante

22.II.1950

128

Declarație

Am cursant pe Vera
 Melanora funcționară la
 Legatia Cehoslovacă ca
 profesoră. Mi-a fost recomandat
 pentru Cății de Trăire
 română, pe care i. l. am dat
 până la plecare și din țară.
 Li dădeam aproape replat
 o oră pe săptămână.
 La ea, căci lecțiile le făceam
 acolo, am cursant alți 2
 funcționari ai Legății care l.
 cuiau în aceeași casă; pe
 domnișorul și Cubin, despre
 care nu am putut spune
 nimic căci i. l. am cursant
 în cător.

Elisabeta Brătianu

22. II. 1950.

DECLARAȚIE

Lena

Subsemnata Lena Constante domiciliată în str. Dionisie Lupu 12 București, cu toate că am fost de mai multe ori întrebată asupra serviciilor făcute lui Pătrășcanu am mințit tot timpul și de mai multe ori negând, dând interpretări voit false, necomplete și recunoscând numai atunci când mi se aduceau dovezi concrete din partea anchetatorilor.

Subsemnata Lena Constante nesilită de nimeni declară că atunci când a plecat sora mea la Istambul în 1946 cu familia Moisil, i-am dat o sumă de fr. elvețieni, nu pot să-mi aduc aminte exact suma din partea lui Pătrășcanu pentru a-i schimba la Istambul în aur, cursul aurului fiind mai ridicat la noi decât al francilor elvețieni.

Când s'a întors a adus 95 de monezi de aur pe care i-am predat lui Pătrășcanu.

Am făcut acest lucru pentru a-i da un ajutor lui Pătrășcanu care avea nevoie de bani pentru casa pe care o clădea la Snagov.-

ss. Lena Constante

23 Februarie 1950

Declarație

28/20

Subsemnata Lena Constante domiciliată în fr. Dionisie Lupu 12 București, cu foarte că am fost de mai multe ori interbată asupra rușiiilor făcute lui Pătrășcanu, am murit tot timpul și de mai multe ori negând, dând interpretări voit false, necomplete și neconoscând murai atunci când mi se aduceau dovezi concrete din partea anchetatorilor.

Subsemnata Lena Constante neșită de minei declar că atunci când a plecat sora mea la Istanbul în 1946 cu familia Moril, i-am dat a sumă de fr. elvețieni, nu pot să-mi aduc aminte exact suma din partea lui Pătrășcanu pentru a-i schimba la Istanbul în aur, cursul auzului fiind mai ridicat la noi decât al francilor elvețieni.

Când s'a întors a adus 95 de monzi de aur pe care i-am predat lui Pătrășcanu.

Am făcut acest lucru pentru a-i da un ajutor lui Pătrășcanu care avea nevoie de bani pentru casa pe care o clădea la Snagov.

Lena Constante 28 Februarie 1950

Subsemnata Lena Constant, st. Dionisie
Lefcu 12 București, declar că fiind de
mai multe ori interbata ce stău în legă-
tură cu fuga lui Patascan, am mintit
și continui să mint.

Mă aduc aminte că în prima zi a
noriei mele la Praga plinându-mă
cu tată pe stradă la un moment dat
Patascan mi-a spus, când eram noi doi
singuri înaintea că orice s'ar întâmpla nu
ne va despărți de mine. L'am interbat
ce s'ar putea întâmpla, și atunci mi-a
răspuns că nu știe precis nimic, dar că
mă asigură că nu ne va despărți de mine.
Nu l'am putut interba mai mult, cei-
laltă apropiindu-se de mine, dar am înțe-
les că se gândea la a pleca din țară
și că vroia să înțeleagă că mă va lua și pe
mine.

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în Buc., str. Dionisie Lupu nr.12, cu toate că am fost întrebată de mai multe ori ce înțelegere a existat între mine și Harry Brauner în caz dacă va fi arestat și anchetat în chestia familiei Pătrășcanu precum și a lui, am mințit tot timpul răspunzând că nu a existat nici un fel de înțelegere și că i-ași fi dat sfatul să spună totul sincer la anchetă. Dându-mi seama că înțelegerea stabilită între mine și Harry Brauner fiind probabil mărturisită de dânsul declar de data aceasta următoarele :

Fiind eliberată în anul 1948 după ce am fost anchetată în cazul lui Pătrășcanu și am ascuns tot ce știam precum și participarea mea la diferite acțiuni, am indus în eroare organele de securitate ascunzând culpele mele precum și ale lui Pătrășcanu, întâlnindu-mă cu Harry am început să-i dau sfaturi cum să se comporte într'o eventuală arestare, cum trebuie să răspundă, ce trebuie să spună, cât trebuie să spună și ce nu trebuie în nici un caz să spună.

I-am povestit lui Harry tot ce mi s'a întâmplat în timpul primei mele arestări, cum am fost ținută întâi într'o casă foarte bună, apoi cum am fost mutată într'adouă, apoi într'a treia într'o mansardă. Cum în prima casă în care am stat am încercat să anunț acasă de ai mei că sunt bine, dar scrisorile mele au fost prinse.

În casa a treia, din faptul că circulau încă doi agenți, că se cumpărau câte două serii de ziare și că într'o zi fata ce aducea mâncarea a spus ceva de două porții, mi-am dat închipuit că Elena Pătrășcanu e și ea în casă. Apoi am găsit în două cărți iscălitura ei "Sașa" și auzeam mereu muzică. Primind dimineața marmeladă, am scris cu chibritul pe ea Sașa. După câteva zile, unul din agenții mi-a dat o bucată mică de stofă pe care scria Hop și după, numele a două personaje dela Teatrul de Păpuși. Zece minute după aceea am fost ridicată și dusă la Rahova.

I-am povestit cum am trăit acolo, până când mi-a bă-

252
133

133

tut Belu Silber în perete și că din ziua aceea și acolo mi s'a schimbat regimul în prost.

Cu Belu s'a petrecut astfel. Intr'o după masă am auzit ciocănind în perete. Am întrebat ce e și o voce mi-a răspuns : Cine ești ? Întrebând atunci eu "dar dumneata cine ești ? mi-a răspuns : "Un profesor universitar, Belu Silber". Auzind că e Belu m'am îngrozit. Mi-era frică să vorbesc cu el, și pentru că nu era voie să stăm de vorbă, dar mai cu seamă pentru că aveam impresia că dacă mă întâlnesc cu unul din ei mi se întâmplă o nenorocire. Nu am vrut să-i spui cine sunt și am inventat ceva cu o femeie din Ploești, cred, și apoi nu am mai răspuns cu toate că a bătut toată noaptea. Eu nu am dormit deloc toată noaptea de emoție și frică. A doua zi la fel a tot bătut până când nu am mai rezistat și i-am spus că sunt eu. Mi-a spus că-i pare bine, că se simte mai cu curaj, că o duce foarte prost cu mâncarea, că nu a fost anchetat de multe luni, că știe de arestarea Pătrășcanilor dela alți deținuți, că știe că s'a spus despre el că ar fi mort, că a făcut foarte multe prostii, că e un ambițios și că eu să am curaj și răbdare că nu voi fi ținută mult. Chiar în acea zi mi s'a schimbat regimul. În seara aceea el mi-a spus că din contra regimul lui s'a schimbat în bine, că i s'a dat de mâncare bine și că a fost anchetat din nou. Am vorbit cu el de două ori noaptea și apoi el a fost mutat cred, pentru că nu a mai bătut. Eu îi mai spuseseam că anchetatorul bănuiește că trăesc cu Pătrășcanu, el a fost foarte mirat și mi-a răspuns că el știe că nu trăesc cu nimeni. Dar asta nu i-am spus lui Harry.

I-am mai dat apoi sfaturi lui Harry cum să se comporte dacă ar fi arestat.

Să nu spuie nimic din cele ce-i povestisem eu despre arestarea mea, nici despre întâlnirea mea la Praga cu Gross, pentru că mi-era frică să nu fie interpretată altfel de cum fusese ea. Să nu spuie de ~~xxx~~ discuțiile despre plecare a Pătrășcanilor, asta mi se păruse mîe cel mai important punct din întrebări și în genere să arate că el nu a fost prieten cu Pătrășcanu ci cu Elena. Să nu spuie de întrevvedereea dintre Pogoneanu și Pătrășcanu de care el știe dela mine.

Nu i-am pomenit nimic de întrevvedereea cu americanii pentru că nici eu nu știam că se întâlnise la mine Pătrășcanu cu americanii. Odată cred în 1945 într'o seară îmi aduc aminte că eu am dat casa mea pentru o întâlnire dar nu am știut altceva. Să nu vorbească nici despre bani.

A24 134

I-am mai spus să nu spuie nimic despre otravă. Acestea le-am vorbit cu el puțin după eliberarea mea. Apoi văzând că am fost reprimită prin minister la teatrul de păpuși, m'am simțit mai liniștită, și de unde îi spusese lui Harry că e mai prudent să nu ne vedem ca să nu-i fac lui un rău, ne-am revăzut ca mai înainte. El era totuși neîn liniștit și-mi spunea că cu toate că muncește mult, munca lui nu este apreciată și că simte mereu suspiciuni la adresa lui. După verificare, când nu i s'a dat carnetul de partid a fost foarte amărât și într-o zi a venit la mine și am vorbit despre o eventuală trimitere a lui la spitalul Elias, aș bănuia el. Atunci am discutat cu el din nou și i-am spus că nu trebuie să se mențină pe situația de rezistență pe care Pătrășcanu nu o merită. Că Pătrășcanu nu ar fi suferit pentru noi nicio clipă cum am făcut noi pentru el și că să vorbească cum i se va cere. N'am mai discutat în detalii ce să spue și ce nu dar la întrebarea lui, dacă va fi pus în situația să declare ceva ce nu este adevărat ce să facă eu i-am răspuns să accepte să nu se opuie și să decida apoi cum e mai bine.

Dar să nu se mai gândească să-l apere pe Pătrășcanu.

ss. Lena Constante

25 Februarie 1950

135/135
DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante domiciliată în str. Dionisi 12, București, fiind întrebat ce sfaturi i-am dat lui Harry Brauner în caz dacă va fi anchetat, afară de cele arătate în declarația precedentă am mai omis intenționat, să aibă o atitudine mai prostească. Să nu spuie că cunoaște ceva din părerile politice ale lui Pătrășcanu și că el nu prea vorbea cu Pătrășcanu ci era prieten cu Elena Pătrășcanu.

[REDACTED]

Îam mai spus lui Harry să nu vorbească despre faptul că Pătrășcanu mi-ar fi spus că în cazul unei plecări a lui ar trebui să ne ea și pe noi. Acest lucru mi-l spusese Pătrășcanu la Praga în 1947, plimbându-ne pe stradă, dar numai în legătură cu mine.

[REDACTED]

[REDACTED]. El nu mi-a făcut nici o reflecție în privința asta, nici nu a făcut pe gelosul pentru că de fapt el își dăduse seama de lucru acesta mai demult fără să discutăm acest fapt.-

ss. Lena Constante

25 Februarie 1950

Declarație

136 ¹⁶³

Subsemnata Lena Constanta Spriciliată
 în str. Dionisie 12 București fiind cînebotă
 a statului i-am dat lui Hony Brauer
 în caz dacă va fi anchetat, afiori de cele
 arătate în declarația precedentă am ~~am~~
 mai omis intenționat, să aibă o atitu-
 dine mai prostiească. Să mi spui că cum mor-
 te ceva din pîrerile politice ale lui Patas-
 caun și că el nu prea vorbea cu Patascaun
 și era prieten cu Elena Patascaun

Ț-am mai spus lui Hony să mi vorbească
 despre faptul că Patascaun mi-ar fi spus
 că în cazul unei plăcări a lui ar trebui să
 ne ea în pe noi. Acest lucru mi-l spu-
 se Patascaun la Praga în 1944, plimbân-
 du-ne pe strada, dar numai în legătură cu
 mine.

2)
127 164
[REDACTED]
El nu mi-a făcut nici o reflecție
în privința asta, nici nu a făcut pe gebo-
nul pentru că de fapt el îmi dăduse nume
de lucru acesta mai demult fără să dis-
cutăm acest fapt.

Leina Contăinte

25 Februarie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie 12, București, declar următoarele :

În legătură cu relațiile dintre rege și Pătrășcanu știu că în anul 1947 a venit la mine acasă cu mașina și m'a dus la atelier. Era îmbrăcat în costum negru și mi-a spus că se duce la palat. După vreo două zile l-am întrebat cum a fost la palat și mi-a spus că l-a rugat pe rege să nu iscălească prelungirea legii pentru judecarea criminalilor de război pentru că el considera că nu făcea impresie bună opiniei publice. Și mi-a spus atunci că speră că regele va ști să nu vorbească cu alții despre această intervenție a lui, și să nu se afle la Partid.

Înainte de aceasta mi-a spus de câteva ori că regele ține la el, că îl primește cu plăcere și că ascultă de sfaturile lui.

Altceva nu cunosc în acest domeniu.

ss. Lena Constante

27 Februarie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Elena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, declar că referitor la valuta și aur pe care le-am primit în păstrare din partea lui Lucrețiu Pătrășcanu precum la cărți documente și fotografii tot date în păstrare în 1948 am mințit spunând că am primit numai dela Pătrășcanu. Adevărul este următorul :

1/. În 1948 aprox. luna Febr. sau Martie, cu ocazia așteptării unei percheziții venind la ei, la familia Pătrășcanu acasă le-am găsit pe amândoi, făcând "curățenie" în bibliotecă, în birou și într'un dulap în perete.

Elena Pătrășcanu precum mi-a spus a terminat să verifice biblioteca și Lucrețiu Pătrășcanu mai trîia hârtii din birou. Parte din ele le rupea și le arunca în coșul de hârtie. Când a ajuns la fotografia care reda un grup la o recepție, compus din Maniu, Brătianu, Sănătescu, Pătrășcanu și Vișinsky mi-a încredințat-o mie și mi-a spus să o ascund pentru că ar vrea să o păstreze.

Mi-a mai dat un document cu conținutul bățut la mașină și iscălit Aldea, conținutul căruia nu-mi aduc aminte.

Mi-a mai dat atunci un album cu epigrame făcute de Elena, Harry Brauner și cu mine la Plaiul Poii în 1946 de Crăciun, când Pătrășcanu plecase la București. Epigramele se adresau în special lui Pătrășcanu și câteva lui Belu și prea puțin despre Torosian cu caracter comic.

Mi-a mai dat fără să fie Elena de față un plic cu bani și un fișic de aur. Erau franci elvețieni neputând să-mi aducă aminte câți erau exact și aur învelit într'o hârtie albă simplă iarăși nu-mi aduc aminte exact câți erau. Cred că lipsa lui Elena Pătrășcanu când mi-a dat banii nu era făcută intenționat ca ea să nu știe întrucât mi-am dat seama că ea știe de acest lucru.

Altceva atunci nu mi-a mai dat.

Feste câteva zile a venit Elena Pătrășcanu la mine acasă în str. Dionisie Lupu 12 et. 6 și mi-a mai adus niște monezi de aur mult mai puțin de cât îmi dăduse Pătrășcanu, fără să-mi spună cantitatea lor și o carte de Troțki în limba germană "Mein Leben" și o carte de Plehanov, despre Tolstoi. Cartea lui Troțki am dus-o la tatăl meu unde am pus-o cred între cărțile din biblioteca din

pod iar cartea lui Plehanov am lăsat-o la mine în bibliotecă în str. Dionisie Lupu 12.

Nu-mi aduc aminte să-mi fi adus altceva.

Cu obiectele date mie în păstrare pentru a fi ascunse am procedat în felul următor.

Dela Pătrășcanu, cu obiectele date m'am dus la părinții mei și i-am dat lui tată plicul spunându-i că-l rog să-l păstreze el, fiind înăuntrul bani și o hârtie ale lui Pătrășcanu.

După trei zile văzându-l extrem de supărat de faptul că ținea acel plic l-am luat și l-am dus la Harry Brauner în str. Dionisie lo., în întregimea lui adică bani, documentul și fotografia.

O parte din franci i-am schimbat fără să-mi aduc aminte precis suma, am primit 40.000.- lei schimbul fiind făcut de tatăl meu Constantin Constante. O parte în lei am dat Dnei Schwamen ducându-mă la ea acasă în str. Mântuleasa, o parte am cheltuit eu.

A doua oară am schimbat aur prin tatăl meu Constantin Constante. Nu-mi aduc aminte cât și nici câți lei am primit în schimb. Am dat Doamnei Schwamen 18.000 lei eu personal, restul am cheltuit eu.

A treia oară am schimbat iar aur și de data aceasta nu-mi aminte câți. Am primit 24.000 lei românești. Am dat o parte doamnei Schwamen și restul am cheltuit tot eu.

Dau această declarație nesilită de nimeni.

ss. Lena Constante

27 Februarie 1950

141
1041
234

D E C L A R A T I E

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, Bucuresti, declar următoarele :

Apărând broșura lui Kemenov în legătură cu pictura în care erau expuse ultimele hotărâri luate în Uniunea Sovietică în legătură cu pictura, punctul de vedere era că dela Courbet încoace pictura impresionistă, fauvistă cubistă și surrealită a fost pusă în slujba burgheziei, singurul client capabil de a achiziționa și comanda opere de artă.

Deci această pictură este o pictură de clasă și pentru noi astăzi o pictură decadentă și formalistă și fără nici un conținut real, ceea ce este dăunător evoluției picturii spre realism care este progresist pentru că se adresează tuturor oamenilor care pot înțelege această pictură.

Eu, Lena Constante, Harry Brauner, Elena Pătrășcanu și în mai mică măsură Lucrețiu Pătrășcanu nu eram de acord într-un tot și discutam de multe ori acest lucru între noi.

Din spusele și ale lui Perahim care ne-a arătat că în Uniunea Sovietică există o pictură oficială de mai proastă calitate și alta neoficială care este de mai bună calitate, și că cel mai bun pictor din Uniune ar fi un pictor armean, mai bun decât Matisse dar care nu are renumele convenit pentru că face doar pictură de șevalet.

Păreră noastră era că deși justă în analiza problemei pentru că într-adevăr pictura contemporană în marea majoritate este de neînțeles și adresată doar snobilor și bursei de tablouri dar că forțarea prea mare pe care trebuie să o facă artiștii pentru a trece dela tehnica formalistă, care reprezenta singura lor libertate, ei neavând aceia a fondului, îi va duce la o uniformizare a lucrărilor lor în sens nu realist ci naturalist.

Am trecut în revistă mișcarea artistică în Uniune după Revoluție și am ajuns la concluzia că în primii 10-15 ani arta a avut acolo o mare dezvoltare în toate branșele, teatru, pictură, literatură, muzică, dar că în ultimul timp pictura mai cu seamă a fost extrem de supravegheată și că a rămas la o formă neevoluată, la Repin, care fusese foarte bun în timpul său.

. / .

Elena P. a ajuns la concluzia că punctul de vedere lui Kemenov este exagerat. Harry B. întrucât avea la Paris un frate Victor Brauner care făcea pictură nerealistă, nu era de acord cu critica adusă acelei picturi. Eu, cu toate că găseam punctul de vedere just îmi era extrem de greu să mă adaptez acestui fel de a vedea pictura, pentru că eu simțeam nevoia de a picta foarte colorat, și eram foarte mulțumită că lucrând și ilustrații pentru copii am un câmp larg deschis pentru fantezie și culoare, pe care nu-l aveam în pictură.

ss. Lena Constante

27 Februarie 1950

Declarație

1/11/80
478

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, declar următoarele:

Aparând broșura lui Klementov în legătură cu pictura în care erau expuse ultimele hotărâri luate în Uniunea Sovietică în legătură cu pictura, punctul de vedere era că dela Courbet începea pictura impresionistă, fauvistă, cubistă și surrealista. a fost pusă în rușea burgheziei, nimeni din client capabil de a achiziționa și comanda opere de artă.

Deci această pictură este o pictură de clor și pentru noi artiști o pictură decadentă și formalistă și fără nici un conținut real, ceea ce este dăunător evoluției picturii spre realism care este progresist pentru că și adunarea tuturor oamenilor lor care pot înțelege această pictură.

Eu, Lena Constante, Henry Brauner și în mai mică măsură Lucretia Patroscanu nu eram de acord întru totul și discutăm de multe ori acest lucru între noi.

Din spusele și ale lui Perahin ~~și ale~~ ¹⁴⁷³ ~~173~~
 și că ne-a arătat că în Uniunea Sovieti-
 că există o pictură oficială de mai proastă
 calitate și alta neoficială care este de mai
 bună calitate, și că cel mai pictor din Uni-
 on ar fi un pictor american, mai bun de-
 cât Matisse dar care nu are numele core-
 nit pentru că face doar pictură de noapte...

Pareea noastră era că desigur justă în analiza
 problemei, pentru că într-adevăr pictura contem-
 porană în mare majoritate este de neînțeles
 și adesea doar șablon și burse de volonieri
 dar că forțarea prea mare pe care trebuie să o
 facă artistul pentru a ține de la tehnica for-
 malistă, care reprezintă singura lor libertate,
 îi menașcă acia a fondului, îi va duce la
 o uniformizare a lucrărilor lor și nu nu
 realist ci naturalist.

Au trecut în revista mișcarea artistică în
 Uniune după Revoluție și am ajuns la con-
 cluzia că în primele 10-15 ani arta a avut
 acolo o mare dezvoltare în toate branșele,
 teatru, pictură, literatură, muzică, dar că în
 ultimul timp pictura mai cu seamă a fost
 extenu de supravegheată și că a rămas la

5/ 145 180
a forma neevoluata, la Repin, care fusese
foarte bun in timpul sau.

Elena P. a ajuns la concluzia ca punctul
de vedere lui Klenin era eronat. Hans B.
publicat avea la Paris un frate Victor Brauner
~~reobisnuit~~ care facia pictura neecalistă, nu
era de acord cu critica adusa acerlei picturi.

Eu, cu toate ca gazeam punctul de vedere fost
nu era extins de greu sa ma adaptez acertui
fel de a vedea pictura, pentru ca eu simteam
nevoie de a picta foarte colorat, si eram
foarte multumita ca lucrand si ilustrati
pentru copii am un camp larg deschis pentru
fantazie si culoare, pe care nu-l aveam in
pictura.

Elena Cantarel

27 Februarie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, fiind întrebată ce înțelegeri au existat între mine și Pătrășcanu în caz dacă voi fi întrebată, cercetată sau arestată :

De câte ori Pătrășcanu mi-a cerut un serviciu, mi-a atras atenția că nu trebuie să spui nimănui nimic, de multe ori insistând că nu trebuie să-i spui nici lui Harry Brauner.

Prima dată a fost când cu serviciul făcut cu Pogoneanu în 1945.

Apoi mi-a cerut să-i fac servicii de bani, la propunerea pe care i-o făcusem eu. Si acestea trebuiau să fie secrete.

De câte ori în tot acești ani mi-a atras atenția să nu vorbesc cu Ileana Popescu despre ce aud la ei în casă sau despre ce vorbim. Tot timpul mi-a atras atenția că nu trebuie să se afle nimic despre prietenia noastră, și că mai cu seamă Elena nu trebuie să afle nimic.

Când mi-a povestit despre urmărirea lui Betea mi-a spus formal să nu spui nimănui că el mi-a spus aceasta și nici față de Elena să nu arăt că știu.

De multe ori când venea la mine, în 45-46-47 îmi spunea că dacă Elena ar afla că a fost pe la mine să spui că mi-a adus ceva de corectat.

În general știam că tot ce se vorbește de față cu mine, sau numai cu mine trebuie să știu doar pentru mine, și să nu povestesc altcuiva. Când s'a întors în 1946 dela Paris mi-a mai făcut o confidență, o aventură care a avut-o la Paris după ce a plecat soția lui în țară și pe care mi-a destăinuit-o spunând că nu vrea să mă mintă, dar de fapt pentru că-i făcea plăcere să povestească cuiva.

Am uitat să spui că întrevederile cu Belu Silber la mine și la Harry, după ce fusese dat afară din Partid, trebuiau ținute secrete. Tot așa supărările lui cu Partidul, faptul că știam că s'a dus la tov. Susaikov. Tot secret mi-a destăinuit și întervenția lui la rege în legătură cu tribunalul poporului, adică cu prelungirea legii pentru pedepsirea criminalilor de război.

După arestarea lui Belu m'a întrebat de mai multe ori dacă cred că Belu este capabil să vorbească despre el, Pătrășcanu, când va fi interogat și să povestească faptele ce le știa sau conversațiile avute cu el. Eu am răspuns că nu cred că Belu va vorbi ceva ce ar putea să facă rău lui Pătrășcanu, că nu ar fi nici în interesul lui Belu, pentru că sigur că el tot în ajutorul lui Pătrășcanu speră pentru a fi salvat.

După rezoluție, mi-a încredințat banii, o fotografie, ~~xxxxxxx~~ un act, cărți și mi-a spus că trebuie să le ascund ca nimeni să nu știe de ele.

În luna Martie 1948 mi-a atras atenția că dacă voi fi interogată să nu mărturisesc relațiile noastre ci să dau aceiași explicație că lucrăm pentru el. Efectiv eu corectasem cărțile lui și articolele.

După rezoluție mi-a spus că la o eventuală anchetă să nu vorbesc nimic de tot ce știu de la el, sau de serviciile pe care i le-am făcut, sau de ce am auzit vorbindu-se la ei în casă, de proiectele de fugă, de nemulțumirile lui în legătură cu Partidul. Nu a enumerat toate lucrurile ce nu trebuiau să spui, ci mi-a spus în bloc că eu trebuie să spui că nu știu nimic, absolut nimic, că eram prietenă cu Elena și că nu discutam cu el.

Tot atunci mi-a spus să nu vorbesc cu el la telefon pe un ton intim pentru că telefonul este supravegheat și că și mașina lui este urmărită.

Mi-a mai spus că prietenii lui Silber și Torosian i-au făcut un mare rău la Partid prin faptele lor, că fuga lui Torosian va cădea tot în capul lui, și că mai cu seamă relațiile lui Betea cu Manuilă și Americanii i-au făcut un mare rău pentru că Betea era mereu la el la minister și că lucra cu el crezându-l cu totul devotat lui.

Nu trebuia să spui nimănui că i-am procurat otravă.

ss. Lena Constante

28 Februarie 1950

Declarație

118

126
193

Subsemnata Lena Contache, domiciliata
in str. Dionisie Lupu 12, Bucuresti fiind in-
tebata ce intelegeri au existat intre mine si
Patoscau si ca daca voi fi intebata, cer-
cetata sau arestata.

De cate ori Patoscau mi-a cerut un sr-
viciu, mi-a atras atentia ca' nu trebuie sa spun
nimic, de multe ori urmand ca
nu trebuie sa-i spun nimic lui Hory Brauner.

Prima data a fost cand cu serviciul facut
cu Pogoneanu in 1945

Apoi mi-a cerut sa-i fac servicii de baie,
la propunerea pe care eu i-o facusem. In ace-
sta trebuiau sa fie noua.

De cateva ori in tot acest an mi-a atras
atentia sa nu vorbesc cu Elena Popescu despre
ce aud la ei in casa sau despre ce combin.

Tot timpul mi-a atras atentia ca' nu trebuie
sa se afle nimic despre prietenia noastra, si ca
mai cu seama Elena nu trebuie sa afle nimic.

Cand mi-a povestit despre unu' din ei lui Betra
mi-a spus formal sa nu spun nimic ca el
mi-a spus aceasta si nici foto de Elena sa
nu arat ca' stiu.

De multe ori când venea la mine
45-46-47 - mi s'apunea că dacă Elis^a se
afla că a fost pe la mine să ştii că mi-a
adus ceva de corectat.

În general ştiam că tot ce se vorbeşte de
fapt cu mine, sau numai cu mine trebuie
să fie doar pentru mine; şi să poartese altcu-
va.

Când s'a întors în 1946 de la Paris mi-a mai
făcut o confidenţă, o aventură care a avut-o
la Paris după ce a plicat sotuⁱ lui în timp şi pe
care mi-a destăinuit-o spunând că nu vrea să
mai mintă, dar de fapt pentru că-i focia ple-
ce să poartea ceva.

X → După rezoluţie, mira incredulitatⁱ lui, a fa-
tagrafii, un act, cîntⁱ şi mi-a spus că trebuie
să le ascundă ca nimicuri să nu ştie de ele.

În luna Martie 1948 mi-a atras atenţia
că dacă voi fi interogată să nu mărturisesc
relaţiile noastre ei să dau acţiuni explicite
că lucram pentru el. Efectiv eu corectam con-
tile lui, şi articolele.

X ← Am uitat să ştii că interbederile cu Belu
Silber la mine şi la Hony, după ce fusese
dat în afara din Portul trebuiau simţi^t Nostru.
Tot aşⁱ reparările lui cu Portul, faptul
că ştiam că s'a dus la sov. Luvai^{ov},

Tot ceat mi-a deslăi mult și în interesul lui la rege și legătura cu tribunalul popoului, adică cu prelungirea legii pentru pedepnirea criminalilor de război.

După ~~rezoluție~~ arestarea lui Belu mi-a întrebat de mai multe ori dacă cred că Belu este capabil să vorbească despre el, Pătrășcanu, când va fi interogată, și să povestească faptele ce l-au stăruit sau convingerile ampute cu el. Eu am

~~După rezoluție mi-a atras~~ răspuns că nu cred că Belu va vorbi ceva ce ar putea să facă rău lui Pătrășcanu, că nu ar fi nici în interesul lui Belu, pentru că nimeni nu îl va salva și afișorul lui Pătrășcanu speră pentru a fi salvat.

După rezoluție mi-a spus că la o circumstanță ancheta să nu vorbească nimic de tot ce știu de la el, sau de serviciile pe care i le-am făcut, sau de ce am avut combinate la ei în casă, de proiectele de fugă, de nemulțumirile lui și legătura cu Portidul.

Mi-a enumerat toate lucrurile ce nu trebuiau să spun, și mi-a spus în bloc că eu ~~nu~~ trebuie să spun că ^{nu} știu nimic, absolut nimic, că erau prieteni cu Elena și că nu discutăm cu el.

151
Tot atunci mi-a spus că nu pot fi cu el
el la telefon pe un ton distins, pentru că
foul este supravegheat și că și moșna lui
este urmasă.

mi-a mai spus că prietenii lui Silber, Tor-
nau i-au făcut un mare rău la Portid prin
faptă lor, că fuga lui Toronau va cădea tot în
capul lui, și că mai cu seamă relațiile
lui Betra cu Mașila și Americanii i-au
făcut un mare rău pentru că Betra era mereu
la el la ministere și că lucra cu el creșterea
cu totul devotat lui.

Mă trezisea să spun nimănui că i-au proci-
pat otrăvii.

Lena Constanta

28 Februarie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, fiind întrebată ce mi-a spus Pătrășcanu despre acuzațiile aduse lui de Teohari Georgescu înainte de arestare declar :

Pătrășcanu a vorbit de față fiind și eu și Elena de acuzațiile ce i s'au adus de către Teohari Georgescu. Acesta îl acuza de a fi avut mereu atitudine naționalistă, îl acuza pentru discursul dela Cluj și pentru faptul că nu-și făcuse autocritica, de atitudine nejustă în legătură cu chestiuni financiare la care soluțiile aduse de Pătrășcanu ar fi fost favorabile burgheziei, de a fi vrut să fugă în străinătate.

Mie personal nu mi-a povestit detaliat conversația lui. Ce știu eu am auzit la ei în casă în cursul mai multor discuții.

Pătrășcanu se plângea mereu că nu este chemat să se justifice și să discute.

După una din vizitele la Teohari Georgescu a spus de față fiind eu, lui Elena, că prevede că într-o zi Teohari Georgescu îl va reține la Minister spunându-i că acolo va fi mai în siguranță.

Fiind la mine acasă, mi-a spus că este decis să-și facă autocritica dar că nu va spune decât adevărul și că nu va admite să i se impute ce are de spus, că dacă- i se va cere să recunoască că a făcut fapte ce nu le-a făcut, nu o va face.

Tot mie personal mi-a spus că starea aceasta de așteptare și nesiguranță îi este foarte greu de suportat și că insistă mereu să fie chemat pentru a lămurii lucrurile.

Intr-o dimineață mi-a telefonat și mi-a spus că a parvenit să vorbească cu tov. Gheorghiu Dej la telefon. Mi-a spus aceasta pentru că el îl căuta într-una și nu putea ajunge să-i vorbească, și eu îl rugasem dacă reușește să mă anunțe și pe mine.

Discutând cu mine, eu întrebându-l ce i se reproșează, mi-a spus că i se reproșează că ar fi vrut să fugă și că a căutat să demonstreze că această acuzație este fără temei pentru că în 1947 fusese în străinătate cu nevasta și soacra, și că dacă ar

203
183

fi vrut nimic nu l-ar fi împiedecat să o facă.

De față la conversațiile despre acuzațiile aduse în afară de Elena a fost o dată Torosian. Nu știu ce anume puncte s'au discutat atunci.

Acesta este răspunsul pe care-l semnez la întrebarea pusă.-

ss.Lena Constante

28 Februarie 1950

Declarație

188

Subsemnata Elena Cantantî domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, fiind întrebată de ce mi-a spus Pătrășcanu că despre acuzațiile aduse lui de Teohari Georgescu înainte de arestare declar:

Pătrășcanu a vorbit de fapt fiind în eu și Elena de acuzațiile ce i s-au adus de către Teohari Georgescu. Acesta îl acuză de a fi avut mereu atitudine naționalistă, îl acuză pentru discursul dela Cluj și pentru faptul că nu-și făcuse auto critică, de atitudine nejustă în legătură cu chestiuni financiare la care soluțiile aduse de Pătrășcanu ar fi fost favorabile burgheziei, de a fi vrut să fugă în străinătate.

Mie personal nu mi-a povestit detaliat conversația lui. Ce știu eu am auzit la ei în casă în cursul mai multor discuții.

Pătrășcanu se plângea mereu că nu este chemat să se justifice, și să discute.

Dupe una din vizitele la Teohari Georgescu a spus de fapt fiind eu, lui Elena, că prevedea

2
ca' iut'a zi Teohari Georgea 155 va refu-
la minister spunandu-i ca' acolo va fi
mai si nigranta.

Fiind la mine acasa, mi-a spus ca' este de-
cis sa-i faca' auto-critica dor ca' nu va
spune decati adevarul, si ca' nu va admite
sa i se impute ce au de spus, co' daca;
se va cere sa' recunoasca' ca a facut fapte
ce nu le-a facut nu o va face.

Tot mie personal mi-a spus ca' starea
aceasta de asteptare si nigranta si este
foarte greu de suportat, si ca' insistu' me-
reu sa' fie chemat pentru a lasa lu-
crurile.

Int'a dimineata mi-a telefonat si mi-a
spus ca a pozeuit sa vorbeasca cu Tob. Iser-
ghiu De la telefon. Mi-a spus aceasta pen-
tucă el il canta iut'una si nu putea ajun-
ge sa-i vorbeasca, si eu il rugam daca
reuseste sa' ma ajute si pe mine.

Discutand cu mine, cu iute bari. E ce
a se reproaza, mi-a spus ca' i se reproza
ca ar fi vrut sa fuga in 1944 si ca a can-
tat sa demonstreze ca aceasta acuzatie este
fara temei pentrucă in 1944 fusese in straina-
tate cu nevasta, si soacra, si ca' daca ar

fi put nimic nu l-ar fi impiedicat
sa a faca.

156

De fata la conversatiile despre acuzatiile aduse in afara de Elena a fost o data Toronian, nu stiu ce anume puncte s-au discutat atunci.

Acasta este raspunsul pe care-l reunesc la intrebari pe sa.

Lena Contauti

28 Februarie 1950

157

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Bupu 12, București, fiind întrebată ce am vorbit cu Belu Silber în Rahovei declar :

Fiind închisă în Rahovei, într'o zi, după masă am auzit ciocănindu-se în perete. Am întrebat ce e și un glas pe care nu l-am recunoscut căci nu se auzea clar m'a întrebat cine sunt spunându-mi că el este profesorul universitar Belu Silber. Eu am spus atunci că sunt Lena și mi-a părut rău imediat și m'am corectat inventând un nume Elena Popescu sau Ionescu din Ploiești Silber a încercat să afle totuși dacă nu sunt Lena întrebându-mă dacă-mi place sonata de Lequă, dacă-l mai iubesc, ce face Harry etc. Eu m'am făcut că nu înțeleg întrebările și nu am mai răspuns.

A bătut toată noaptea în perete și nu am vrut să-i răspund de frică să nu mi se întâmple ceva rău și ca să nu trebuie să-i povestesc despre arestarea lui Pătrășcanu.

A doua zi el tot insistând am răspuns și i-am spus că sunt eu. Atunci m'a rugat să stăm de vorbă la noapte. Am vorbit cu el în noaptea aceea. Stia despre arestarea Pătrășcanilor. Mi-a spus că în închisoare se află toți, da că celula mea era într'un loc mai ferit, că este extrem de slab, că nu a fost interogată de mult, că trebuie să răspund fără să mă contrazic, că dacă sunt prea enervată să încerc să plâng pentru că asta ușurează.

M'a întrebat dacă nu cred că Pătrășcanii sunt și ei acolo, în celulele de lângă noi, dacă știu ce face Nuțu, ce face Harry ?

A doua noapte m'a chemat iar. Mi-a spus că i s'a dat de mâncare bine și că se simte mai bine de când sunt lângă el. Mi-a povestit că a fost interogată despre Pătrășcanu, despre ideile lui financiare. Mi-a spus că Pătrășcanu făcuse multe prostii, și mi-a dat iar sfaturi. Să nu am încredere în paznici, să mă feresc de a vorbi dacă ași fi pusă cu cineva în celulă, că ar putea fi un agent provocator, să mențin mereu declarațiile mele că nu știu nimic.

Eu i-am spus că anchetatorul crede că aveam legături cu Pătrășcanu, la care el a răspuns că asta este o prostie și m'a

2188 182 158
întrebat dacă vreau să spuie el, când va fi întrebat despre mine, că știe că nu am relații cu nimeni.

Eu i-am spus să spuie doar că sunt prietenă cu Harry

El ar fi vrut să vorbească mai mult pentru că suferea de insomnii dar mie îmi era somn noaptea și nu vroiam nici să f. f. prinsă de paznici așa că de fiecare dată n'am vorbit prea mult.

Apoi a fost din nou mutat, pentru că nu a mai bătut nimeni în perete zilele următoare.

Am uitat să spui că chiar în prima zi regimul meu s'a asprit și că Silber m'a sfătuit să mănânc chiar dacă nu-mi place mâncarea.

Mi-a mai spus că plecările se fac în general Sâmbătă și schimbările de regim sau tratament în altă zi, nu-mi amintesc care.

ss. Lena Constante

28 Februarie 1950

Declarație

185
183
199

Subsemnată, Leuca Cantantă domiciliată în
str. Dionisie Lupu 12, București, fiind înțeleasă
ce am vorbit cu Belu Filber în Rahova
declor:

Fuind închisă în Rahova, într-o zi, după
noaptea am auzit ciocăniindu-se în perete. Am înțe-
lat ce e și nu am glas pe care nu l'am recu-
noscut căci nu se auzia elor mi-a înțeles
cine sunt spunându-mi că el este profesorul
universitar Belu Filber. Eu am spus atunci
că sunt Leuca și mi-a părut imediat rău
și mi-am corectat inventând un nume - Elena
Popescu sau Sorcea din Ploiești. Filber a
încercat să afle totuși dacă nu sunt Leuca
întrebându-mă dacă-mi place sonata de
Lekker, dacă-l mai iubesc, ce face Honger etc.
Eu mi-am făcut că nu înțeleg întrebările
și nu am mai răspuns.

A bățut foarte noaptea în perete și nu au
putut să-i răspund de frică și nu mi s'a întâmplat
ceva rău și ca să nu treacă să-i povestesc despre
arestarea lui Patroscu.

A doua zi el tot insistând am răspuns și

1-au spus că sunt eu. Atunci mi-a rugat
să stau de vorbă la noaptea. Am vorbit
el în noaptea aceea. ~~Într-o~~ ¹⁸⁴ ~~185~~ ¹⁸⁶ ~~187~~ ¹⁸⁸ ~~189~~ ¹⁹⁰ ~~191~~ ¹⁹² ~~193~~ ¹⁹⁴ ~~195~~ ¹⁹⁶ ~~197~~ ¹⁹⁸ ~~199~~ ²⁰⁰ ~~201~~ ²⁰² ~~203~~ ²⁰⁴ ~~205~~ ²⁰⁶ ~~207~~ ²⁰⁸ ~~209~~ ²¹⁰ ~~211~~ ²¹² ~~213~~ ²¹⁴ ~~215~~ ²¹⁶ ~~217~~ ²¹⁸ ~~219~~ ²²⁰ ~~221~~ ²²² ~~223~~ ²²⁴ ~~225~~ ²²⁶ ~~227~~ ²²⁸ ~~229~~ ²³⁰ ~~231~~ ²³² ~~233~~ ²³⁴ ~~235~~ ²³⁶ ~~237~~ ²³⁸ ~~239~~ ²⁴⁰ ~~241~~ ²⁴² ~~243~~ ²⁴⁴ ~~245~~ ²⁴⁶ ~~247~~ ²⁴⁸ ~~249~~ ²⁵⁰ ~~251~~ ²⁵² ~~253~~ ²⁵⁴ ~~255~~ ²⁵⁶ ~~257~~ ²⁵⁸ ~~259~~ ²⁶⁰ ~~261~~ ²⁶² ~~263~~ ²⁶⁴ ~~265~~ ²⁶⁶ ~~267~~ ²⁶⁸ ~~269~~ ²⁷⁰ ~~271~~ ²⁷² ~~273~~ ²⁷⁴ ~~275~~ ²⁷⁶ ~~277~~ ²⁷⁸ ~~279~~ ²⁸⁰ ~~281~~ ²⁸² ~~283~~ ²⁸⁴ ~~285~~ ²⁸⁶ ~~287~~ ²⁸⁸ ~~289~~ ²⁹⁰ ~~291~~ ²⁹² ~~293~~ ²⁹⁴ ~~295~~ ²⁹⁶ ~~297~~ ²⁹⁸ ~~299~~ ³⁰⁰ ~~301~~ ³⁰² ~~303~~ ³⁰⁴ ~~305~~ ³⁰⁶ ~~307~~ ³⁰⁸ ~~309~~ ³¹⁰ ~~311~~ ³¹² ~~313~~ ³¹⁴ ~~315~~ ³¹⁶ ~~317~~ ³¹⁸ ~~319~~ ³²⁰ ~~321~~ ³²² ~~323~~ ³²⁴ ~~325~~ ³²⁶ ~~327~~ ³²⁸ ~~329~~ ³³⁰ ~~331~~ ³³² ~~333~~ ³³⁴ ~~335~~ ³³⁶ ~~337~~ ³³⁸ ~~339~~ ³⁴⁰ ~~341~~ ³⁴² ~~343~~ ³⁴⁴ ~~345~~ ³⁴⁶ ~~347~~ ³⁴⁸ ~~349~~ ³⁵⁰ ~~351~~ ³⁵² ~~353~~ ³⁵⁴ ~~355~~ ³⁵⁶ ~~357~~ ³⁵⁸ ~~359~~ ³⁶⁰ ~~361~~ ³⁶² ~~363~~ ³⁶⁴ ~~365~~ ³⁶⁶ ~~367~~ ³⁶⁸ ~~369~~ ³⁷⁰ ~~371~~ ³⁷² ~~373~~ ³⁷⁴ ~~375~~ ³⁷⁶ ~~377~~ ³⁷⁸ ~~379~~ ³⁸⁰ ~~381~~ ³⁸² ~~383~~ ³⁸⁴ ~~385~~ ³⁸⁶ ~~387~~ ³⁸⁸ ~~389~~ ³⁹⁰ ~~391~~ ³⁹² ~~393~~ ³⁹⁴ ~~395~~ ³⁹⁶ ~~397~~ ³⁹⁸ ~~399~~ ⁴⁰⁰ ~~401~~ ⁴⁰² ~~403~~ ⁴⁰⁴ ~~405~~ ⁴⁰⁶ ~~407~~ ⁴⁰⁸ ~~409~~ ⁴¹⁰ ~~411~~ ⁴¹² ~~413~~ ⁴¹⁴ ~~415~~ ⁴¹⁶ ~~417~~ ⁴¹⁸ ~~419~~ ⁴²⁰ ~~421~~ ⁴²² ~~423~~ ⁴²⁴ ~~425~~ ⁴²⁶ ~~427~~ ⁴²⁸ ~~429~~ ⁴³⁰ ~~431~~ ⁴³² ~~433~~ ⁴³⁴ ~~435~~ ⁴³⁶ ~~437~~ ⁴³⁸ ~~439~~ ⁴⁴⁰ ~~441~~ ⁴⁴² ~~443~~ ⁴⁴⁴ ~~445~~ ⁴⁴⁶ ~~447~~ ⁴⁴⁸ ~~449~~ ⁴⁵⁰ ~~451~~ ⁴⁵² ~~453~~ ⁴⁵⁴ ~~455~~ ⁴⁵⁶ ~~457~~ ⁴⁵⁸ ~~459~~ ⁴⁶⁰ ~~461~~ ⁴⁶² ~~463~~ ⁴⁶⁴ ~~465~~ ⁴⁶⁶ ~~467~~ ⁴⁶⁸ ~~469~~ ⁴⁷⁰ ~~471~~ ⁴⁷² ~~473~~ ⁴⁷⁴ ~~475~~ ⁴⁷⁶ ~~477~~ ⁴⁷⁸ ~~479~~ ⁴⁸⁰ ~~481~~ ⁴⁸² ~~483~~ ⁴⁸⁴ ~~485~~ ⁴⁸⁶ ~~487~~ ⁴⁸⁸ ~~489~~ ⁴⁹⁰ ~~491~~ ⁴⁹² ~~493~~ ⁴⁹⁴ ~~495~~ ⁴⁹⁶ ~~497~~ ⁴⁹⁸ ~~499~~ ⁵⁰⁰ ~~501~~ ⁵⁰² ~~503~~ ⁵⁰⁴ ~~505~~ ⁵⁰⁶ ~~507~~ ⁵⁰⁸ ~~509~~ ⁵¹⁰ ~~511~~ ⁵¹² ~~513~~ ⁵¹⁴ ~~515~~ ⁵¹⁶ ~~517~~ ⁵¹⁸ ~~519~~ ⁵²⁰ ~~521~~ ⁵²² ~~523~~ ⁵²⁴ ~~525~~ ⁵²⁶ ~~527~~ ⁵²⁸ ~~529~~ ⁵³⁰ ~~531~~ ⁵³² ~~533~~ ⁵³⁴ ~~535~~ ⁵³⁶ ~~537~~ ⁵³⁸ ~~539~~ ⁵⁴⁰ ~~541~~ ⁵⁴² ~~543~~ ⁵⁴⁴ ~~545~~ ⁵⁴⁶ ~~547~~ ⁵⁴⁸ ~~549~~ ⁵⁵⁰ ~~551~~ ⁵⁵² ~~553~~ ⁵⁵⁴ ~~555~~ ⁵⁵⁶ ~~557~~ ⁵⁵⁸ ~~559~~ ⁵⁶⁰ ~~561~~ ⁵⁶² ~~563~~ ⁵⁶⁴ ~~565~~ ⁵⁶⁶ ~~567~~ ⁵⁶⁸ ~~569~~ ⁵⁷⁰ ~~571~~ ⁵⁷² ~~573~~ ⁵⁷⁴ ~~575~~ ⁵⁷⁶ ~~577~~ ⁵⁷⁸ ~~579~~ ⁵⁸⁰ ~~581~~ ⁵⁸² ~~583~~ ⁵⁸⁴ ~~585~~ ⁵⁸⁶ ~~587~~ ⁵⁸⁸ ~~589~~ ⁵⁹⁰ ~~591~~ ⁵⁹² ~~593~~ ⁵⁹⁴ ~~595~~ ⁵⁹⁶ ~~597~~ ⁵⁹⁸ ~~599~~ ⁶⁰⁰ ~~601~~ ⁶⁰² ~~603~~ ⁶⁰⁴ ~~605~~ ⁶⁰⁶ ~~607~~ ⁶⁰⁸ ~~609~~ ⁶¹⁰ ~~611~~ ⁶¹² ~~613~~ ⁶¹⁴ ~~615~~ ⁶¹⁶ ~~617~~ ⁶¹⁸ ~~619~~ ⁶²⁰ ~~621~~ ⁶²² ~~623~~ ⁶²⁴ ~~625~~ ⁶²⁶ ~~627~~ ⁶²⁸ ~~629~~ ⁶³⁰ ~~631~~ ⁶³² ~~633~~ ⁶³⁴ ~~635~~ ⁶³⁶ ~~637~~ ⁶³⁸ ~~639~~ ⁶⁴⁰ ~~641~~ ⁶⁴² ~~643~~ ⁶⁴⁴ ~~645~~ ⁶⁴⁶ ~~647~~ ⁶⁴⁸ ~~649~~ ⁶⁵⁰ ~~651~~ ⁶⁵² ~~653~~ ⁶⁵⁴ ~~655~~ ⁶⁵⁶ ~~657~~ ⁶⁵⁸ ~~659~~ ⁶⁶⁰ ~~661~~ ⁶⁶² ~~663~~ ⁶⁶⁴ ~~665~~ ⁶⁶⁶ ~~667~~ ⁶⁶⁸ ~~669~~ ⁶⁷⁰ ~~671~~ ⁶⁷² ~~673~~ ⁶⁷⁴ ~~675~~ ⁶⁷⁶ ~~677~~ ⁶⁷⁸ ~~679~~ ⁶⁸⁰ ~~681~~ ⁶⁸² ~~683~~ ⁶⁸⁴ ~~685~~ ⁶⁸⁶ ~~687~~ ⁶⁸⁸ ~~689~~ ⁶⁹⁰ ~~691~~ ⁶⁹² ~~693~~ ⁶⁹⁴ ~~695~~ ⁶⁹⁶ ~~697~~ ⁶⁹⁸ ~~699~~ ⁷⁰⁰ ~~701~~ ⁷⁰² ~~703~~ ⁷⁰⁴ ~~705~~ ⁷⁰⁶ ~~707~~ ⁷⁰⁸ ~~709~~ ⁷¹⁰ ~~711~~ ⁷¹² ~~713~~ ⁷¹⁴ ~~715~~ ⁷¹⁶ ~~717~~ ⁷¹⁸ ~~719~~ ⁷²⁰ ~~721~~ ⁷²² ~~723~~ ⁷²⁴ ~~725~~ ⁷²⁶ ~~727~~ ⁷²⁸ ~~729~~ ⁷³⁰ ~~731~~ ⁷³² ~~733~~ ⁷³⁴ ~~735~~ ⁷³⁶ ~~737~~ ⁷³⁸ ~~739~~ ⁷⁴⁰ ~~741~~ ⁷⁴² ~~743~~ ⁷⁴⁴ ~~745~~ ⁷⁴⁶ ~~747~~ ⁷⁴⁸ ~~749~~ ⁷⁵⁰ ~~751~~ ⁷⁵² ~~753~~ ⁷⁵⁴ ~~755~~ ⁷⁵⁶ ~~757~~ ⁷⁵⁸ ~~759~~ ⁷⁶⁰ ~~761~~ ⁷⁶² ~~763~~ ⁷⁶⁴ ~~765~~ ⁷⁶⁶ ~~767~~ ⁷⁶⁸ ~~769~~ ⁷⁷⁰ ~~771~~ ⁷⁷² ~~773~~ ⁷⁷⁴ ~~775~~ ⁷⁷⁶ ~~777~~ ⁷⁷⁸ ~~779~~ ⁷⁸⁰ ~~781~~ ⁷⁸² ~~783~~ ⁷⁸⁴ ~~785~~ ⁷⁸⁶ ~~787~~ ⁷⁸⁸ ~~789~~ ⁷⁹⁰ ~~791~~ ⁷⁹² ~~793~~ ⁷⁹⁴ ~~795~~ ⁷⁹⁶ ~~797~~ ⁷⁹⁸ ~~799~~ ⁸⁰⁰ ~~801~~ ⁸⁰² ~~803~~ ⁸⁰⁴ ~~805~~ ⁸⁰⁶ ~~807~~ ⁸⁰⁸ ~~809~~ ⁸¹⁰ ~~811~~ ⁸¹² ~~813~~ ⁸¹⁴ ~~815~~ ⁸¹⁶ ~~817~~ ⁸¹⁸ ~~819~~ ⁸²⁰ ~~821~~ ⁸²² ~~823~~ ⁸²⁴ ~~825~~ ⁸²⁶ ~~827~~ ⁸²⁸ ~~829~~ ⁸³⁰ ~~831~~ ⁸³² ~~833~~ ⁸³⁴ ~~835~~ ⁸³⁶ ~~837~~ ⁸³⁸ ~~839~~ ⁸⁴⁰ ~~841~~ ⁸⁴² ~~843~~ ⁸⁴⁴ ~~845~~ ⁸⁴⁶ ~~847~~ ⁸⁴⁸ ~~849~~ ⁸⁵⁰ ~~851~~ ⁸⁵² ~~853~~ ⁸⁵⁴ ~~855~~ ⁸⁵⁶ ~~857~~ ⁸⁵⁸ ~~859~~ ⁸⁶⁰ ~~861~~ ⁸⁶² ~~863~~ ⁸⁶⁴ ~~865~~ ⁸⁶⁶ ~~867~~ ⁸⁶⁸ ~~869~~ ⁸⁷⁰ ~~871~~ ⁸⁷² ~~873~~ ⁸⁷⁴ ~~875~~ ⁸⁷⁶ ~~877~~ ⁸⁷⁸ ~~879~~ ⁸⁸⁰ ~~881~~ ⁸⁸² ~~883~~ ⁸⁸⁴ ~~885~~ ⁸⁸⁶ ~~887~~ ⁸⁸⁸ ~~889~~ ⁸⁹⁰ ~~891~~ ⁸⁹² ~~893~~ ⁸⁹⁴ ~~895~~ ⁸⁹⁶ ~~897~~ ⁸⁹⁸ ~~899~~ ⁹⁰⁰ ~~901~~ ⁹⁰² ~~903~~ ⁹⁰⁴ ~~905~~ ⁹⁰⁶ ~~907~~ ⁹⁰⁸ ~~909~~ ⁹¹⁰ ~~911~~ ⁹¹² ~~913~~ ⁹¹⁴ ~~915~~ ⁹¹⁶ ~~917~~ ⁹¹⁸ ~~919~~ ⁹²⁰ ~~921~~ ⁹²² ~~923~~ ⁹²⁴ ~~925~~ ⁹²⁶ ~~927~~ ⁹²⁸ ~~929~~ ⁹³⁰ ~~931~~ ⁹³² ~~933~~ ⁹³⁴ ~~935~~ ⁹³⁶ ~~937~~ ⁹³⁸ ~~939~~ ⁹⁴⁰ ~~941~~ ⁹⁴² ~~943~~ ⁹⁴⁴ ~~945~~ ⁹⁴⁶ ~~947~~ ⁹⁴⁸ ~~949~~ ⁹⁵⁰ ~~951~~ ⁹⁵² ~~953~~ ⁹⁵⁴ ~~955~~ ⁹⁵⁶ ~~957~~ ⁹⁵⁸ ~~959~~ ⁹⁶⁰ ~~961~~ ⁹⁶² ~~963~~ ⁹⁶⁴ ~~965~~ ⁹⁶⁶ ~~967~~ ⁹⁶⁸ ~~969~~ ⁹⁷⁰ ~~971~~ ⁹⁷² ~~973~~ ⁹⁷⁴ ~~975~~ ⁹⁷⁶ ~~977~~ ⁹⁷⁸ ~~979~~ ⁹⁸⁰ ~~981~~ ⁹⁸² ~~983~~ ⁹⁸⁴ ~~985~~ ⁹⁸⁶ ~~987~~ ⁹⁸⁸ ~~989~~ ⁹⁹⁰ ~~991~~ ⁹⁹² ~~993~~ ⁹⁹⁴ ~~995~~ ⁹⁹⁶ ~~997~~ ⁹⁹⁸ ~~999~~ ¹⁰⁰⁰ ~~1001~~ ¹⁰⁰² ~~1003~~ ¹⁰⁰⁴ ~~1005~~ ¹⁰⁰⁶ ~~1007~~ ¹⁰⁰⁸ ~~1009~~ ¹⁰¹⁰ ~~1011~~ ¹⁰¹² ~~1013~~ ¹⁰¹⁴ ~~1015~~ ¹⁰¹⁶ ~~1017~~ ¹⁰¹⁸ ~~1019~~ ¹⁰²⁰ ~~1021~~ ¹⁰²² ~~1023~~ ¹⁰²⁴ ~~1025~~ ¹⁰²⁶ ~~1027~~ ¹⁰²⁸ ~~1029~~ ¹⁰³⁰ ~~1031~~ ¹⁰³² ~~1033~~ ¹⁰³⁴ ~~1035~~ ¹⁰³⁶ ~~1037~~ ¹⁰³⁸ ~~1039~~ ¹⁰⁴⁰ ~~1041~~ ¹⁰⁴² ~~1043~~ ¹⁰⁴⁴ ~~1045~~ ¹⁰⁴⁶ ~~1047~~ ¹⁰⁴⁸ ~~1049~~ ¹⁰⁵⁰ ~~1051~~ ¹⁰⁵² ~~1053~~ ¹⁰⁵⁴ ~~1055~~ ¹⁰⁵⁶ ~~1057~~ ¹⁰⁵⁸ ~~1059~~ ¹⁰⁶⁰ ~~1061~~ ¹⁰⁶² ~~1063~~ ¹⁰⁶⁴ ~~1065~~ ¹⁰⁶⁶ ~~1067~~ ¹⁰⁶⁸ ~~1069~~ ¹⁰⁷⁰ ~~1071~~ ¹⁰⁷² ~~1073~~ ¹⁰⁷⁴ ~~1075~~ ¹⁰⁷⁶ ~~1077~~ ¹⁰⁷⁸ ~~1079~~ ¹⁰⁸⁰ ~~1081~~ ¹⁰⁸² ~~1083~~ ¹⁰⁸⁴ ~~1085~~ ¹⁰⁸⁶ ~~1087~~ ¹⁰⁸⁸ ~~1089~~ ¹⁰⁹⁰ ~~1091~~ ¹⁰⁹² ~~1093~~ ¹⁰⁹⁴ ~~1095~~ ¹⁰⁹⁶ ~~1097~~ ¹⁰⁹⁸ ~~1099~~ ¹¹⁰⁰ ~~1101~~ ¹¹⁰² ~~1103~~ ¹¹⁰⁴ ~~1105~~ ¹¹⁰⁶ ~~1107~~ ¹¹⁰⁸ ~~1109~~ ¹¹¹⁰ ~~1111~~ ¹¹¹² ~~1113~~ ¹¹¹⁴ ~~1115~~ ¹¹¹⁶ ~~1117~~ ¹¹¹⁸ ~~1119~~ ¹¹²⁰ ~~1121~~ ¹¹²² ~~1123~~ ¹¹²⁴ ~~1125~~ ¹¹²⁶ ~~1127~~ ¹¹²⁸ ~~1129~~ ¹¹³⁰ ~~1131~~ ¹¹³² ~~1133~~ ¹¹³⁴ ~~1135~~ ¹¹³⁶ ~~1137~~ ¹¹³⁸ ~~1139~~ ¹¹⁴⁰ ~~1141~~ ¹¹⁴² ~~1143~~ ¹¹⁴⁴ ~~1145~~ ¹¹⁴⁶ ~~1147~~ ¹¹⁴⁸ ~~1149~~ ¹¹⁵⁰ ~~1151~~ ¹¹⁵² ~~1153~~ ¹¹⁵⁴ ~~1155~~ ¹¹⁵⁶ ~~1157~~ ¹¹⁵⁸ ~~1159~~ ¹¹⁶⁰ ~~1161~~ ¹¹⁶² ~~1163~~ ¹¹⁶⁴ ~~1165~~ ¹¹⁶⁶ ~~1167~~ ¹¹⁶⁸ ~~1169~~ ¹¹⁷⁰ ~~1171~~ ¹¹⁷² ~~1173~~ ¹¹⁷⁴ ~~1175~~ ¹¹⁷⁶ ~~1177~~ ¹¹⁷⁸ ~~1179~~ ¹¹⁸⁰ ~~1181~~ ¹¹⁸² ~~1183~~ ¹¹⁸⁴ ~~1185~~ ¹¹⁸⁶ ~~1187~~ ¹¹⁸⁸ ~~1189~~ ¹¹⁹⁰ ~~1191~~ ¹¹⁹² ~~1193~~ ¹¹⁹⁴ ~~1195~~ ¹¹⁹⁶ ~~1197~~ ¹¹⁹⁸ ~~1199~~ ¹²⁰⁰ ~~1201~~ ¹²⁰² ~~1203~~ ¹²⁰⁴ ~~1205~~ ¹²⁰⁶ ~~1207~~ ¹²⁰⁸ ~~1209~~ ¹²¹⁰ ~~1211~~ ¹²¹² ~~1213~~ ¹²¹⁴ ~~1215~~ ¹²¹⁶ ~~1217~~ ¹²¹⁸ ~~1219~~ ¹²²⁰ ~~1221~~ ¹²²² ~~1223~~ ¹²²⁴ ~~1225~~ ¹²²⁶ ~~1227~~ ¹²²⁸ ~~1229~~ ¹²³⁰ ~~1231~~ ¹²³² ~~1233~~ ¹²³⁴ ~~1235~~ ¹²³⁶ ~~1237~~ ¹²³⁸ ~~1239~~ ¹²⁴⁰ ~~1241~~ ¹²⁴² ~~1243~~ ¹²⁴⁴ ~~1245~~ ¹²⁴⁶ ~~1247~~ ¹²⁴⁸ ~~1249~~ ¹²⁵⁰ ~~1251~~ ¹²⁵² ~~1253~~ ¹²⁵⁴ ~~1255~~ ¹²⁵⁶ ~~1257~~ ¹²⁵⁸ ~~1259~~ ¹²⁶⁰ ~~1261~~ ¹²⁶² ~~1263~~ ¹²⁶⁴ ~~1265~~ ¹²⁶⁶ ~~1267~~ ¹²⁶⁸ ~~1269~~ ¹²⁷⁰ ~~1271~~ ¹²⁷² ~~1273~~ ¹²⁷⁴ ~~1275~~ ¹²⁷⁶ ~~1277~~ ¹²⁷⁸ ~~1279~~ ¹²⁸⁰ ~~1281~~ ¹²⁸² ~~1283~~ ¹²⁸⁴ ~~1285~~ ¹²⁸⁶ ~~1287~~ ¹²⁸⁸ ~~1289~~ ¹²⁹⁰ ~~1291~~ ¹²⁹² ~~1293~~ ¹²⁹⁴ ~~1295~~ ¹²⁹⁶ ~~1297~~ ¹²⁹⁸ ~~1299~~ ¹³⁰⁰ ~~1301~~ ¹³⁰² ~~1303~~ ¹³⁰⁴ ~~1305~~ ¹³⁰⁶ ~~1307~~ ¹³⁰⁸ ~~1309~~ ¹³¹⁰ ~~1311~~ ¹³¹² ~~1313~~ ¹³¹⁴ ~~1315~~ ¹³¹⁶ ~~1317~~ ¹³¹⁸ ~~1319~~ ¹³²⁰ ~~1321~~ ¹³²² ~~1323~~ ¹³²⁴ ~~1325~~ ¹³²⁶ ~~1327~~ ¹³²⁸ ~~1329~~ ¹³³⁰ ~~1331~~ ¹³³² ~~1333~~ ¹³³⁴ ~~1335~~ ¹³³⁶ ~~1337~~ ¹³³⁸ ~~1339~~ ¹³⁴⁰ ~~1341~~ ¹³⁴² ~~1343~~ ¹³⁴⁴ ~~1345~~ ¹³⁴⁶ ~~1347~~ ¹³⁴⁸ ~~1349~~ ¹³⁵⁰ ~~1351~~ ¹³⁵² ~~1353~~ ¹³⁵⁴ ~~1355~~ ¹³⁵⁶ ~~1357~~ ¹³⁵⁸ ~~1359~~ ¹³⁶⁰ ~~1361~~ ¹³⁶² ~~1363~~ ¹³⁶⁴ ~~1365~~ ¹³⁶⁶ ~~1367~~ ¹³⁶⁸ ~~1369~~ ¹³⁷⁰ ~~1371~~ ¹³⁷² ~~1373~~ ¹³⁷⁴ ~~1375~~ ¹³⁷⁶ ~~1377~~ ¹³⁷⁸ ~~1379~~ ¹³⁸⁰ ~~1381~~ ¹³⁸² ~~1383~~ ¹³⁸⁴ ~~1385~~ ¹³⁸⁶ ~~1387~~ ¹³⁸⁸ ~~1389~~ ¹³⁹⁰ ~~1391~~ ¹³⁹² ~~1393~~ ¹³⁹⁴ ~~1395~~ ¹³⁹⁶ ~~1397~~ ¹³⁹⁸ ~~1399~~ ¹⁴⁰⁰ ~~1401~~ ¹⁴⁰² ~~1403~~ ¹⁴⁰⁴ ~~1405~~ ¹⁴⁰⁶ ~~1407~~ ¹⁴⁰⁸ ~~1409~~ ¹⁴¹⁰ ~~1411~~ ¹⁴¹² ~~1413~~ ¹⁴¹⁴ ~~1415~~ ¹⁴¹⁶ ~~1417~~ ¹⁴¹⁸ ~~1419~~ ¹⁴²⁰ ~~1421~~ ¹⁴²² ~~1423~~ ¹⁴²⁴ ~~1425~~ ¹⁴²⁶ ~~1427~~ ¹⁴²⁸ ~~1429~~ ¹⁴³⁰ ~~1431~~ ¹⁴³² ~~1433~~ ¹⁴³⁴ ~~1435~~ ¹⁴³⁶ ~~1437~~ ¹⁴³⁸ ~~1439~~ ¹⁴⁴⁰ ~~1441~~ ¹⁴⁴² ~~1443~~ ¹⁴⁴⁴ ~~1445~~ ¹⁴⁴⁶ ~~1447~~ ¹⁴⁴⁸ ~~1449~~ ¹⁴⁵⁰ ~~1451~~ ¹⁴⁵² ~~1453~~ ¹⁴⁵⁴ ~~1455~~ ¹⁴⁵⁶ ~~1457~~ ¹⁴⁵⁸ ~~1459~~ ¹⁴⁶⁰ ~~1461~~ ¹⁴⁶² ~~1463~~ ¹⁴⁶⁴ ~~1465~~ ¹⁴⁶⁶ ~~1467~~ ¹⁴⁶⁸ ~~1469~~ ¹⁴⁷⁰ ~~1471~~ ¹⁴⁷² ~~1473~~ ¹⁴⁷⁴ ~~1475~~ ¹⁴⁷⁶ ~~1477~~ ¹⁴⁷⁸ ~~1479~~ ¹⁴⁸⁰ ~~1481~~ ¹⁴⁸² ~~1483~~ ¹⁴⁸⁴ ~~1485~~ ¹⁴⁸⁶ ~~1487~~ ¹⁴⁸⁸ ~~1489~~ ¹⁴⁹⁰ ~~1491~~ ¹⁴⁹² ~~1493~~ ¹⁴⁹⁴ ~~1495~~ ¹

ca asta este a mortii; si nu 'a in tebeast (daca)
vreau sa spui el, cand va fi uitat dupa
mine, ca stiu ca nu am relatii cu nimeni. 16
Eu i-am spus sa spui doar ca sunt prieten
cu Hony.

El ar fi put sa vorbeasca mult mult pentru ca
refusa de intotdeauna din mie lui era somn
noaptea si nu vroiam nici sa fii prinsa de
pompieri asa ca de ficton data. n'au vorbit
^{mea}
~~mai~~ mult.

Apoi a fost din nou mutot, pentru ca nu
a mai batut nimeni in perete zile urmatoare.

Am uitat sa spui ca chiar in prima zi ugi-
mul meu s'a asprut si ca s'illu nu'a statut
si maine chiar daca nu-mi place maine.

Mi-a mai spus ca plecoale x fac in general
sau bata si schimbările de regim sau de habitat
in alta zi, nu-mi amintesc core.

Lena Contaut

28 Februarie 1950

16-137

DECLARAȚIE

Subsemnata, LENA CONSTANTE, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12 declar că voi răspunde sincer la întrebările următoare:

I. Am vrut să spui că HARY nu cunoștea nici un plan precis de fugă, în afară de discuțiile în general de fugă. El știa numai că se pune se problema fugii, că noi discutasem despre ce am face în străinătate, dar nu știa dacă P. trecuse chiar la elaborarea fugii, din stare de proiect la stare de fapt. Dar eu i-am spus să nu vorbească nici de planurile vagi pe care le auzise.

II. Nu știu precis dacă HARY sau ILEANA POPESCU mi-a spus că a aflat că în timpul plecării mele la Praga și a lui P. la Bruxelles, procurorul MIȘA se înțelesese cu PATRASCANU să stea o anumite zi la telefon la minister pentru a fi chemat de PATRASCANU. MIȘA povestise acest lucru ca și când ar fi avut o legătură acest telefon cu eventuala fugă a lui Pătrășcanu. Dar acesta nu a telefonat nimic.

Mie personal, Pătrășcanu nu mi-a spus nimic despre aceasta.

III. După rezoluție, doar puțin înainte de arestarea mea, Pătrășcanu a venit într-o după amiază la mine. (Torosian fusese deja arestat) Mi-a spus că s'a hotărât definitiv să rămâie în țară și să fie judecat de Partid. Mi-a explicat că plecând nu are decât două posibilități. Prima să intre în grupul politicianilor istorici fugiți, a doua să vegeteze ca un ratat și că nu poate accepta nici una din aceste soluții. Că viața politică, cariera lui politică îi sunt mai prețioase ca ori ce pe lume și că ar răbda și 10 ani de închisoare pentru a-și reincepe activitatea politică. Că cele mai mari satisfacții în viață le-a avut în momentul când vorbea în fața maselor, și mi-a dat exemplul ultimul lui discurs dela Giulești. L'am întrebat dacă ar renunța și la Elena pentru asta. Mi-a răspuns că da.

IV. La Praga în 1947, prima zi a sosirii noastre ne plimbam pe stradă cu Pătrășcanu, Elena, magistratul delegat dela congres și soția lui. Pătrășcanu m'a luat înaintea celorlalți și fără altă pregătire mi-a spus aproape textual: "Am vrut să-ți spui că dacă ar trebui vreodată să părăsesc țara te-ași lua și pe tine". Am răspuns că nu văd cum ar putea face asta, cum ar înțelege și admite ea Elena plecarea mea cu ei. Dar el mi-a răspuns că ar înțelege că eu a-și fi în pericol dacă a-și rămâne pentru că am fost tot timpul cu ei.

V. I-am povestit lui Hary că Pătrășcanu la Praga mi-a spus că dacă ar pleca ei din țară ne-ar lua și pe noi doi cu ei. Dece am mințit? Pentru simțeam nevoia să discut cu el despre aceste vorbe ale lui Pătrășcanu la care mă gândisem mult. Era prima dată când auzisem de plecare ca despre un lucru posibil și la care Pătrășcanu se gândea serios.

Nu-mi aduc aminte răspunsul precis al lui Hary. Nu a părut prea convins că Pătrășcanu a gândit serios acest lucru, adică plecarea mea și a

163 198 103
lui Hary. Dar amândoi am socotit că ne-am putea câștiga oriunde exist
tența.

VII. Cam în luna Martie am fost într'o zi invitată la masă de Elena. Trebuia să vie și Torosian. Numai știu dece Elena întârzia să vie. Eram în biroul lui Pătrășcanu, Torosian și cu mine. Atunci Torosian nu a vorbit despre proiectul de fugă. Nu vorbea pentru prima dată de acest proiect așa că nu a spus detalii dar l'am întrebat apoi pe Pătrășcanu ce nu înțelesesem.

Pătrășcanu l'a întrebat pe Torosian arătând spre mine: "Dar cu ea ce facem?". Apoi m'a întrebat eu ce gândesc. I-am răspuns că găsesc că are dreptate, că un Pătrășcanu nu fuge, și că sunt sigură că lucrurile se vor aranja și că mai târziu va juca un nou rol în țară.

La aceasta Torosian a răspuns că nu are nimeni nimic cu mine și că pot fi liniștită. Că nu crede nici că lui Elena i s'ar întâmpla vreo supărare.

Când am fost singură cu Pătrășcanu i-am atras atenția asupra impresiei pe care o făcuse ideia lui de, a mă lua și pe mine, impresia a ceva năserios și nefundat.

Despre proiectul de fugă al lui Torosian știu următoarele: trebuiau să plece cu mașina din București, Pătrășcanu, Elena, Torosian și bineînțeles șoferul și agentul. Ajunși seara la Poiana Tapului, trebuia să adoarmă pe șofer și pe agent cu un narcotic și să plece cu mașina condusă de Torosian.

VIII. Nu știu dacă înainte sau după rezoluție într'o seară Pătrășcanu l'a rugat pe Hary Brauner să primească la el pe compozitorul Gheciu cu soția și pe o cântăreață pentru ca Gheciu voia să-icânte niște compoziții de ale lui-niște lieduri. Asta se petrecea la Institutul de Folclor-seara la ora 9. Eram deci Hary, Pătrășcanu, Elena, Gheciu, soția lui, cântăreața (Hary știe el cum o cheamă) și Torosian cu mine.

La un moment dat stăteam singură într'un birou la stânga hallului unde se găsea pianul și toți ceilalți, cu Torosian. El era extrem de necăjit și enervat de faptul că situația lui sta pe loc.

Mi-a spus că e supărat, că nu mai are nici bani, că e dor de nevas-tă-sa și că e hotărât dacă nu va putea face altfel să fugă din țară. Că îl împiedică doar gândul că l-ai putea măhni pe Pătrășcanu sau că i-ar putea face un rău prin această plecare.

Eu i-am răspuns că riscul este extrem de mare, că s'ar putea să fie prins dar că dacă ~~ține~~ așa de mult n'are decât să încerce.

IX.- Intr'o seară (sfârșit Martie sau început Aprilie 1948) pe la ora 7 seara mi-a telefonat soția lui Rupenian întrebându-mă dacă poate trece pe la mine.

După 10 minute a sosit. Mi-a spus că a căutat pe Elena la Atelier de mai multe ori, că neputând-o găsi a venit la mine să-mi ceară un sfat și să le comunice și eu Pătrășcanilor următoare-le. Soțul ei Rupenian fusese chemat la locuința lui Torosian de către organe de anchetă pentru că Torosian fusese prins la graniță vrând să fugă și fusese reținut. Cum locuința lui Torosian era acum a lor, a familiei Rupenian, dar cum fusese ocupată de Torosian așa zis pentru o săptămână două și el tot nu mai pleca, ea vroia să știe dacă ar face bine să reintre de îndată, chiar în seara aceea în casă. Era decisă să o facă. Eu am sfătuit-o să nu facă lucrul ace-sta, pentru că i-ar putea atrage neplăceri; casa poate va fi perchezi-ționată și se va putea spune că ea a aranjat ceva în casă. Ca să nu-i fie frică că casa nu va fi chiar în seara aceea luată de ofi-ciul. A plecat dela mine și nu știa ce a mai făcut. Eu m'am dus mai târziu la Pătrășcani și le-am povestit despre această dublă are-stare.

Din cât mi s'a părut mie, Pătrășcanu nu știa nimic de aceste fapte și nici de fuga lui Torosian. Si el și Elena au fost foarte impresionați și necăjiți nu-mi dau seama dacă gândindu-se la Torosian sau la faptul că iar un prieten de a lui Pătrășcanu călca legea.

Am făcut atunci reflecția că din toți prietenii lor numai Harry și cu mine nu le făcusem nici un necaz.

ss. Lena Constante
28 Februarie 1950

Declarație

105
200

Subsemnata Lena Constanta, domiciliata la str. Dionisie Lupu 12, declar ca voi raspunde sincer si complet la intrebarile următoare:

1) ~~Dacă am~~

Am vrut să spun că Henry nu cunoștea nici un plan precis de fugă, și apoi de discuțiile în general despre fugă. El știa numai că se pusea problema fugii, că voi discuta despre ce am face în străinătate, dar nu știa dacă P. te cuse chiar la elaborarea fugii, din nou de proiect la store de fopt. Dar eu i-am spus că nu vorbească nici de planurile vagi pe care le auze

2

~~Când am erit de la închisoare~~ ^{nu știu precis dacă Henry sau Elena Popescu} mi-a spus că a aflat că în timpul plecării mele la Praga și P. la Bruxelles, procurorul Micsa se întâlnea cu Patrascanu și știa o anumită zi la telefon la minister pentru a fi chemat de Patrascanu. Micsa povestise acest lucru ca și când ar fi avut o legătură acest telefon cu eventuala fugă a lui Patrascanu. Dar acesta nu a telefonat nimic. Mă personal, Patrascanu nu mi-a spus nimic despre aceasta -

168
4) La Praga în 1947, prima zi a venirii noastre în plimbam pe stradă cu Pătrăscu, Elena, magistratul delegat la congres și soții lui. Pătrăscu mi-a luat înaintea celorlalt, și foră alta negătime mi-a spus aproape textual: "Am vrut să-ți spun că dacă or trebui reodată să porțosec toate-ai lua și pe tine." Am răspuns că nu văd cum ar putea face aceasta, cum ar înțelege și aduște Elena plecarea mea cu ei. Dor el mi-a răspuns că or înțelege că eu am fi în pericol dacă am rămâne pentru că am fost tot timpul cu ei.

3) Dupa rezoluție, dor puțin ^{înaintea de} dupa arestarea mea, Pătrăscu a venit înț'a depe ușor la mine. (Toronian fusese deja arestat) Mi-a spus că s'a hotărât definitiv să rămâne în țară și să fie judecat de Partid. Mi-a explicat că plecând nu are decât două posibilități. Prima să intre în grupul politicienilor istorici fugiti, a doua să aștepte ca să revină și să nu poate accepta nici una din aceste soluții. Că viața politică, cariera lui politică îi sunt mai prețioase ca orice pe lume și că or să-l rădă

3
n 10 ani de inchisoare pentru a -
cepe activitatea politica. Ca' cele mai mari
satisfactii in viata le-a avut in momentul
când vorbea in fata moselor, n' mi-a dat
exemplul ultimul lui discurs de la Jiribesti:
d'au inteles daca or renunta n' la Elena
pentru ortă. Mi-a răspuns da. *

5) I-am povestit lui Hony că Pătrășcanu la
Praga mi-a spus că dacă ar pleca ei din
țară ne-ar lua n' pe moriori cu ei. Dece
am mintit? Pentru că nimeni nu voia să
discut cu el despre aceste vorbe ale lui
Pătrășcanu la care mă gândisem mult.
Era prima dată când auzeam despre plicone
ca despre un lucru posibil n' la core Pătrăș-
canu se gândea serios.

Mu. mi aduc aminte răspunsul precis al
lui Hony. Mu. a pățit prea curios de acest
că Pătrășcanu a gândit serios acest lucru,
adică pliconea mea n' a lui Hony. Doi amân-
doi au socotit că ne-am putea câștiga ori-
unde existând.

6) Câteva zile înainte de arestarea mea a ve-
nit la mine Pătrășcanu. Trebuia să vii
n' Elena. Atunci am avut o discuție cu

Apoi m' a cînte bat eu a gîm desc. I'am
răspuns că gîsesc că' de duptole, că un
Patoșcau nu fuge, și că sunt nîgura cu
lucurile n' or aranja și că mai tîrziu
va juca din nou un rol în tîrziu.

7

Cam în luna Martie am fost într-o zi în-
vitată la masă de Elena. Trebuia să vie
și Toronian. Nu mai știu dacă Elena în-
târgia să vie. Eram în biroul lui Pă-
răscau, Părăscau, Toronian și eu mine.

A atunci Toronian a vorbit despre proec-
tul lui de fugă. Nu vorbira pentru prima
dată de acest proiect așa că nu a spus
detalii dar l'am întrebat apoi pe Părăs-
cau ce nu înțeleses.

Părăscau îl a întrebat pe Toronian
arătând spre mine: "Dar cu ea ce facem?"

la aceasta Toronian a răspuns că nu
are nimicuri nimic cu mine n-¹⁶⁸ că pot
fi limitată. Că nu crede nici că
Elena i s-ar încămpla vrea supărare.

Când am fost în grădă cu Pătrășcanu
i-am atras atenția asupra ciuperiei pe
care o făcuse ideea lui de a mă lua n-
pe mine, ciuperia a ceea meserie n-
nefundat.

Despre proiectul de fugă al lui Toronian
stii următoarele: Trebuiau să plece cu
marina din Buc, Pătrășcanu, Elena, Toro-
nian n- biniștăles șoferul n- agentul.
Ajunși vara la Poiana Tapului, trebuiau
să adormă pe șofer n- pe agent ^{cu un marcat} n- să
plece cu marina condusă de Toronian.

8) Înainte de a ști dacă înainte sau
după rezoluție i-ai lăsat vara ~~la~~ Pătrășcanu
l-a rugat pe Harry Brauner să primească
la el pe compozitorul Ghicini cu tot n-
pe o cântăreacă pentru că Ghicini vrea să-
cânte niște compozitii de ale lui. niște
lieduri. Asta se petrecea la Institutul de

177-205
Folclor - kara la 9. Erau doi, Homy.
Patascanu, Elena, Ghelciu, sotia lui, ~~180~~
canta'reata (Homy stia el cum o cheama) si
Toronian cu mine.

La un moment dat statau nuzura
intr'un birou la stanga hallului unde
ne gasea primul si toti ceilalti, cu To-
ronian. El era extenuat de incalzit si eue-
rat de faptul ca situatia lui sta pe loc.
Mi-a spus ca si nepotat, ca nu mai are
nici bani, ca e dor de nevasta - sa si
ca e hotarat daca nu va putea face
altfel sa fuga din tara. Ca il impiedica
daca gandise ca l-ar putea matori pe
Patascanu sau ca i-ar putea face su-
raa prin aceasta plecare.

Eu i-am raspuns ca riscul este extenuat
de mare, ca s-ar putea sa fie pierdut
ca daca fies asa de mult n'are decat
sa incepe.

19
Int'a kara (marit ~~apoi~~ mortie sau inceput
aprilie 1948) pe la ora 7 xora mi-a telefo-
nat sotia lui Pupuianu si ne baundu-ma
daca poate tece pe la mine.

11.1. (7) 206

După 10 minute a sosit. Mi-a spus
că a cântat a pe ~~sa~~. Elusa la atelier
de mai multe ori, ca' neputând-o găsi
a venit la mine ro-mi, ceară un sfot,
n' să le comunic n' eu pătrășcauilor in-
mătoarele.

Sotul ei Rufenian fusese chemat la
locuința lui Toronian de către organe de
anchetă pentru că Toronian fusese prins
la graniță trăind să fugă, n' fusese re-
ținut. Cum locuința lui Toronian era a-
ceia a lor, a familiei Rufenian, dor cum
fusese ocupată de Toronian așa și pentru
a săptămânii două n' el tot nu mai
pleca, ea vroia să ste dacă or fi
bine să reușe de îndată, chiar în
vara aceea în casă. Era decisă să o fa-
că. Eu am sfătuit-o să nu facă lucrul
acesta, pentru că i-ar putea atrage ne-
plăceri; casa poate va fi percheziționată.
n' se va putea spune că ea a aranjat
ceva în casă. Ca' să nu-i fie frică că
casa nu va fi chiar în vara aceea luată
de oficiali.

122 199
207

A plecat de la mine și nu mi-a
mai făcut. Eu mi-am dus mai târziu
la Pătrășcanu și le-am povestit despre
această dublă arestare.

Dei că mi s'a părut mic, Pătrășcanu
nu stia de nimic de aceste fapte și nici
de fuga lui Toronian. Și el și Elena au
fost foarte impresionati și necăjiți nu-și
dau seama dacă gândeau de-a la Toronian
sau la faptul că iar un prieten de a lui
Pătrășcanu călca legea.

Au făcut atunci reflecții că din toți prie-
tenii lor numai Hong și eu mi-ne mi le fă-
cusem nici un neoz.

Elena Constante

28 Februarie 1950

123

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupa 12, București, declar următoarele :

L-am cunoscut pe Belu Silber cam în anii 1932-1933. Credeam că prima dată l-am văzut la sculptorul Mac Constantinescu monografist unde se adunau foarte mulți artiști, scriitori, actori și monografiști, cam în fiecare duminică. Atunci nu eram prietenă cu el.

Din aceste adunări mai târziu s'a format un cerc artistic "Criterion" care a început să țină conferințe culturale la Fundația Carol. Făceau parte din cerc oameni foarte amestecați ca păreri : Mircea Vulcănescu, Mircea Eliade, Silber, H. Stahl, Polichroniade, Mac Constantinescu.

Asistam și eu la aceste conferințe. Una din ele a avut ca temă "Lenin" și atunci a vorbit și Silber.

Dela început când l-am cunoscut pe Silber mi s'a spus despre el că e comunist și că a fost închis doi ani ca spion. Știam că lucrează la conjunctura economică cu Madgearu.

Când cercul "Criterion" n'a mai existat, câțva timp nu l-am văzut pe Silber. Apoi întâmplarea a făcut ca o prietenă a mea, o colegă de Belle Arte, să se mute în aceeași casă în care stătea Silber, în str. Dionisie 2, Zoe Ricci. Ea făcea parte din grupul de sport "Politehnica" unde m'a dus și pe mine de câteva ori. Acolo l-am cunoscut pe Eugen Bălan care era atunci director la vamă și lucra și el la Conjunctură cu Belu. Prin el s'a reluat această cunoștință. L-am văzut de multe ori la Zoe Ricci și a venit și la mine acasă. În acest timp el făcea curte unei prietene ale mele Clodi Bertola și Bălan soarei ei. În anul 1938-39 a venit de câteva ori la mine și am făcut cu toții și două excursii cu mașina lui Bălan. Nu-mi aduc aminte să fi discutat cu el vreodată politică nici să-l fi auzit discutând. Il socoteam toți însă ca excepțional de inteligent. Era foarte glameț și îi plăcea să facă chefuri. La mine l-a cunoscut în 1939 și pe Nicol Gross.

În timpul mobilizărilor a venit într-o seară Eugen Bălan la Nicol Gros unde eram eu și m'a întrebat dacă-l pot primi la mine pentru 2-3 zile pe Silber, care vrea să se ascundă de frică să nu fie arestat, că aflase că se vor face descinderi la comuniști

174 244 144
L-am primit și a stat la mine 2-3 zile. Eu veneam ziua acasă, îi aduceam ziare, țigări, mâncare și seara dormeam la Nicol Gross (care locuia cu mama lui într'o casă mare).)

Am continuat să-l văd în grup cu prietenii mei dar curând după începutul războiului s'a mutat la sora lui, spunând că nu-și poate duce casa din lipsă de bani și a închiriat-o sculptorului Vlasiu. Prin 1943 s'a reîntors în casă și a început să vie des la mine pentru a asculta emisiunile de radio. Asculta Londra, Moscova și părea ferm convins de victoria aliaților. Imi vorbea despre comunism despre cum va fi lumea în societatea viitoare. Despre faptul că oamenii vor munci numai 4 ore pe zi iar restul se vor ocupa de cultură, sport sau de vreo meserie manuală artistică, de dreptul tuturor oamenilor la înțelegerea artei, a muzicii. - Apoi despre forța armatei sovietice, făcea calculele ajutoarelor aliate a efectivelor de luptă, îmi arăta pe hartă mersul războiului.

Atunci se ocupa și de^o scriere despre Balzac. În timpul acesta se ocupa mult de ajutorarea evreilor. Avea legături cu Dna Manuilă prin care spunea că ar ~~xxx~~ fi ajuns la organizarea muncii obligatorii pe lângă Institutul de Statistică a unui mare grup de studenți evrei, care altfel zicea el, ar fi ajuns în Transnistria. Se ducea des la Neagu, pe când era ministru de finanțe, care zicea el îl primea foarte bine și care ar fi făcut multe servicii evreilor în legătură cu impozitele forțate.

Stiu că în acest timp a câștigat și o sumă de bani, dar nu știu cum.

Il vedea pe Mircea Vulcănescu, secretar de stat la Finanțe, pe Paul Sterian, pe un director Pandele. Căuta să afle tot ce se întâmplă și să arate că e bine informat.

Victoriile pe frontul rusesc le primea cu mult entuziasm. Mai târziu, după 23 Aug., a venit să-mi povestească că ar fi fost acuzat de cineva că nu ar fi crezut în victoria sovietică și mă lua pe mine drept martor, că asta este o minciună. Fără să-mi dea detalii mă lăsa să înțeleg că el activează pentru Partid. Dar în acelaș timp Harry îmi povestise părerile proaste despre el pe care le avea prof. Graur, directorul Liceului teoretic evreesc, unde Harry era profesor în timpul războiului. Acesta spunea despre Bela că este agent de siguranță.

În anul 1944 puțin după primul bombardament m'a rugat să ascund la mine câteva zile o femeie condamnată la moarte.

175
26/8/44

A adus-o într'o seară la mine sub numele de Marta și trebuia să treacă drept modelul meu. A stat la mine cam o săptămână. În tot acest timp Silber venea zilnic cu pachete de mâncare. Apoi i-am spus că nu o mai pot ține și a luat-o la el acasă. A trecut poate o lună și într'o seară Marta mi-a telefonat întrebându-mă dacă poate veni urgent la mine. A venit și a mai stat 3-4 zile. În acest timp mi-a povestit că Silber se purtase urât cu ea încercând să o violeze.

Tot cam în acea vreme se ocupa împreună cu Neculce, de o listă de iscălituri printre profesorii universitari, care se declarau împotriva războiului fascist dus de România. Era foarte mândru de această acțiune, spunând că este singurul protest făcut de Români.

Am întâlnit la el în tot acest timp: pe Schraier, pe un farmacist cu ochelari, pe care m'a rugat odată să-l țin la mine și am refuzat, pe sora lui, Nelly, pe un vecin al lui poate ^{Schulder} Schröder (tatăl lui avusese o mare firmă de publicitate) pe doctorul Sandor cu soția, tot vecin~~i~~ cu el de casă și în ultimul an 1944, pe Betea, pe care l-am cunoscut atunci, pe Pavel, ambii atunci funcționari la statistică. Înțelegeam că lucrează ceva cu acești doi ca și cu alți funcționari dela statistică dar nu știam ce. Știam că are legături și cu Stefan Popescu, cu Corbea, cu Pătrășcanii.

În primăvara 44 m'a întrebat dacă la nevoie ași găzdui la mine pe Pătrășcani. Răspunzând afirmativ a venit într'o seară cu Elena la mine, ca să cunoască drumul. Au stat la mine puțin. Dar eu nemaiavăd din ce trăi, pentru că nu câștigam nimic m'am hotărât să închiriez garsoniera și să plec la Dorica Bălan la țară. Prin portarul blocului am închiriat casa unui menaj Gărbunaru, care au locuit la mine 3 luni și care erau sinistrați.

Aflând Belu că plec a fost extrem de supărat spunând că tocmai acum ar avea nevoie de mine în București, pentru un eveniment important ce se pregătea dar nu mi-a explicat despre ce este vorba și eu am plecat. M'am întors puțin înainte de 23 August și locuiam la mama mea. Atunci am cunoscut-o pe Nuțu Silber, care stătea la Silber; fusese la Mislea și era în ilegalitate. Tot atunci l-am cunoscut pe Torosian care conducea o mașină cu care Silber circula mereu.

Într'o seară am primit-o pe ea (Nuțu Silber) și pe tov. Luchian la mama într'o mansardă unde au stat 24 de ore. Când le aduceam de mâncare vedeam că studiază niște hârtii.

În ajunul de 23 August eram invitată la masă la prof. Byel cu Harry Brauner, Silber, Mihail Sebastian și fratele lui Silber

a venit târziu, în fugă, roșu și emoționat, a stat o clipă doar că l-a luat pe Sebastian și ne-a spus să deschidem radio-ul.

Am auzit proclamația regelui și am plecat cu Harry pe Cal. Victoriei la manifestație. A doua zi am pornit spre Belu să-l felicit când a început bombardamentul și mi-am scrântit piciorul. Am stat câțva timp în pat. Când l-am reîntâlnit pe Belu era supărat pe mine și de câteva ori mi-a atras atenția că nu am vrut să-l ajut și că rolul meu l-a jucat Ileana Popescu.

Belu mi-a povestit următoarele despre 23 August. Că pentru a avea hârtiile necesare cu en-tete-ul ministerului de justiție de care aveau nevoie pentru proclamațiile din România Liberă, l-a trimis pe Stefan Popescu la Eugen Bălan, care atunci era directorul Monitorului Oficial. Că proclamația regelui fusese scrisă de Pătrășcanu și că ei trimiseseră la palat pe un tânăr să înregistreze vocea regelui cu câteva zile înainte.

Că împreună cu Sebastian el lucrase la o broșură ce apăruse clandestin. Că Torosian îl ajutase tot timpul și că găzduise la el pe Pătrășcanu în ultimul timp. La 23 August nu se povestea real, că colaborarea lui nu i se recunoștea, că aportul celor din închisori și a tov. Gheorghiu Dej era mai mult o legendă.

După 23 August prin Octombrie, Belu pe care-l vedeam foarte puțin, pentru că era foarte ocupat și-mi ^{punea} ținea pică de faptul că plcasem mă întreabă dacă vreau să lucrez cu Elena Pătrășcanu la Uniunea Patrioților. Am primit.

În acest timp vorbea mereu de prietenii lui Pătrășcanii, cu multă superioritate, ca și când într'un fel i-ar fi apărut de orice contact cu ceilalți. Era mândru de această prietenie.

În 1945 știu că s'a ocupat cu numirile de administratori delegați la fabricile preluate și a căutat să refacă institutul de conjunctură. Dar foarte curând, chiar în 1945 tonul lui Silber de entuziasm se schimbă cu totul. Începe să fie nemulțumit. Critică tot ce se întâmplă în Partid și politica dusă de Partid. E nemulțumit de faptul că nu este numit într'un post economic important.

Critică tov. veniți din Uniune, care au încălecat pe cei din țară. E nemulțumit de atitudinea Uniunii Sovietice în legătură cu România, cu despăgubirile. E nemulțumit că oamenii care spune el cum a fost Neagu, l-au ajutat în lupta ce a dus-o au neplăceri și nu li se recunoaște meritele. Se simte prost că nu are trecere să-i ajute. Critică pe tov. Gheorghiu Dej și pe toți ceilalți prin cuvintele de ironie și glume.

Declarație

117

~~200~~ 188

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București declar următoarele:

L'am cunoscut pe Belu Silber cam în anii 1932-1933. Cred că prima dată l'am văzut la sculptorul Mac Constantinescu, monografist unde se adunau foarte mulți artiști, scriitori, actori și monografiști, cam în fiice dușinica. Atunci nu eram prietenă cu el.

Din acești adunați noi toți s'a format un cerc artistic "Criterion" care a început să țină conferințe culturale la Fundația Carol.

Făceau parte din cerc oameni foarte amestecați: Mircea Vulcănescu, Mircea Eliade, Silber, H. Stahl, Polihroniade, Mac Constantinescu.

Arista nu e la aceste conferințe. Una din ele a avut ca temă "Lenin" și atunci a vorbit și Silber.

Dela început, când l'am cunoscut pe Silber nu s'a pus despre el că e comunist, încă a fost închinat doi ani ca spion. Trebuie că lucrează la conjunctură economică cu Madgeam.

Când cecal Criteron n'a mai existat, căva
timp nu l-am văzut pe Silber. 178

Apoi întâmplarea a făcut ca o prietenă a mea,
o colegă de Belle Arts să n' auză în aceluiași
în care stătea Silber, în st. Donnici 2: Zoe Ricci.

Ea făcea parte din grupul de sport „Politehnica”
unde m'a dus n' pe mine de câteva ori. Aco-
lo l'am cunoscut pe Eugen Bălan care era
atunci director la vână n' Lucia n' el la
conspirația cu Belu. Pînă el s'a situat acor-
dă cuortuită. L'am văzut de multe ori la
Zoe Ricci n' a venit n' la mine acor.

În acest timp el făcea cîntă unui prieten al
meu Clodi Berola n' Bălan sora ei. În anul
1938-39 l'a venit de câteva ori la mine n'
am făcut cu totu n' două excursii cu moșine
lui Bălan. Mi-mi aduc aminte să fi discu-
tat cu el neodată politica n'ci să-l fi auzit
discutînd. El vorbeau totu lîsa ca excepțional
de inteligent. Era foarte glumeț n' n' plăcu
n' făcă chefuri. La mine l'a cunoscut în
1939 n' pe Nicol Gross.

În timpul molnizirilor a venit un b' xonă
~~la mine cu Eugen~~ Eugen Bălan la Nicol
Gross unde erau eu n' m'a lîstolat dacă l'
pot primi la mine pentru 2-3 zile pe Silber,

3) core vea să se ascundă de fică să nu¹⁷⁹ f
arstat, că aflor că se vor face descinderi la
comunisti. L'am punit și a stat la mine
2-3 zile. Eu veneam ziua acasă, îi aduceam
ziore, țigori măncare, și hora dăneam la
Nicol Grom (core locuia cu mama lui mîl'o comi
mon.)

Am continuat să-l văd în grup cu prietenii
mei dor cînd după începutul războiului s'a
mutat la ora lui, spunînd că ~~eu~~ nu-și poate
duce casa din lipsă de bani, și a închisat a
sculptorului Florin. Prin 1943 s'a reîntors în
casă și a început să vie des la mine pentru
a asculta emisiunile de radio. Asculta Lon
dia, Moscova și până erau cîntecuri de vic
toria aliaților. Fui vorba despre comunisti
despre cum ca fi lumea în societatea viitoare.
Despre faptul că oamenii vor numi numi
toare pe zi iar restul se vor ocupa de cultură
sport sau de cea meserie manuală artistică,
de dreptul tuturor oamenilor la înțelegerea
artei, a muzicii - Apoi despre forța armată
sovietică, făcea calculele ajutoarelor aliate
a efectivelor în luptă, îi arăta pe harta
murală războiului. Atunci se ocupa și de a scrie

18"
4) despre Balzac. În timpul acesta se ocupa
mult de apărarea ereilor. Avea legătură cu
D^{na} Manila prin care știnea că ar fi apărut
la organizarea muncii obligatorii pe lângă Insti-
tutul de Statistică a unui mare grup de studenți
ereii, care altfel zicea el ar fi apărut în Trans-
nistria. Se ducea des la Magu, pe când era
Minister de finanțe, care zicea el îl primia foarte
bine și care ar fi făcut multe servicii ereilor,
în legătură cu impozitele fortate.

Știa că în acest timp a câștigat și o sumă
de bani, dar nu stia cum.

El vedea și pe Mircea Vulcănescu, secretar de
stat la Finanțe, pe Paul Stăvan, pe un direc-
tor Pădure. Căuta să afle tot ce se întâmpla
și să arate că e bine în formă.

Victoriile pe frontul rusesc le primea cu mult
entuziasm. Mai târziu, după 23 aug. a venit să-mi
povestească că ar fi fost acuzat de ciumă că
nu ar fi crezut în victoria sovietică și-mă
lua pe mine drept mort, că asta este o mi-
cuna.

Făcând să-mi dea devaliză mai lăsa să înțeleagă
că el activează pentru Partid. Dar în acelor timp
Houy lui povestise poverile moarte despre el

5
pe care lăsa avea prof. Gram, directorul ¹⁸¹ ~~Licentei~~ poetic creșcă, unde Hory era profesor în timpul războiului. Acesta spunea despre Belu că este agent de siguranță.

În anul 1944 puțin după primul bombardament mi-a rugat să ~~ascul~~ ascund la mine câteva zile a femeie condamnată la moarte.

A adus-o într-o noapte la mine sub numele de Marta și trebuia să teacă drept modelul meu. A stat la mine cam o săptămână. În tot acest timp Silber venea zilnic cu pachete de mâncare. Apoi i-am spus că nu o mai pot fiu și ~~el~~ a luat-o la el acasă.

Atunci putea lua și într-o noapte Marta mi-a telefonat întrebându-mă dacă poate veni urgent la mine. A venit și a mai stat 3-4 zile.

În acest timp mi-a povestit că Silber a fost oarecând cu ea încercând să o violze.

Tot cam în acea vreme se ocupa cu prima cu Neculce, de o listă de iscălituri pentru profesorii universitari, care se declarau dispoziți să războiului fascist dus de România. Era foarte mândru de această acțiune, spunând că este singurul protest făcut de Români.

Am rămas mult la el în tot ~~acest~~ acest timp.

pe Schmaier odota, pe un farmacist cu ochelari
pe care mi-a rugat odota să-l tii la mine. Hades
refugiat, pe sora lui Nelly, pe 'un vecin al lui
poate Schröder (tatăl lui avea o mare firmă de pu-
blicitate) pe doctorul Sandor și sotiș, tot un vecin
cu el de casă, și în ultimul an 1944, pe Betta
pe care l-am cunoscut atunci, pe Pavel, ambii
atunci funcționari la statistică. Înțelegeam că
lucrașă ceva cu acești doi ca și cu alți func-
ționari dela statistică dar nu știam ce. Știam
ca au legături și cu Ștefan Popescu, cu Corbea
cu Pătrășcanu.

În primăvara 44 mi-a ieșit la dăci la mi-
nie să găzduiesc nece la mine pe Pătrășcanu. Bă-
șeșgând afirmativ a venit în la marea cu Ellen
la mine ca să să cunoască drumul. Au stat
la mine puțin. Dar eu nu mai așteptam din ce țări
pentru că nu căștigam nimic mi-am hotărât
să închid gârsoniera și să plec la Dorica
Bălan la 109. Prin portul blocului, am închi-
nit case unui meu ză Corbanu care au locuit
la mine 3 luni și care erau în vîrstă.

Aflând Belu că plec a fost extrem de supă-
rat spunând că totuși acum ar avea nevoie
de mine în București pentru un eveniment im-
portant ce se pregătea dar mi-a explicat

Totă lumea
cu conducerea a marșului
în Tronion
cu Sibler

despe ce este vorba și eu am plecat 1833
M'am întors puțin înainte de 23 august
locuiam la marea mea. Atunci am cunoscut
pe Mutu Silber, care stătea la Silber; fusese
la Mistea și era în ilegalitate.

Înt' o noapte am primit-o pe ea și pe sor
Lucian la marea într'o mansardă unde
am stat 24 de ore. Când le aduceam de mîn-
coră vedeam că studiază niște cărți.

În ajun de 23 august eram învitată la
masă la prof. Byek cu Hong Mamer, Silber.
Mihail Sebastian și ~~fratele~~ fratele lui. Silber
a venit vîrziu, în fugă, rom în excitație
a stat o clipă doar cînd l'a luat pe Sebos-
tău și ne-a spus să deschidem radio-ul.

Am auzit proclamarea regelui și am plecat
cu Hong pe Calea Victoriei la manifestare.

A doua zi am povestit știri Belu să-l feli-
cit când a început bombardamentul și mi-a
răstănit piciorul. Am stat cîtora timp în pat.

Cînd l'am revăzut pe Belu era rănit
pe mine și de cîteva ori mi-a atins atît
cît nu am vrut să-l ajut și că rolul meu
l'a jucat Gheorghe Popescu.

Belu mi-a povestit amănănțele despre 23 august⁷².
Că pentru a avea hărtiile necesare cu ~~entru~~ cu totu-
ministereului de justiție de care aveau nevoie
pentru proclamațiile din România Liberă, s'a
trecut pe Ștefan Popescu la Eugen Bolan care
atunci era directorul Monitorului Oficial. Că
proclamația regelui fusese scrisă de Patroscanu
și că ei trimisese la palat pe un domn să
înregistreze ceea ce regelu cu câțiva zile înainte.

Că împreună cu Sebastian el lucra la a bra-
nă ce apăsase clandestin. Că Toroniu îl
apăsase tot timpul și că găzduise la el pe
Patroscanu în ultimul timp. Că 23 august nu
se povestea real, că colaborarea lui nu i se reu-
norea, că aportul celor din lichidare nu a fost.
Gheorghe Dej era mai mult o legendă.

După 23 august pînă octombrie, Belu pe care-l
vedeam foarte puțin, pentru că era foarte ocupat
și-mi ținea pînă de faptul că plecase să
întreabă dacă erau să lucrez cu Elena Patroscanu
la Uniunea Patrioților. Am plecat.

În acest timp vorbea mereu de prietenii lui
Patroscanu cu multă superioritate, că n'când
fusesse fel și-ar fi apăsă de orice contact cu
ceilalți. Era mândru de acești prieteni.

In 1945 stiu ca s'a ocupat cu numirile de
administratori delegati la fabricile preluate.
n'a cantat n'a refaca institutul de constructii.
Dor foarte curand, chiar in 1945 Ionul lui Sil-
ber de entuziasm se schimba cu totul. Incepe
n'a fie nemulțumit. Critica' tot ce se intampla,
in Partid n politica dusa de Partid. E nemul-
țumit de faptul ca' nu este numit in't un
post economic important. Critica' tov. venit
din Uniune, care au incalcat pe cei din 'torq.

E nemulțumit de atitudinea Uniunii Sovietice
in legatura cu România, cu delegatiile.

E nemulțumit de faptul ca' oamnei care
spune el, cum a fost meagu, l'au ajutat in
lupta ce a dus-o au neplăceri n'nu li
n recunoaste meritele. Se vintie prost ca
nu au trecut sa-i ajute.

Critica' pe tov. Gheorghiu Dej n'pe toti
cei lalti prin cucurute de ironie n' glume.

~~Spune des~~

Prinul lucru ce mi-l aduc aminte
este ca' ducându-mă la Silber era ocupat
cu umplerea unor liste cu administratori
delegati la fabricile preluate de la nemici.

Declarație

186

Subsemnata Lena Contant, domiciliata în str.
Dionisie Lupu 12, București, după ce mi s-au
pus întrebări referitor la ce servicii am făcut lui
Patoșcanu, după ce am negat cu incapacitați
că i-oni și făcut servicii cu caracter subversiv
din totu. fiind întrebată concret despre Patoșcanu
am fost nevoită să recunosc atât cât mi dădeam
numa din întrebușnă puse referitor la acest subiect.

Fiind puse și alte întrebări în legătură tot cu Pa-
toșcanu și dându-mi nume că x și mai multe
decât ce am spus am mai adăugat câteva detalii.

Am insistat asupra faptului că mi-mi dădeam
numa că înțelegerea avea caracter secret. Mai târ-
ziu am recunoscut și acest lucru, dar fiind că ultima
devenă mi dădeam nume încă atunci că acorda
întâlnire din felul cum mi-a fost amintă și din
felul cum mi-a spus Patoșcanu că să mi vor-
besc despre ea cu mine, mi-era clar și că atunci
că acorda se face fără știrea partidelui.

Tot așa am recunoscut și alte servicii după
ce mi-au fost enunțate într-o formă sau alta de către
anchetator, adică despre ceace mi-a dat Patoșcanu

de frica mui percheziții. Este vorba de coș¹⁸
fotografie document și bani etc. În general
de la început am încercat și am mințit foarte
Acum sunt întebată. Și mă mi se spunea
exact despre ce este vorba ce serviciu am noi
facut lui d. Pătrășcanu.

În timpul cât Pătrășcanu era la Paris pentru
conferința păcii în Buc. circulau tot felul de go-
ruri despre situația lui. Venind la Buc. din vacanță
am luat parte la Răpescan la o consfătuire cu
Nicolau și Paulopol și Hony Brauner, și apoi am
venit la mine acasă la a doua consfătuire.

Vroiam să găsim un mijloc de a amuza pe Pă-
trășcanu despre faptul că se vorbea în tot orașul
despre urușătoarele: că situația lui este extrem de
proastă în Partid fapt ce reiese din critica ce -ia-
dusea Tor. Gheo Teohari Georgescu într'un discurs în
magistratilor, că se comenta absența lui de la un
bauchet oferit la Paris de Sovietici, că se comenta
că în ziua scânteria nu se vorbește de loc de el
în legătura cu conferința păcii, că nu sînuie el
discursul la conferința așa cum lumea se aștepta,
că se spunea că ar fi împuscat, că nu se va mai
întorace în țară.

Acești zvonuri au fost că erau auzite de foarte
lumea, nu dăduseră născut la nici o acțiune
de penen la punct din partea Partidului, și asta
ne îngrijora pe noi.

Deci vroiam să-i comunicăm lui Patroșcanu că
ceasta ni s-a făcut să vie mai curând în țară
maior pentru câteva zile ca să poată lucra la
punct. Discuția noastră constă în a găsi un mij-
loc secret de a comunica cu el.

Eu îl chemasem într-o noapte la telefon la Paris din
natural că spunându-i să vie mai repede, că e
nevoie de Elena la teatru, n'au interes nimeni și
am părut chiar mirat de această intervenție.

Rupeșian pe de o parte le-a trimis atunci o scri-
soare, iar eu am hotărât de acord cu tot să trimt
altă. Am trimis-o prin o cunoștință de a mea de
la legăția Cehă, Vera Melau. O cunoșteam pentru-
ce venind în țară de la Londra ca funcționară la legă-
ție fusese recomandată de Nicol Gross care o cuno-
ștea acolo, și care mă ruga să o ajut să-și
găsească casă și să se descurce în Buc. Unde nu
mai fusese. Am profitat de faptul că mă în-
tăream într-o zi ce e cu scrisorile în biroul Minis-
terului Patroșcanu, și că nuntui prieten și că luam
la teatru de Papiri ca să o rog să expedieze
ea o scrisoare prin Praga. A acceptat. Mi-am dat
la legăție într-o dimineață și i-am predat scri-
soarea închisă.

Cred că în scrisoare nu pomenisem de faptul
important că în vila de la Măgurelocuia Mănu-
der după asta am mai vorbit.

În legătură cu plecarea lui Patascau am fost ¹⁸⁹ ~~189~~ ¹⁷ ~~17~~
parte la discuțiile despre plecări și vrosciam că dacă
or avea o posibilitate de plecare fără risă a fi min
bune ne place pentru că mi s'adeau xaua ca doi
Patascau ar fi avertat și s'or afle faptele dus mi-
moor Portidului, făcute de el și tratură lui ar fi
foarte gravă. Pe de altă parte lui era frică și pentru
mine, eu cunoscând anumite fapte precise și fiind
prietenul lor, văzută cu ei zi de zi. În același timp
faptul plecării lui Patascau din motive xutimier
tăb mi se porea extenu de greu de suportat dor
oriam să mă gândesc în primul rând la siguranța
lui. De aceea eram de părere că ar fi bine să plece
dar planul făcut de Toronian mi se părea prea
aventuros. Sugestiile date de mine nu prezentau
nimic serios, erau spuse la întâmplare, fără
nici o bază. Când Patascau la mine acasă mi se
spus hotărârea lui de a rămâne, l'am ordinar
și aprobat.

Mă gândeam atunci că poate greseliile lui recunos-
cute de el, m'ar autocritica xutură îi vor fi ier-
tate adică va primi o nouă de reabilitare. La ule
fiile lui cu americanii nu mă puteam gândi, pentru
nu știam de ele cu toate că x întâlnisem la mine
în casă. Căp lui aduc eu aminte cedarea corii mele
pentru o întâlnire a lui Patascau, m'am ținut cu mine
x întâlneste și am venit acasă ^{cu Hony} la o oară stabilită
disaște cu ei după ce am dat un telefon.

Am organizat la mine și la Hory instalări între
Pătârcani și Beluștii de mai multe ori. După ce
lișter fusese dat afară din partid. Lișter vorbea mereu
de nedreptățile ce i s'a făcut, el fiind acuzat de a fi
avut relații secrete cu anglo-americani. El pretindea
că aceste relații le aveașe din timpul unor importante
sovietici și că raportează toate înțelegerea lui.

De foarte multe ori îi raporteam ce se vorbea în oraș
despre el, despre partid; mai cu seamă laudele la adre-
sa lui ca fiind un comunist român, provenite din
mediul burghez.

Prin intermediul meu, cumnatul meu Gică Moșil
a cumpărat un teren la Pudeal apărținând lui Pătârcan
și plătit cu 30 de muncă de aur din care a putut i-a
adus dela Arhona când am venit în țară cu Moșil
și sora mea și restul i-am dat ulterior.

Când s'a plătit că au oprit dela telefon a venit
sub cuvânt să-i repare telefonul și că a lucrat
a zi întreagă la el, apoi că s'a lucrat la in-
stalatia din poarta casei, și că el bănuiește că te-
lefonul este deci pus sub observație i-am pro-
pus să aduc un tehnician dela Hory, care
de mai multe ori reparase radio-ul lor, când
se stricase, așa și tot pentru radio, și cu
această ocazie să se uite și la telefon. Accep-
tând l'am adus pe tehnician fără să-i fiu

după ce este vorba. L-a uitat la radio, a ar-
jot ceva, radio nu mergea niciodată. ~~forță~~ ¹⁹⁴¹ ~~1941~~
apoi i-am spus să se uite și la aparatul tele-
fonic. L-a uitat, a spus că e în regulă dar că
are o piesă în plus care nu trebuie înlocuită.

Acest tehnician, căruia i se zice Edison, este
o fire ciudată, capilaroasă, se ocupa cu înven-
taște cu nori așa că nu i-am dat nici o ex-
plicație, el a privit problema doar profesional.

- Când ne-am întors dela închiisoare i-am tri-
mes vorba prin D^{ru} Schvaneu - ducându-l la
la mi-a povestit că afăcut Cerere să-i vadă
și în această eventualitate i-am spus că
dacă se duce să-i spun lui Patascan
că eu am fost înțebată mai cu seamă după
fuga lor, ce stă eu în legătură cu această
și că am răspuns că nu stă nimic.

- I-am mai spus că Belu e salvat și că
am fost înțebată și după călătoriile mele
în străinătate, la Praga și Ankara. La
Praga și legătura cu o eventuală fugă a
lor. Doamna Schvaneu a fost înțebată
câtva timp mai târziu la Iașov și ei
mi-au trimis complimente. Adică nu mine
personal dar când am văzut o domă oare
pe D^{ru} Schvaneu mi-a spus că au trimis

compliment la toți prietenii. Eu am ieșit
din închisoare la 23 octombrie 1948 m'am
dus la D^{ne} Schwameneu ca să pîrtesc o lăută.
Mi se pare că ea a fost de Crăciun sau
înainte, de ziua lui Elena.

Mi-a spus că ~~Am~~ Patascanu este răb, dar
că sunt săvîșitori și că ea scrie o piesă pen-
tru teatrul de păpuși. Mi-a rugat să-i procur
o mitologie dacă pot că sau el sau ea
și-au manifestat această dorință. Cum
eu nu aveam, am cumpărat o mitologie
la anticariatul general și am dus-o Doam-
nei Schwameneu. Mi-a întrebat și de alte cărți,
dar eu nu mai aveam nici o dorință de a
fi în contact cu ei atunci și nu am mai
căutat să o văd pe D^{ne} Schwameneu ulterior.

De cîteva ori a venit să mă vadă femeia
lor de serviciu Victorita, ~~pe~~ cînd nu era în
serviciu și de cîteva ori i-am dat bani și
am cumpărat dela ea cu 5000 lei, socotind
că sunt bani ^{doi} lor restituiți o sticlă de
parfume ^{a Elenei} (care era vîndută de D^{ne} Schwameneu
și pe care am păstrat-o neîntrebuințată. D^{ne}
Schwameneu mi s'a spus că eu am cumpărat-o.

Mu am răspuns la interbaue puse ²¹ 21
feitor la interlegerea in perioada ¹⁹³⁸ 1938
Patascauilor la Bruxelles

Leua Comant 3 Martie 1950

In anul 1948 am pus la ora 11 ora 5 minute
in la Patascauilor apartamentului din la Patascauilor
in la Patascauilor apartamentului din la Patascauilor
aducandu-l ca stau in casa la Patascauilor
am fost de fata. Dupa cateva zile am fost
in ora la Hainy in ora la Hainy in ora la Hainy
in la Hainy.

In anul 1948 am vizitat la ora la Patascauilor
la Patascauilor in la Patascauilor in la Patascauilor
la Patascauilor in la Patascauilor in la Patascauilor

Ca si am vizitat la ora la Patascauilor
la Patascauilor in la Patascauilor in la Patascauilor
la Patascauilor in la Patascauilor in la Patascauilor
la Patascauilor in la Patascauilor in la Patascauilor

Subsemnata Leu a Contanului domiciliată în Str. Dionisie Lupu nr. 12 București declară referitor la aceste două persoane: ce servicii au făcut după 23 august lui Belu Filber:

În anul 1945 i-am pus la dispoziție atât lui cât și lui Pătrășcanu apartamentul din Str. Dionisie Lupu nr. 12. Cu toate declarațiile celorlalți, mine este responsabil să mi aduc aminte că stiam eu cine este în vedere și că am fost de folos. După câte mi amintesc eu am fost în oraș cu Hory și am venit acasă după ce am dat un telefon.

În anul 1944 am aranjat la mine întâlniri între Filber și Pătrășcanu, precum și la Hory Brauer.

Când am vizitat din închiisoare am amănat-o pe sora lui, Nelli Ferester, chemând-o la mine, că Filber este rănit și că are un moral bun. I-am spus că am vorbit cu el.

7 Când Patascanu m'a iutebat în anul 1947 23
în privința a părerii am despre Betia, că
lui Elena nu-i place, i-am spus că am o
păreră bună pentru că îi este extrem de devotat,
și că este muncitor cu toate că e betiv. Că
este un ratat, care nu va muri să mai facă
nimic din ce poate lucra pentru Patascanu,
căci stiam că de mai multe ori Patascanu
fusese multumit de felul cum Betia lucra
ceace îi dăduse să facă.

1946

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, fiind întrebată ce servicii am mai făcut lui Pătrășcanu, după ce am mințit spunând că am spus absolut totul și că voi știți totul (adică anchetatorul știe tot) inclusiv "ce e și în burta mea" după mai multe discuții și fiind insistent întrebat despre serviciile pe care le-am făcut lui Pătrășcanu, mai declar următoarele :

În anul 1946 vara în perioada când Pătrășcanu era la Paris la Conferința de Pace împreună cu soția lui Elena Pătrășcanu, eu împreună cu Harry Brauner am fost convocați la o ședință de către Rupenian, scopul acestei ședințe consta în aceia de a totaliza toate știrile ce posedam despre înrăutățirea situației lui Pătrășcanu în țară cu scopul de a-l informa la Paris despre aceasta.

Sedința a avut loc în casa lui Rupenian din str. Armenească 14 parter. Au asistat subsemnata, Harry Brauner, Jean Nicolau, Paulopol, Rupenian. S'a discutat : subsemnata despre faptul că numele lui nu apărea în Scânteia și nici în alt ziar, despre discursul tov. ministru Teohari Georgescu, care în acea perioadă înlocuia pe Pătrășcanu la ministerul de JUSTIȚIE și în care critica activitatea lui Pătrășcanu în Minister. Alții au adus alte știri dintre cari îmi aduc aminte că se comenta absența lui la un banchet oferit la Paris de Sovietici, că nu Lucrețiu Pătrășcanu a ținut discursul așa cum ne-a spus el nouă ci l-a ținut Tătăărăscu, că existau știri că nu se va mai întoarce în țară, că în general situația lui este extrem de proastă în partid. Noi am mai comentat faptul că Partidul nu ia nici o atitudine de apărare. Noi am hotărât să-i comunicăm printr'un mijloc discret pentru a-i comunica toate cele ce am aflat în perioada lipsei lui. Eu personal am telefonat la Paris și întrucât nu puteam să-i comunic despre ce este vorba în clar am vorbit cu Elena spunându-i ca să vie cât mai repede în Buc., că este nevoie de ea la teatru și pentru construcția casei ei vrând prin aceasta ca ea să înțeleagă că în țară lucrurile nu stau bine și că în casa lor dela Snagov stătea atunci Maniu, ceea ce nu puteam comunica la telefon. Din răspunsurile lui Elena am înțeles că ea nu a înțeles cele ce i-am vorbit. Scopul era ca să vie Pătrășcanu la București și să soluționeze cumva situația.

Greutatea de a-i comunica consta în aceea de a-i comunica toate cele ce am pregătit într-o scrisoare, conținutul căreia nu pot să mi-l aduc aminte exact, dar cuprindea cele arătate mai sus. La a doua cobsfătuire la mine acasă în str. Dionisie Lupu 12, unde a asistat Harry Brauner, Jean Nicolau, Paulopol și Rupenian s'au găsit următoarele soluții. Rupenian a anunțat că dânsul a și reușit să anunțe ceva din cele discutate de noi trimetând o fotografie a unei nepoate a lui Torosian sau a unei rude a lui Torosian. Pe verso căreia era scris, iar fotografia pusă într'un passe-portant. Subsemnata având o cunoștiință la legatia Cehoslovacă din Buc., pe Vera Melan, am comunicat celor prezenți despre aceea că pot transmite printr'ansa fără ca să fie știut de cineva, adică într'un mod secret cele ce am stabilit în comun la prima consfătuire.

A rămas hotărât că eu voi redacta scrisoarea și o voi trimite prin această funcționară dela legatia Cehoslovacă.

Menționez că pe Vera Melan am cunoscut-o în următoarele împrejurări. Vera Melan a sosit la Buc., în iarna 45-46 în calitate de funcționară la legatia Cehoslovacă, din Buc. Stiu că în timpul războiului a lucrat la Londra în calitate de funcționară pe lângă guvernul ceh din Londra, în guvernul de rezistență.

Când a aflat la Lîndra că a fost numită la București, l-a căutat pe Nicol Gros pe care-l cunoscuse puțin și l-a rugat să-i dea vreo referință la Buc., Gross i-a răspuns că o va trimite la o bună prietenă a lui, adică la mine. Vera Melan sosind la Buc., peste câțva timp a venit în casa vecinilor mei Muncel, str. Dionisie Lupu 12, la acelaș etaj cu mine la care stătea în pensiune atașatul comercial Kubin și unde ea lua masa. Eu îl cunoșteam de mai înainte pe Kubin întrucât eram vecini și astfel prin el m'a găsit Vera Melan.

Vera Melan făcând cunoștiință prin el cu mine mi-a transmis și cadoul trimis de N. Gross o bucată de stofă pentru tailleur.

Am redactat scrisoarea fără ca s'o citesc celorlalți dar cu conținutul stabilit și aprobat de ceilalți și am transmis-o prin Vera Melan. Bineînțeles că Vera Melan știe în esență despre ce era vorba întrucât în prealabil i-am explicat necesitatea de a-i comunica lui Pătrășcanu cele arătate mai sus. Vera Melan urma să trimeată scrisoarea fratelui ei la Praga care la rândul lui să o retransmită la Paris. Ea mi-a spus că o va trimite la Praga printr'un aviator prieten cu ea prin care de obicei trimetea scrisori fratelui ei. Așa mi-a spus.

198/198

Nu-mi aduc aminte dacă am comentat după sosirea lui Pătrășcanu acea scrisoare. Probabil să fi vorbit dar nu-mi aduc aminte.

Aproximativ peste 10 zile a sosit Elena Pătrășcanu la Buc., Cred că nu în urma scrisorii mele a sosit Elena la Buc. Înainte a venit o radiogramă anunțând sosirea, nu știu bine dacă pe mine m'a anunțat. Ne-am dus să o întâmpinăm la Băneasa, subsemnata și Harry Brauner. Încă în mașină am început să-i povestim în limba franceză eu și cu Harry despre toate cele ce am aflat și ce am discutat dar atitudinea în mașină ne-a indignat în oarecare măsură prin faptul că avea niște aere de superioritate. În aceeași zi a venit și Betea care i-a făcut o aspră morală conținutul căreia nu mi-l aduc aminte dar știu că dânsa a plâns.

În decurs de 2 zile văzând pe diferite cunoștințe ale ei, care toate erau la fel de afectate de zvonurile auzite despre Pătrășcanu, părerea ei s'a schimbat și ~~îmi~~ i-a părut bine că s'a întors în țară.

Însă primul lucru pe care noi îl spuseseam în mașină, venind de la aeroport a fost faptul că în vila lor de la Snagov, Dna Manuilă proprietara, în loc să o țină pe mama ei cum fusese înțeles, îl găzduise pe Maniu și alți frunțași țărăniști. ~~XXXX~~ Nu-i scrisesem despre aceasta și nici nu discutasem la consfătuire, pentru că am aflat-o ulterior de la femeia de serviciu.

Elena s'a sfătuit cu mine cum să procedeze în legătură cu această ședere a lui Maniu. Era sincer supărată de faptul că Maniu locuise la ea în casă dar în același timp vroia să se știe clar la Partid că ei nu aveau nici un amestec în această ședere a lui în casa lor. Ar fi putut să procedeze singură cu agentul lui Pătrășcanu la o percheziție dar știind legăturile lui Pătrășcanu cu țărăniștii a căutat cu atât mai mult să facă nemulțumirea ei publică.

Discutând cu mine a hotărât să se ducă numai decît la tov. Teohari i-a spus ca ancheta să fie făcută de agentul lor Tudose.

Ne-am dus eu și cu Harry cu Elena și agentul Tudose la Snagov. Noi am stat în grădină și Tudose a percheziționat casa care nu mai era locuită și a cărei cheie era la femeia de serviciu.

Nu a găsit nimic și am reintrat în casă.

ss. Lena Constante
5 Martie 1950

Declarație

199

Subsemnata Leva Constanta domiciliata in
str. Dionisie Lupu 12 Pac. fiind interbata ce re-
vicii au mai facut lui Patascanu dupa ce am
munit spunand ca am spus absolut totul si ca
voi sti totul (adica anchetatorul stie tot) in distinctie
"ce e si in burta mea" dupa mai multe discutii
si fiind insistent interbata despre revicii pe care le-am
facut lui Patascanu mai declar urmatoarele:

In anul 1946 vara in perioada cand Patascanu
era la Paris la Conferinta de Pace impreuna cu sotia
lui Elena Patascanu, eu impreuna cu Harry Branner
am fost convocati la o sedinta de catre Rupenian,
cu scopul acestei sedinte consta in aceea de a
totaliza toate stiriile ce posedam despre incalcatine,
situatii lui Patascanu in straini cu scopul de a-l
informa la Paris despre aceasta.

Sedinta a avut loc in casa lui Rupenian
din str. Armeneasca 14 parter. Au asistat subsem-
nata, Harry Branner, Jean Nicolau, Paulopal, Ru-
penian. S'a discutat: subsemnata despre faptul
ca numele lui nu aparea in scantiera si nici in
alt ziar, despre discursul vor. Ministrul Teodoru care

22
in acea perioada in locuia pe Patroscanu ²²¹¹²⁸ ~~221128~~
Ministerul de Justitie si in core critica activi-
tatea lui Patroscanu in Minister, Altfel de adus
alte stiri dintr-o core lui aduc aminte ca nu co-
menta absenta lui la un bauchet oferit la
Paris de Sovietici, ca' nu secretul Patroscanu
a fiind discursul asq cum ne-a spus el noi
ci l-a fiind Tatarescu, ca' existau voruri
co' nu n va mai intorce in țară, ca' in
general ritratia lui este etheim de proasta
in Partid. Noi am mai comentat faptul
ca Partidul nu ia nici o atitudine de apă-
rou. Noi am hotărât să-i comunicăm printr'un
mijloc discret pentru a-i comunica toate cele
ce am aflat in perioada lipsei lui. Eu
personal am telefonat la Paris si instructi
nu puteam să-i comunic despre ce este
vorba si clar am vorbit cu Elena spunând
ca să vie cât mai repede in Buc. ca' este
nevoia de ea la teatru si pentru constructia
corii ei crând prin aceasta ca ea să i telage
că in țară lucrurile nu stau bine si că in
casa lor ^{aua Inagou.} stătea atunci Maria ceaci nu pu-
team comunica la telefon. Din răspunsurile
lui Elena am intels că ea nu a intels cele

ce i-am vorbit. Scopul era ca să vă ~~Patru~~
căm la București și să soluționeze cumva
situația.

Gratula de a-i comunica conștient în Năcea
de a-i comunica toate cele ce am pregătit
într-o scrisoare, conținutul ^{coreia} nu pot să mi-l
aduc aminte exact din cuprinderea cele arătate
mai sus. Da a doua constatare la mine acasă
în str. Dionisie Lupu 12 unde a asistat Hory
Pramer, Jean Nicolau, Paulopol și Prupenian
s-au găsit următoarele soluții: Prupenian a
amintit că dăruș a și reușit ^{să aminte} ceea din cele
discutate de noi trimetând o fotografie cu
unei nepoate, a lui Toronia sau unei rude a lui
Toronian. Pe versă ^{coreia} era scris, iar fotografia
pusa într-un passe-portant. Subsemnata având
o cunoștință la legatia cehoslovacă din Buc.
pe Vera Melau am comunicat celor prezenți
despre acia că pot transmite prietărilor și
ca să fie știut de cineva, adică într-un
mod secret cele ce ~~noi~~ ce am stabilit în
comun la prima constatare.

A rămas hotărât că eu voi redacta
scrisoare și o voi trimite prin această func-
ționară dela legatia cehoslovacă.

Menționez că pe Vera Melau am cunoscut-o

4
în următoarele împrejurări -

202

32

Vera Melau a sosit în Buc. în ianua 45-46
în calitate de funcționară la Legăția Cehoslovacă
din Buc. Stii că în timpul războiului a lucrat
la Londra în calitate de funcționară pe lângă
guvernul ceh din Londra, în guvernul de rezistență.

Când a aflat la Londra că a fost numită la
Buc. l-a căutat pe Nicol Gross pe care-l
cunoșteam puțin și l-a rugat să-i dea o re-
ferință la Buc. Gross i-a răspuns că o va
trimite la o bună prietenă a lui, adică la
mama. Vera Melau sosită la Buc. peste câțiva
zile a venit în casa vecinilor mei Muncel,
str. Dionisie Leșcu 12 la același etaj cu mine la
care stătea în pensiune atârșatul comercial Kubin
și unde ea lua masa. Eu îl cunoșteam de
mai înainte ^{multă} întrucât erau vecini și astfel
prietenii mi-a găsit Vera Melau.

Vera Melau făcând cunoștință prietenii ei
mi-a transmis și că dădău trus de M. Jon
a lucrat de șofă pentru Vaillan.

Am redactat scrisoare foartă ca s-o citesc ce-
lălaltă dar cu conținutul stabilit și aprobat de
celălalt și am transmis-o prietenii Vera Melau.

Prinelele, că Vera Melau stie în esență despre
ce era vorba întrucât în prealabil i-am explicat
necesitatea de a-i comunica lui Patrocean cele

arătate mai jos. Vera Melan urîa în hîmă
scrisoarea fratelui ei la Praga core la rîndul lui
să o retransmită la Paris. Ea mi-a spus că
o ca tuietă la Praga printr'un aviator prieten
cu ea prin core diolici trimetă scrisori fratelui
ei. Aşa mi-a spus.

Mi-mi aduc aminte dacă am comentat după
sonna lui Patrascanu acea scrisoare. Probabil
să fi vorbit doi mi-mi aduc aminte.

Aproximativ peste 10 zile ~~am~~ a sosit Elena
Patrascanu la Buc. Cred că am în urma scri-
soni mele a sosit Elena la Buc. A înaintat a
venit a radiogramă anunţand sonna, mi stă
bine dacă pe mine mi-a anunţat. Me-au dus
să o întâmpinăm la Băneasa, subsemnată şi
Hong Trauer.

Încă în mîină am început să-i povestim
în limba franceză, eu şi cu Hong despre toate
cele ce am aflat şi ce am discutat dor atî-
tudinea în mîină ne-a indignat în oarecare mî-
nă prin faptul că avea ~~un~~ ^{mult} aer de superioritate.

În aceeaşi zi a venit şi Betta core i-a făcut
a aspră morală conţinutul careia mi mi-l aduc
aminte dor stă că dăuse a plăm.

În decurs de 2 zile văzând pe diferite curor
fiinţe ale ei, core toate erau la fel de afectate

de zvonurile auzite despre Patroscanu, ³² Horăa
ei s'a schimbat și l-a părăsit bine ca s'a urcat
în țară.

Însă primul lucru pe care noi îl făcusem
în marină, venind dela aeroport a fost faptul
că în vila lor dela Snagov, Doña Mamiila proprie-
tara, în loc să o țin pe mama ei cum fusese
intels, îl găzduise pe Mami în alți frunton și-
rauisti. Mă-i scrisesem despre aceasta și nici
mă discutaseră la consfățiri, pentru că am aflat
ulterior de la femeia de serviciu.

Elua s'a sfătuit cu mine cum să procedez
în legătură cu aceasta. Redere a lui Mami.

Era sincer supărată de faptul că Mami locuie
la ea în casă dor în același timp orna să se ste-
clor la Portid că ei nu aveau nici un amie-
tec în aceasta. Redere a lui în casa lor. Ar
fi putut să procedez în urmă cu agentul lui Pa-
troscanu la a perchezitie dor stund legăturile
lui Patroscanu cu forăuisti, a căutat cu atât
mai mult să facă nemulțumirea ei publică.

Discutând cu mine a hotărât să se ducă numai-
decă la țară. Ministrul Teohari și să-i comunice
faptul cerându-i a a perchezitie în coră înaintea
de lăstoaia ei. Tot Teohari i-a spus ca ancheta
să fie făcută de agentul lor Tudore.

3324
Me-am dus eu si cu Hony cu Elena si am stat
Tudore la Snagov. Noi am stat in gradina si
Tudore a perchezionat casa care nu mai era la-
cuita si a cunoscut ca era la familia de perici.
Nu a fost nimic si am reinitat in casa.

Lena Constanta

5 Martie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București la întrebarea pusă mie :

Care au fost faptele concrete ale lui Elena Pătrășcanu care au dat posibilitatea atât mie cât și lui Harry să-i reproșăm intrarea în Partid " ? declar :

Felul ei de a fi :

În primul rând felul ei de a fi. Faptul că Elena nu gândea și nu trăia ca o membră de Partid. Cu toate că avea o activitate de Partid, îndeplinind sarcini de conducere în sectorul Arte, nu făcea impresia că îndeplinește acest rol cu devotament și convingere ci din dorința de a fi cât mai importantă și de a conduce. Nu-și însușea critica și autocritica. Când era criticată adesea explica aceasta prin faptul că este soția lui Pătrășcanu (de expl. în neînțelegerile ei cu tov. Moraru).

Nu se socotea o simplă membră de Partid ci soția tov. Ministru Pătrășcanu, prin aceasta luând câteodată o atitudine de superioritate față de tovarăși. Astfel îmi povestea că la Paris, Flrica Selmaru aștepta salutul ei, fapt care i se pare obraznic. Cere lui Pătrășcanu să-i pue la dispoziție automobilul pentru toate cursele ei, fapt care duce pe Pătrășcanu din cauza veșnicilor discuții din cauza inexactitudinii ei să îi cedeze o mașină a ministerului, fapt pe care îl face socotindu-l incorect.

Felul în care îmi cere mie și lui Harry să intrăm în Partid. Ne spune de câteva pri, din ce în ce mai insistent că îi face plăcere să ne vedem cât mai des, dar că situația lor politică, situația de prim plan a lui Pătrășcanu, nu le permite să fie văzuți mereu în tovarășia unor nemembri de partid.

În Februarie 1945.

Nu pune deloc problema însăși a convingerii noastre. Să zicem că știa că nimic nu ne desparte esențial de Partid, prin viața și convingerile noastre, dar nu acesta este punctul dela care pornește, ci numai egoist, faptul de a nu fi comentat prost prietenii lor cu noi, de către tovarășii lor. Cu toate că vede că și eu și Harry avem obiecții, dacă nu de fond cel puțin formale dar destul de puternice pentru a nu primi propunerea ei de îndată și cu entu

ziasm cum ar fi trebuit, insistă spunând că obiectivele noastre sunt superficiale. Aceste obiectii ale mele erau : faptul că nu cunoștea decât foarte vag ce înseamnă a fi membru de Partid adevărat, faptul că nu citisem nimic în legătură cu doctrinele Partidului, cu istoria Partidului, că simpatia mea pentru Partid se datora numai, în oarecare măsură spuselor lui Belu Silber, în conversațiile avute la mine acasă când venea des în timpul războiului să asculte radio și luptei contra fascismului a Uniunii Sovietice ; că mă temeam de disciplina de Partid de care am văzut mai târziu că nici pe departe nu-mi dădusem seama, eu socotindu-mă o individualistă așa cum eram.

Disciplina de Partid mi se părea obligația de a lua parte regulat la ședințe, de a accepta un punct de vedere impus de majoritate, și atât, dar și acestea îmi venea greu să le accept.

La insistențele ei, eu nu am cedat dela început. Dar într-o după masă la atelier m'a luat repede, punându-mi o adeziune în față și atunci m'am dus puțin să mă plimb și când m'am întors am semnat numai pentru a nu rupe relațiile mele cu ei. Dar am considerat aceasta din partea ei ca o atitudine superficială. Trebuie să recunosc că atunci politic era nevoie de cât mai multe înscrieri și că Partidul nu cerea o pregătire serioasă ci numai simpatie dela aderenți.

Niciodată nu s'a ocupat însă cu instruirea mea dându-mi să citesc și discutând cu mine teorie de Partid, ci a avut atitudinea cu mine ca față de o prietenă bună dar fără nicio legătură de Partid între noi. De mai multe ori în discuțiile noastre mi se adresa cu un "voi" adică voi care nu sunteți membrii de Partid. Aceasta s'a petrecut în anul 1945, Ianuarie-Februarie, adică la începutul chiar a prieteniei noastre.

Tot în legătură cu ~~felul~~ felul ei de a ~~fixse~~ comporta lipsit de spirit de Partid, era și atitudinea ei cu tovarășii ei. Nu avea relații cu nici o tovarășe, nici din conducerea Partidului sau soții de tovarăși din conducere, nici cu alte tovarășe. La cererea repetată a lui Pătrășcanu de a avea relații cu tovarășe, care și ea pleca nu dintr'un sentiment tovarășesc și oportunist, răspundea mereu că nu poate avea relații cu femei cu care nu are se vorbă că ea nu poate sta de vorbă despre menaj, copii și rochii, că nu poate avea relații decât cu oameni care se deosebesc prin ceva de ceilalți, ori artiști ori foarte inteligenți.

Își păstrase prietenia cu colega ei de școală Edith Marcovici, dar nu se înțelegea bine cu ea, cu Beate Fredanov tot colegă, cu care se vedea des înainte de a o cunoaște eu, relațiile ei

208
1948

s'au răcit pretinzând că Beate face pe comunistă pe linie. Critica pe soția lui Silber, Nuțu, care era o tovarășe foarte devotată Partidului, spunând că e plicticoasă și că-i privește cu înșurubare și că nici nu vrea să audă Nuțu conversațiile noastre în general pentru că le-ar repeta deformându-le. Ambiția și orgoliu eu ni aveam nimic de a face cu spiritul de Partid. Această ambiție o manifesta atât pentru ea cât și pentru Pătrășcanu. Era nemulțumită de rolul lui secundar, cu toate că el era membru în Biroul Politic și ministru. De multe ori am stat și am căutat să mă lămuresc care era mai vinovat de orgoliu din ei doi și-mă este greu și azi să răspund. Stiu dela Harry, căruia îi povestise Elena că la Paris, în timpul conferinței de pace, în 1946, tov. Gheorghiu Dej îi reproșase lui Pătrășcanu spiritul de ambiție mic burghez al Elenei, care îl împingea să cadă în greșeli.

Eu înțelegeam că ea ar fi vrut ca Pătrășcanu să fie secretar al Partidului, ca și fotografia lui să fie răspândită și difuzată. Imi aduc aminte că în anul 1945 la sectorul Arte din Bdl. Elisabeta, în sala în care țineam ședințele, era pe zid o fotografie mică a lui Pătrășcanu și că într-o zi i-a spus lui de față cu mine că nu mai este pe perete ca un fapt semnificativ.

Ca și el dădea mare importanță faptului dacă atunci când apare un articol de al lui Pătrășcanu în ziarul Scânteia este precizată calitatea lui de membru al Biroului Central.

Se plânga că în cronicile dramatice din Scânteia, decorurile făcute de ea nu sunt comentate elogios și câteodată nu sunt nici pomenite. Lua aceasta ca o manifestație conștientă împotriva lor.

Îi plăcea foarte mult să fie lăudată. Mi-a explicat odată că se ocupă cu decoruri pentru că astfel are posibilitatea să fie des aplaudată. Dădea importanță faptului că la adunările partidului când se scanda numele fruntașilor comuniști, numele lui Pătrășcanu era sau nu repetat. Si acest fapt îl făceam apoi și eu, numărând chiar scanările și spunând apoi lui Pătrășcanu. Amândoi socoteau că cea mai impresionantă manifestație, cea dela Stadion, curând după 23 August, la care am fost și eu cu Harry fără legătură cu Pătrășcanu pe care nu-i cunoșteam pe atunci decât vag, când Pătrășcanu fusese aclamat îndelung.

Făcându-i complimente îi atrăgeai ușor simpatia ei. De expl. Ileana Popescu îi spunea Domniță.

Nici în cadrul teatrului de păpuși atitudinea ei nu era de membră de partid, ci mai mult de patron al unei întreprinderi personale. Sigur că nu din punct de vedere material ci moral și

24-2-1949

social. De mai multe ori a trebuit să-mi dau seama că ~~mi~~ face reclamă prin presă trecând peste mine și ceilalți colaboratori. Tot astfel în colaborarea ei cu Alexandru Brătăsescu, Centrul Național ea apărea ~~pe~~ primul plan și el ca un simplu asistent. Cu toate că el o iubește extrem de mult, mi-a spus că și-a dat seama că sfârșitul colaborării lor, sfârșit forțat prin dispariția ei, i-a prins lui bine din punct de vedere profesional.

Felul ei de a se purta cu agenții lui Pătrășcanu nu era nici el tovarășesc. Am remarcat aceasta când am văzut felul de a se purta al altor tov., cu agenții lor. Noi nu mâncam la masă cu agenții și nu-i antrenam și pe ei în distracțiile noastre dela Snagov sau alte vacanțe. Dar asta se explică și prin faptul că ei să nu audă ce vorbiam noi.

Am încercat să arăt că în viața zilnică dusă de Elena eu nu simțeam aproape deloc că ea s'ar fi reeducat în spiritul Partidului, ci avea foarte multe apucături burgheze.

Sigur că Elena are și calități de care nu am vorbit aici nefiind cuprinse în întrebare.

Atitudinea ei față de Uniunea Sovietică.

Elena Pătrășcanu nu iubea Uniunea Sovietică și nici pe tov. Stalin, invitând la masă pe tov. din C.C., își dă seama împreună cu Pătrășcanu că nu au în casă fotografia lui Stalin și mă roagă Pătrășcanu pe mine să mă duc să o cumpăr în ultima clipă (la Snagov la inaugurarea casei noi, Mai 1947). Acelaș lucru se întâmplase și la Buc., tot cu ocazia vizitei la ei ~~xxxx~~ a aceloraș. În ultimul moment pune o fotografie a lui Stalin peste fotografia lui D.D. Pătrășcanu, tatăl lui Pătrășcanu.

Imi spune că Istoria Partidului este în parte falsificată pentru a nu se arăta rolul acelor care au fost mai târziu îndepărtați și că și rolul tov. Stalin la început este exagerat, că nu a fost cel mai intim colaborator al lui Lenin. La această conversație ia parte și Pătrășcanu. Mi-au dat și un exemplu sau două dar eu nu mi le aduc aminte pentru că nu cunoșteam istoria partidului și deci erau fapte noi pentru mine.

Aduce dela Paris în 1946 cartea "Zero et l'infini". Am citit această carte și am discutat-o. Din discuție reieșea că Elena are părerea că punctul de vedere al cărții este just, adică ~~și~~ cei acuzați nu ar fi fost vinovați de trădare și eu îi spui că după mine această carte nu a reușit să fie convingătoare, că ceea ce impresionează mai mult în carte este faptul că poate fi convins să-și afirme vinovăția prin sentimentul de dragoste ce-l poartă partidului. Deci din carte rămâne ca ultimă impresie faptul că Partidul

240 210

poate fi și că a fost iubit până la sacrificiul vieții. Dacă partidul are sau nu dreptate rămâne în carte pe planul doi. Elena recunoaște și ea aceasta. (Mai târziu după rezoluție când Pătrășcanu îmi spune că nu va recunoaște la o anchetă eventuală decât adevărul face aluzie la această carte). Această discuție despre carte are loc în 1946, toamna. Mi se pare că mi-au lăsat mie cartea.

Tot în legătură cu acest proces spune în 1948 că Partidul (Român) în imitația lui servilă a tuturor fazelor petrecute dela Revoluție în Uniunea Sovietică, are nevoie și de un proces de acest fel și că îl va face lui Pătrășcanu. Întrebând eu care este răstul ținta unui proces de acest fel îmi explică că este util pentru strângerea unității disciplinei și vigilenței în Partid. Când face comparație cu un eventual proces a lui Pătrășcanu, îl socotește pe acesta ca pe un om complet nevinovat, care pe nedrept ar fi judecat. Când îmi dă cartea "Mein Leben" de Trotțchi îmi spune că e păcat că nu știu nemțește că este o carte frumos scrisă.

Vorbește de artă în URSS de multe ori. Îmi pomeniște de cărțile citite de ea când era tânără, apărute curând după revoluție cu mult entuziasm. Nu-mi amintesc titlurile nici autorii. Dar cărțile apărute în timpul și după război cred că nu le-a citit decât puțin în orice caz nu-mi aduc aminte să-mi fi atras atenția asupra lor.

Vorbea des cu admirație despre teatrul sovietic ca de cel mai bun din lume, din punct de vedere al punerii în scenă, al jocului, al regiei, al decorurilor, al minuțiozității și a griji de a înțelege textul piesei. Dar nu îi plăceau piesele jucate la noi, piesele sovietice care îi făceau impresia că sunt piese prea evident de propagandă. Lucrând decoruri pentru o piesă sovietică mi-a spus că este obligată să facă interioarele elegante, ca să se arate că așa este în Uniune, cu toate că piesa nu justifică acest lucru.

Despre cinematograful sovietic la fel are părerea că operele mari au fost create în prima perioadă a cinematografiei sovietice și nu-i plac aproape nici unul din filmele noi, prea propagandistice și prea puțin artistice. Admiră însă jocul actorilor. Știu că și ea și Pătrășcanu am fost încântați însă de un film "O pânză la răsărit" din toate punctele de vedere. Mergeam des la cinematograful împreună și de mai multe ori ne-a spus că trebuie să vedem, de ochii lumii și filme sovietice. Atunci se dădeau și destule filme străine pe care le vedeam, câteva americane și multe franceze. Când s'a întors dela Paris mi-a vorbit cu entuziasm despre "Dictatorul" dar eu când l-am văzut la Buc., cu Harry, am rămas amândoi penibil impresionați de acest film, care minimalizează fascismul și face din Hitler un simplu caraghios.

Ce o supăra cel mai tare erau complectările sovietice, adică filmele scurte cu dansuri și cântece care le găsea subartistic. Tot astfel o enervau foarte tare ansamblurile sovietice, care veneau la București spunând despre ele că e păcat de forma artistică perfectă a lor, față de simplitatea fondului. Că ansamblurile de dansuri sunt toate la fel. Că formula amestecării a lucruri de calitate bună cu altele sub mediocru crează un spectacol de un nivel scăzut. Imi spunea că nu știu din ce motive ceea ce place mai mult sovieticilor este opera Carmen, care ei nu-i plăcea socotind-o aceasta ca o dovadă a nivelului scăzut artistic al publicului din Uniune și a prostului gust.

Am văzut odată la cinematograful niște machete de construcții noi, de case bloc și instituții sovietice. A criticat mult aceste machete, spunând că nu țin seamă de arhitectura nouă, care cere mult spațiu verde între clădiri, un stil nou simplu. Că acele machete sunt învechite, au o înfățișare încărcată care să bată la ochi.

Despre pictură am vorbit în legătură cu rezoluția tov. Kemenof.

În general în artă îi plăcea forma decadentă a apusului chiar mai mult decât mie. Admira pe Picasso în toată opera lui, pe Matisse, o interesa arta suprarealistă, admitea greu dirijarea artei care i se părea o piedică în dezvoltarea artistului. Socotea că în Uniune publicul nu este educat din punct de vedere artistic, că nu se caută ridicarea gustului public spre forme superioare de artă, ci că se coboară nivelul la gustul masei. Că aceasta se datorește conducerii artistice a Partidului, care este extrem de rigidă și stânjenește libertatea de creație a artistului menținându-l în cadre extrem de înguste. Că toate aceste rezoluții în dirijarea artei dovedesc rezistența care există încă în Uniune după 30 de ani de la Revoluție. Că în Rusia oamenii sunt doritori să afle ce se întâmplă în afara granițelor lor, și-mi dădea de exemplu o coadă pe care o văzuse chiar ea la Moscova la un cinematograful unde rula un film vechi american.

Mi-a povestit că la Paris în 1946 se întâlnise cu un vechi prieten al ei Leo Valiani, tot comunist, italian, care se înțelesese foarte bine și cu Pătrășcanu, că discutasese cu el toate problemele despre Uniune și Partid și că el avea același punct de vedere ca și ei. Ulterior a ținut mult să-l primească în România, insistând mult pe lângă Pătrășcanu pentru ca el să facă demersurile necesare pentru obținerea vizei de intrare în țară, dar nu a reușit. Rămăsese foarte impresionată de discuțiile avute cu el,

care o întăriseră pe această linie greșită.

Plecând dela aceste păreri artistice, avea și din punct de vedere al vieții în Uniune păreri tot atât de critice. A ținut foarte mult să readucă în țară pe o prietenă din copilărie. Hela, nu știu celălalt nume, care era în Siberia cu părinții. Prime-se dela ea vești foarte proaste, că trăește extrem de greu, și a făcut multe încercări de a o aduce în țară în 1945. Imi aduc aminte că vorbea chiar să-i scoată acte false, ascunzând faptul că ar fi născută pe teritoriul sovietic, dar nu a reușit să o aducă și-i părea extrem de rău.

Vorbea despre antisemitismul care domnește în Uniune, cu toate că mulți evrei sunt la posturi de conducere. Mi-a spus că evreii din Basarabia erau trimesi în țară forțat. La acest punct însă imi aduc aminte că la discuții era și Silber și nu știu exact partea lui de informații în această privință. Stiu însă că s'a vorbit chiar că ar fi avut loc progromuri. Discuția avea loc în 1946.

Am mai auzit la ei în casă discuții critice despre viața grea în Uniune, lipsa de libertate, arestările, dar nu-mi amintesc partea ei personală la aceste discuții.

În legătură cu atitudinea Uniunii Sovietice față de România părerile ei erau categorice în privința anexiunii care i se părea o amenințare apropiată. De aceea avea și ea punctul de vedere a lui Pătrășcanu de a menține legături cu partidul național-țărănesc, de a dori menținerea monarhiei, legături cu apusul, pentru că i se păreau o cheazășie de independență. Spun aceasta nu pentru că mi-a explicat clar acest gând, ci pentru că așa am înțeles eu atitudinea lor. Chiar când făceau acte trădătoare sau vorbeau dușmănos ei discutau din punct de vedere "comunist" național un punct de vedere comunist extrem de personal. Eu am crezut că acest fel a lor este cel just și că într'adevăr, cum gândeau ei, în Uniune "Stalinismul" este o deviere dela comunism, o deviere imperialistă aproape naționalist șovină.

Am discutat cu ea și el eventualitatea unui război. Eu credeam că Uniunea în această conjunctură ar pierde războiul. De data aceasta răspunsul lor a fost categoric. Uniunea Sovietică ar ieși sigur victorioasă și comunismul s'ar întinde cuprinzând lumea.

În legătură cu anexiunea am avut o discuție cu ea la Păltiniș când regele a plecat din țară. Acest lucru le-a făcut impresia unei nenorociri și eu nu-și înțelegeam spunându-le că asta este unul din punctele importante urmărite de Partid și că ei doi știau bine că se va întâmpla într'o zi mai apropiată sau mai depărtată. Atunci ea mi-a spus supărată că eu nu înțeleg că

aceasta înseamnă anexiunea ? I-am răspuns că nu înțeleg atunci de ce a rămas atâta timp în partid și că așa pățește omul care își construiește toată viața rigid, pe principiile și idealurile dela 16 ani. A privit atitudinea mea ca o dovadă de neprietenie și a rămas câțva timp rece cu mine.

Când a apărut stema țării noastre, după concursul făcut printre artiști a observat că este întocmai în stilul celor sovietice.

În legătură cu economia țării noastre era de părere că Uniunea are pretenții prea mari dela noi. Că despăgubirile de război le plătim mai mult decât trebuie, să sovromurile sunt o atăpânire economică a României de către Uniune. Că ajutorul economic al Uniunii este doar o părere pentru că poate din mărfuri pleacă înapoi lucrate acolo. Și în privința aceasta îmi este mai puțin clar care era exact punctul ei de vedere și care era a lui Pătrășcanu, mi se păreau de acord.

Crîtici aduse Partidului.

O atitudine caracteristică a Elenei era spiritul ei critic în legătură cu tovarășii din Partid. Simpatie tovarășească nu avea pentru nimeni ; nu-i plăcea să fie cu ei, nu avea puncte comune de interes cu ei în afară de artiști cu care îi plăcea să stea de vorbă. În general femeile din Partid îi plăceau și mai puțin decât bărbații. Îi displăcea faptul că ele își pierdeau orice feminitate de îndată ce aveau munci de răspundere. Când mi-a povestit întâlnirea ei la Moscova cu tov. ministru Ana Pauker mi-a spus că a impresionat-o prost neglijența cu care era îmbrăcată. Spunea că nici unul din colegii lui Pătrășcanu din Comitetul Central nu le sunt lor prieteni și că toți vor să scape de Pătrășcanu. Spunea că în C.C., sunt două grupe : grupa Ana și grupa Gheorghiu Dej. De grupa Ana ar fi ținut tov. Kișinevski și Miron Constantinescu și aceștia sau mai bine zis ultimul ar fi înfrădăvăr dușman lui Pătrășcanu, fiind și el intelectual.

Odată de ziua tov. Ana a fost obligată să se ducă în fruntea unui grup de artiste să-i ofere flori și s'a simțit foarte prost din această cauză. Când în 1947 spre toamnă sau chiar iarna tov. Ana a rugat-o să se ocupe de amenajarea casei ei dela Snagov a făcut cu atât de puțin entuziasm că Pătrășcanu a trebuit de mai multe ori să o roage să lucreze și în ultima zi am ajutat-o și eu să termine. Spunea că tov. Ana nu o simpatizează deloc fiind influențată de cumnata ei care fusese prietenă cu Pătrășcanu când Elena l-a cunoscut. Spunea că tov. Ana fiind evreică și cetă-

țeană sovietică nu are și nici nu poate avea simpatie și interes pentru România, ci este doar o reprezentantă a Uniunii Sovietice. Însă spunea că tov. Ana suferise mult în închisoare.

De tov. Gheorghiu Dej mi-a spus că-și făcuse mulți partizani devotați în închisoare, că știa să câștige simpatiile, dar că nu e conducător prin calitățile lui, că nu este deștept cu toate că are darul povestirii, că nu crede că-și scrie singur discursurile.

În orice caz considera că față de Pătrășcanu toți au o atitudine ipocrită, că din 1945 ea știa că soarta lor e pecetluită și că de aceea devenea tot mai tristă și mai pesimistă.

Despre tov. min. Teo îmi spunea de mai multe ori că e singurul lângă care șade la petreceri, că el îi face curte dar când Pătrășcanu vorbește de el de bine îi spune că și tov. Teo dacă i se va spune e în stare să-i facă rău și că nu îi va lua cu nimic apărarea fiind sub influența tov. Ana.

Cirică pe tov. cu care lucrează, pe Moraru în primul rând cu care are diferențe în sect. Arte. Il socotește incult și pătimaș. Dă impresia că ar vrea ea să aibă un rol mai important în acest sector și că nu i se acordă ceea ce merită. Când tov. Puțuri este trimis dela arte să conducă Rador-ul spune că era un om prea de treabă și înțelegător ca să se poată menține în locul ce-l avea.

Se supără numai țin minte de ce pe tov. Maxy.

Se supără pe Liana Maxy și face o plângere împotriva ei, aprobată fiind și de Pătrășcanu, pentru că aceasta nu-i pomeneste numele într-o cronică în legătură cu teatrul de păpuși. Critică pe Matei Socor, pe soția lui, pe care după câteva luni petrecute în Uniune face pe conducătorul teatrului, pe Negreanu pe Flrica Selmaru.

Spune că în Partid ca să parvii trebuie să faci rău altora spionându-i și denunțându-i. Îmi spune că în Partid trebuie să faci orice să ajungi sus și ca să te menții, că nu are rost să vegezezi în masă. Din cauză că consideră partidul ca o bază de carieră, îl sprijină pe Pătrășcanu în ambiția lui în loc să caute să i-o potolească. Dar și el la rândul lui caută să o împingă pe ea, și o învață să-și facă reclamă, să se vorbească de ea.

Găsește că partidul și deci țara au o atitudine servilă față de Uniunea Sovietică. Că în celelalte țări de democrație populară lucrurile se petrec altfel, că Uniunea este respectată dar că nu trece chiar înaintea țării respective, că numai românii exagerează întotdeauna, ploconindu-se umil.

În călătoria făcută în 1945 în Ardeal, este supărată de faptul că partidul este condus numai de unguri acolo și deci este

normal să aibă o atitudine șovină față de masa românească. Nu-și dă seama de greșelile lui Pătrășcanu dela Cluj și e de părere și ea să nu-și facă autocritica cerută.

În general este de acord cu activitatea lui, dar de două ori am auzit-o criticându-l. Odată după conefrința dela ~~Paris~~ Sibiu a lui Pătrășcanu, ținută intelectualilor, despre filozofia românească sau despre literatură, socotind atunci că punctul lui de vedere este prea naționalist. A doua oară când Pătrășcanu hotărâse să-și schimbe atitudinea față de Partid. Nu pot povesti fapte pentru că eu nu cunosc decât sfârșitul discuțiilor acelora și nu știam despre ce e vorba. Dar eram la ei acasă într-o seară târziu cu Harry. Pătrășcanu s'a întors dela Partid și a trecut cu ea în dormitor unde i-a povestit ceva important în legătură cu el, și de care el era nemulțumit. Eu am înțeles, poate greșit că el avusesse o explicație la Partid și că ea găsea că el procedase foarte greșit și că se va căi mai târziu. Nu-mi aduc aminte bine dar cred că se întâmpla după întoarcerea lor dela Paris.

Îi plăcea să stea de vorbă cu Silber și să-l audă făcând spirite, ironii la adresa Partidului.

În prima perioadă 1945 se duce cu multă plăcere la recepțiile și mesele date de diferite ambasade și legații străine. Îi place să stea de vorbă cu străini și Pătrășcanu îi atrage de mai multe ori atenția că este imprudent ce face și ea este supărată spunând că el din gelozie de câte ori o vede vorbind cu un englez sau american vine să o ia ca să-i întrerupă discuția.

Se simte ~~bine~~ extrem de bine la Paris. Se întoarce cu un regret al vieții de acolo și ea e cea care ar dori ca Andrei să ceară numirea la Paris sau Londra. Se abonează la diferite reviste franceze între care și revista existențialistă a lui Sartre la "Esprit" și la "Europe nouvelle" (comunistă) care i se pare cea mai slabă. Vorbește urât de Aragon căruia îi neagă talentul și găsește că are un caracter urât prin purtarea lui cu foștii prieteni surrealiști.

Când vine Obrațov, artistul sovietic care conduce la Moscova teatrul de păpuși ne invită la masă pe mine și pe Harry cu el și soția lui. Este încântat de ideile, de felul de a fi a lui Obrațov și-mi spune că e primul sovietic pe care-l cunoaște care să-i facă o impresie atât de bună dar apoi adaugă că Obrațov a trăit mult în străinătate, în America.

În cei trei ani ai prieteniei noastre, 1945, 46, 47, Elen se schimbă foarte tare. La început am cunoscut-o veselă, entuziasată, extrem de activă, lucrând cu plăcere și însuflețire, gata de excursii, de glume, plăcându-i să stea seara târziu de vorbă, sau

citind poezii, sau ascultând muzică. În 1947 este alt om. Este și bolnavă dar mai cu seamă deprimată sufletește, pesimistă. Vede viitorul în negru și vorbește ca și cum ea personal a renunțat la viață. Se schimbă și la față arătând mult obosită. După rezoluție din 1948 este lipsită de orice speranță, de câte ori ~~partidul~~ Pătrășcanu este chemat la Partid are emoții puternice. Vine într-o după amiază la mine și-mi spune că ea crede că ar face mai bine amândoi dacă s'ar omorî. E frică să nu ajungă în Siberia. Când încerc să-i dau curaj ea îmi răspunde "eu știu cum se întâmplă lucrurile la partid și tu nu știi". Acum îmi explic atitudinea ei prin frica pe care o avea de a nuse afla faptele lui Pătrășcanu dușmănoase și trădătoare. Dar este și convinsă că atitudinea partidului și față de Pătrășcanu este condusă de dușmănie și invidie împotriva lui.

Îmi spune odată că situația membrilor mai este mult mai bună decât a celor vechi. Că celor vechi li se acordă mai puțină încredere, că sunt mai de aproape verificați, pe când cei noi mai cu seamă dacă au în trecutul lor și vreo pată cunoscută, au mai multe șanse de a se ridica. Când trebuia să ni se dea cernetul de partid se plânge de mai multe ori lui Pătrășcanu că ei nu i s'a dat încă și el o povățuește să se ducă să-l ceară ^{pe} insistent. Când în fine i se dă, consideră că special i s'a pus carnetul un număr mare, cu toate că este din cei mai vechi membrii ai partidului și că aceasta se face special în legătură cu ea. Prin interpretări de felul acesta îmi dădea impresia că ea crede că partidul se ocupă permanent cu urmărirea oamenilor, cu răzbunări și jigniri.

Ea îmi cere de mai multe ori să-l chem pe Belu Silber la mine după ce esre scos din partid pentru că îi e dor de el..

Din toată atitudinea în timpul cât am cunoscut-o, din cauza părerilor ce le avea despre Uniunea Sovietică, despre partid, din lipsa ei de participare la victoriile partidului, care veneau una după alta, întărind poziția partidului în țară, din lipsa ei de bucurie la întărirea frontului democrației care era pe zi ce trecea mai vizibilă, eram îndreptățită să o întreb de ce, fiind prietenă cu mine și cu Harry și gândind în felul acesta a cerut să intrăm în Partid. De fapt întrebarea mea era de prisos pentru că ea ne ceruse să intrăm în partid explicându-ne clar că altfel nu putem fi prieteni pentru că li s'ar lua în nume de rău.

ss. Lena Constante

6 Martie 1950

Subsemnata Elena Constanta, domiciliata in str.
Dionisie Lupu 12, Pacurari, la intrebare pusă mie:
"Care au fost fapte concrete ale lui Elena Patroscanu
care au dat posibilitatea atâta mie cât și lui
Hany să-i reproșăm iustarea în Partid" declar:

Felul ei de a fi.

În primul rând felul ei de a fi. Faptul că Elena
nu gândea și nu trăia ca o membră de Partid. Cu
toate că avea o activitate de Partid, îndeplinind sor-
cinii de conducere în sectorul Arte, nu făcea impresia
că îndeplinește acest rol cu devotament și convin-
gere ci din dorință de a fi cât mai importantă și
de a conduce. Nu-și însușea critica și auto-cri-
tica. Când era criticată adesea explica aceasta
prin faptul că este soția lui Patroscanu. (de A. în
înțelegerile ei cu tov. Monaru.)

Nu se socotea o simplă membră de Partid ci so-
ția tov. Ministrului Patroscanu, prin aceasta luând
ca îndatorare o atitudine de superioritate față de toa-
răși. Astfel cum povesteste că la Paris, Florica tel-
nuam aștepta salutul ei, fapt care și se pare oblig-
rie. Cere lui Patroscanu să-i pună la dispoziție au-
tomobilul pentru toate cursele ei, fapt care duce
pe Patroscanu din cauza vesnicilor discuții din cau-
za inactivității ei să îi cedeze a morimă a minis-
terului, fapt pe care îl face socotindu-l încorect.

în Februarie
1945

46
Felul în care îi cere mie și lui Hory să stăm
în Partid. Ne spune de câteva ori, din ce în ce mai
insistent că îi face plăcere să ne vedem câteori
des, dar că situațiile lor politice, situația de prin-
tean a lui Patascau, nu le permite să fie vizu-
meru în tovarășia unor membri de partid. Ne
punne de loc problema însăși a convingerilor noastre.
Să zicem că stia că nimic nu ne desparte e-
sențial de Partid, prin viață și convingerile noastre,
dar nu acesta este punctul de la care poruncește, ci
numai egoist, faptul de a nu fi conștientat pro-
prietățile lor cu noi, de către tovarășii lor. Cu
foarte că vede că și eu și Hory avem obiectii,
dacă nu de fond cel puțin formale dor destul de
puternice pentru a nu primi propunerea ei de în-
dată și cu entuziasm cum ar fi trebuit, insistă
spunând că obiectele noastre sunt superficiale.
Aceste obiectii ale mele erau: faptul că nu cunoș-
team decât foarte vag ce înseamnă a fi membru
de Partid adevărat, faptul că nu citisem nimic
în legătură cu doctrinele Partidului, cu istoria
Partidului, că simpatia mea pentru Partid se
datora numai, în oarecare măsură spuselor lui
Bela Silber, în conversațiile avute la mine a-
casă când venea des în timpul războiului să
asculte radio, și luptei contra fascismului lui
a Uniunii Sovietice; că mă țineam de disciplină

31) de Partid de care am văzut mai ^{tarziu} departe ca
nici pe departe nu-mi dădusem seama, ⁴⁷ în
en vocațiune-mă o individualistă așa cum eră?
Disciplina de Partid mi se părea obligatorie de
a lua parte regulat la reuniți, de a accepta
un punct de vedere cimpus de majoritate, și
atât, dar și acestea îmi venea greu să le ac-
cept.

La insistențele ei, eu nu am cedat dela in-
ceput. Dar într-o după-masă la atelier m'a
lucit repede, punându-mi o a dejunare în față.
și atunci mi-am dus puțin să mă plimb și când
mi-am întors am simțit numai pentru a nu
rupe relațiile mele cu ei. Dar am considerat
această din partea ei ca o atitudine superficia-
lă. Trebuie să recunosc însă că atunci politic
era nevoie de cât mai multe înscrieri și că Por-
t.dul nu cerea atunci o pregătire serioasă ci
numai simpatie dela aderenti.

Niciodată nu s'a ocupat însă cu instruirea
mea dându-mi să citesc și discutând cu mine
teorie de Partid, ci a avut atitudine cu mine
ca față de o prietenă bună dar fără nici o
legătură de Partid între noi. De mai multe
ori în discuțiile noastre mi se adresa cu un
"vrai" adică voi care nu sunteti membri de Partid.
Aceasta s'a petrecut în anul 1945 - Ianuarie-Februarie.

41) adică la începutul chiar a prieteniei noastre. 221
Tot în legătură cu felul ei de a fi se compo-
za lipsit de spirit de partid era în atitudine
ei cu tovarăși ei. Nu avea relații cu nici o
tovarășă, nici din conducerea Partidului sau
sotii de tovarăși din conducere, nici cu alte
tovarășe. La cererea repetată a lui Patroscan
de a avea relații cu tovarășe, care n'ea pleca
nu diuș' un reuș' ment tovarășese ci oportunist,
răspunde mereu că nu poate avea relații cu
femei cu care nu are ce vorbi, că ea nu poate
sta de vorbă despre menaj, copii și rochii, că
nu poate avea relații decât cu oameni care
se describesc prin ceva de ceilalți; ori artiști, ori
foarte inteligenți.

În părăsirea prietenia cu colegă de școală Edită
Marcovici dar cu ~~care~~ nu se înțelegea bine; Cu
Beate Fedanov tot colegă cu care se vedea des
învăța de a o cunoaște eu, relațiile ei s'au
răcit pretinzând că Beate face pe comunistă pe
linie. Critica pe soția lui Silber, Mutu, care era
o tovarășă foarte decorată. Partidului, spunând
că e plicticoasă și că-i privește deșănțat și că
nici nu va să audă Mutu conversațiile noastre
în general pentru că le-or repeta deformându-le.

5) Ambitiu și orgoliu ei nu aveau nimic de
face cu spiritul de Partid. Aceasta ambiție
a manifestat atât pentru ea cât și pentru
Pătrășcanu. Era nemulțumită de rolul lui
secundar, cu toate că el era membru în Biroul
Politic și ministru. Eu mai târziu în Partid
~~am învățat că orice sarcină dată trebuie împli-~~
~~nită cu același devotament.~~ De multe ori am
stat și am căutat să mă lămuresc care era mui-
vinovat de orgoliu din ei doi și mi-este și azi greu
să răspund. Știu de la Hany, cămărașă a fost, de
Elena că la Paris, în timpul conferinței de Pace,
în 1946, tot George și Dej îi reproșau lui Pătrăș-
canu spiritul de ambiție mic burghez al Elenei,
care îl împingea să cadă în greșeli.

Eu înțelegeam că ea ar fi vrut ca și Pătrășcanu
să fie secretar al Partidului, ca și fotografia lui
să fie răspândită și difuzată. Măi aduc aminte
că în anul 1945 la rectorul Arte din Bul. Eli-
sabeta, în sala în care fusesem noi, țelu era pe
zid o fotografie a lui Pătrășcanu și că în t'la fi
ea spurs lui de față cu mine că nu mai este
pe perete ca un fapt semnificativ.

Ca și el dădea mare importanță faptului

6)

dacă atunci când apare un articol de al lui Patrascanu în ziarul Scântea este înălțată calitatea lui de membru al Biroului Central.

Se plângea că în cronicile dramatice din Scântea, decourile făcute de ea nu sunt conștate elogios, și câteodată nu sunt nici pomenite. Lăsa aceasta ca o manifestare contrară a simpatiei lor.

Și plăcea foarte mult să fie laudată. Mi-a explicat odată că se ocupă cu decouri pentru că astfel are posibilitatea să fie des aplaudată.

Dada importantă faptul că la adunările partidului când se scanda numele frunzilor comunisti numele lui Patrascanu era sau nu repetat. Și acest fapt îl făceau apoi și eu, numărând chior scandările și numărând apoi lui Patrascanu. Amândoi socoteau ca cea mai impresionantă manifestare, cea de la Hadron curând după 23 august, - la care am fost și eu cu Hany fără legătură cu Patrascanu pe care nu-i cunoșteam pe atunci decât vag - când Patrascanu fusese aclamat îndelung.

Făcându-i complimente îi atăgea ușa în față ei. De ex. Heaua Popescu în Huma Domnita.

Nici în cadrul teatrului de papuri atitudine ei nu era de membru de partid, ci mai mult de

223
patron al unei întreprinderi personale. Lămură că
nu dău puțin de vedere material și moral și
social. De mai multe ori a trebuit să lui dau
seama că în face reclamația mea presa trecând
peste mine și ceilalți colaboratori. Tot astfel
în colaborarea ei cu Alexandru Protopescu la
Teatrul Național ea apărea pe primul plan și el ca
un simplu asistent. Cu toate că el a ieșit ex-
tra de mult, mi-a spus că n-a dat seama că
despărțit Harrisul colaborării lor, Harrisul forțat
mai dispăruș ei, ea prinsă lui bine dău puțin
de vedere profesional.

Felul ei de a se purta cu agenții lui Protopescu
nu era nici el tovarășesc. Am remarcat acest
când am văzut felul de a se purta a altor tovarăși,
cu agenții lor. Noi nu măscam la ușa cu agenții
și nu-i auzim să se pe ei în distracțiile moor-
te dela fagore sau alte vacanțe. Dar asta se
explică și prin faptul că ei să nu audă ce
vorbim noi.

Am încercat să arăt că în viața zilnică
dusa de Elena eu nu simțeam întru aproape
deosebi că ea s-ar fi redus în spiritual Porti-
dului, ci avea foarte multe apucături burgheze.
Lămură că Elena are și calitate de core nu am
vorbit aici nefiind cuprinsă în discuție.

Holui -

Elena Patascau nu iubea Uniunea Sovietică și nici pe tov. Holui. Tronând la mormânt pe tov. din C.C. și dădându-i nume supranumit de Patascau că nu au în casă fotografia lui Holui și nu acașă Patascau pe mine și mă duc să o cumpăr în ultima clipă (la pragov la inaugurarea corii noi) ^{Mai 1947} Acelor lucru se întâmplau în la Buc. tot cu ocazia vizitei la ei a acestor. În ultimul moment pune o fotografie a lui Holui peste fotografia lui D.D. Patascau, totuși lui Patascau.

Fui spus că Istoria Partidului este în parte falsificată pentru a nu se arăta rolul acestor care au fost mai târziu îndepărtați și că în rolul tov. Holui la început este exagerat, că nu a fost cel mai înțeles colaborator al lui Lenin. La această conversație ia parte și Patascau. Mi-au dat și un exemplu sau două din eu și mi le aduc aminte pentru că nu cunoșteam istoria partidului și deci erau fafete noi pentru mine.

Zera et l'infirmité

Aduce dela Paris ^{W 1940} cartea "Zera et l'infirmité" Au citit această carte și au discutat-o. Din discuție reiese că Elena are părerea că punctul de vedere al cartii este fals, adică al acuzării nu a fi fost înșovăți de trădare și eu îi spun că după ^{după} ~~pe~~ ^{în} mine această carte nu a reușit să fie convingătoare.

3) ca' crece imperioarea' mai mult in corte este
faptul ca' poate fi convins sa' afirme o inovatie
prin instrumentul de dragoste ce-l poarta Partidul.
Daci din corte ramane ca ultima impresie
faptul ca' Partidul poate sa' a fort in bel
paua la sacrificiul vietii. Daci Partidul are sau
nu dreptate ramane in corte pe planul doi. Elusa
recunoaste si ea aceasta. (Mai tarziu diffi' rego-
luta cand Patascau iui spune ca' nu va
recunoaste la o ancheta eventuala' decab
adevarul, face aluzie la aceasta-corte.)

aceasta discutie, despre corte are loc in
1946, toamna. Mi s' pare ca' mi-au lasat scrisoarea.

1948, Tot in legatura cu acest proces spune
ca' Partidul (Roman) in unitate, lui a ^{multe} tator
soje lor petrecute dela Revolutie in Uniunea
Sovietica au nevoie si de un proces de acest
fel, si ca' il va face lui Patascau. Partidul
baid eu core este rostul, tiuta unui proces de
acest fel iui explica co' este util pentru tran-
zitia unitati, disciplinei si organizarii in Par-
tid. Cand face comporatie cu un eventual
proces a lui Patascau, il socoteste pe acesta
ca pe un om complet nevinovat core pe
ne drept ar fi judecat.

Când iiii da' contra despa. Meri Lelien' de
 Tratzki iiii spune că e păcat că nu stii num-
 teste că' esti o carte frumoasă scrisă.

Literatură

Vorbesti de artă în URSS de multe ori. Fui
 pomenești de cărțile citite de ea când era tân-
 raia, apărute curând după revoluție, cu mult
 entuziasm. Nu-mi amintesc titlurile nici au-
 torii. Dar cărțile apărute în timpul n' după răz-
 boi cred că nu le-a citit decât puțin în orice
 caz nu-mi aduc aminte să-mi fi atras atenția
 asupra lor.

Teatrul

Vorbesi des cu admirare despre teatrul sovie-
 tic ca de cel mai bun din lume, din punct
 de vedere al punerii în scenă, al jocului, al re-
 giei, al decorurilor, a minuziozității n' a griji
 de a înțelege textul piesei. Dar nu îi plăceau
 piesele jucate la noi, piesele noi sovietice con-
 țin făceau impresia că sunt piese prea evident de
 propaganda. Lăcrând decoruri pentru o piesă
 sovietică mi-a spus că' esti obligată să faci
 interioarele elegante, ca să se arate că' ai
 în Uniune, cu toate că' piesa nu justifică a-
 cest lucru.

Cinematograf

Despre cinematograful sovietic la fel au păr-
 rea că operele mari au fost create în prima
 perioadă a cinematografului sovietic și nu-i

18
227
18
plac aproape nici unul din filmele noi, prea
propagandistice și prea puțin artistice. Adăru-
cîsă jocul actorilor. Știu că și la Patroasca-
nu și eu am fost încântați cîsă de un film
"O pînză la răsărit" din foarte puținele de vedere.

Mergeam des la cinematograful imprenuă și
de mai multe ori ne-a spus că trebuie să ve-
dem, de ochii lui, și filme sovietice. Atunci
ne dădeau și destule filme străine pe care le
vedeam, cîteva americane și multe franceze.

Cînd s'a întors dela Paris mi-a vorbit cu en-
tuzism despre "Dictatorul", dar eu cînd l-am
văzut la Buc. cu Harry, am rămas amîndoi
puțin impresionati de acest film. ^{care minimizează}
^{fascismul și face din}
^{Hitler un simplu caraghios.}

Ausau blui
sovietice

Ce a năpăia cel mai tare erau complicitățile
sovietice, adică filmele scrute cu dansuri și
cîntece care le gîsea sub artistice. Tot astfel
o euserau foarte tare ausau bluiile sovietice
care veneau la București spunînd despre ele
că e păcăt de forma artistică perfectă a lor,
fapt de simplitatea fondului lui. Că ausau-
bluiile de dansuri sunt toate la fel. Că for-
mula amestecării a lucruri de calitate bună
cu altele sub mediocre crează un spectacol de
un nivel scăzut.

228
Am spus că nu știu din ce motivă dacă
place mai mult sovieticilor este opera Cezanne,
care ei nu-i plăcea socotind această operă ca o
dovadă a nivelului scăzut artistic al publicu-
lui din Uniune și a prostului gust.

Arhitectura

Am văzut odată la cinematograful niste machete
de construcții noi, de care blocurile institutelor so-
vietice. A criticat mult aceste machete, spu-
nând că nu sînt reamă de urbanistica nouă
care cere mult spațiu verde între clădiri, un
stil nou, simplu. Că aceste machete sînt în-
vechite, au o înfățișare pîcîrcătoare care se bate
la ochi.

Pictura

Despre pictură am vorbit în legătura cu rezoluția
sov. Kemerovaf.

În general în artă îi plăcea forma decadentă
a apusului chiar mai mult decît ruse. Admira
pe Picasso în toată opera lui, pe Matisse, o
interesă arta supranaturalistă, admitea puțin diri-
jarea artei care i se părea a fi o predică în desvol-
garea artistului. Socotea că în Uniune publicul
nu este educat din punct de vedere artistic.

Că am se caută ridicarea gustului public spre
forme superioare de artă, ci că se coboară ni-
velul la gustul masei. Că această se datorează
conducerei artistice a Partidului, care este ateu și

229 ~~746~~
rigidă și stăpînieste libertatea de creație a
artistului menținându-l în cadre etice și
înguste. Că toate aceste rezoluții în diverse
arte dovedesc existența unei viziuni încă în Uni-
une după 30 de ani de la Revoluție. Că în Uni-
oamenii sunt doriți să afle ce se întâmplă în
afara granițelor lor, și-mi dailea de exemplu
o coadă pe care nu se poate că o vînt chiar
ea la Moscova la un cinematograful unde
rula un film vechi american.

Mi-a povestit că la Paris în 1946 se întâl-
nise cu un vechi prieten al ei Leo Valiani, tot
comunist, italian, care se înțelegea foarte bine
și cu Patroșcanu; că discutase cu el foarte pro-
blemele despre Unirea și Partid, și că el a-
vea aceloraș punct de vedere ca și ei. Ulterior
a știut mult să-l primească în România,
insistînd mult pe lângă Patroșcanu pentru
ca el să facă demersurile necesare pentru
obținerea vizei de intrare în țară, dar nu
a reușit. Rămasese foarte impresionată de
discuțiile avute cu el, care o înfrînă pe
această linie greșită.

238
Plecând dela aceste păeni artistice, am
ni din punct de vedere al vieții în lumea
păeni tot atât de critice. A trecut foarte mult
să ne aduca în țară pe o prietenă din copilărie
Hela, nu știu alăalt nume, care era în Siberia
cu păinții. Primit de la ea vesti foarte proaste,
că trăiește extrem de greu, ni a făcut multe
încercări de a o aduce în țară, în 1945. ~~dar~~

Am aduc aminte că vorbea chiar să-i scoată
acte false, ascunzând faptul că ar fi născută
pe teritoriul sovietic, dar nu a reușit să
o aduca ni-i părea extrem de rău.

Vorbis despre antisemitismul care domi-
neste în lumea, cu foarte că mulți evrei sunt
la posturi de conducere. Mi-a spus că evreii
din Basarabia erau trimiși în țară forțat. La
acest punct însă nu aduc aminte că la discu-
ție era ni fiica ni nu știu exact partea lui
de informații din această privință. Am însă că
s'a vorbit chiar că ar fi avut loc pogromuri.
Dintru acea loc în 1946 -

Am mai auzit la ei în casă discuții critice
despre viața grea în lumea, lipsa de libertate,
arestările, dar nu mi amintesc partea ei perso-
nală la aceste discuții.

237
44
În legătura cu ~~unimur~~ atitudinea ~~unimur~~ sovietice față de România părerile ei erau categorice în privința americanilor care i se părea o amenințare apropiată. De aceea avea și ea punctul de vedere a lui Patroscanu de a menține legătura cu partidul național țărănesc, de a dori menținerea regiei Monarhiei, legătura cu apusul, pentru că i se păreau a chegarie de independență. Pentru aceasta nu pentru că mi-a explicat clar acest gând, ci pentru că așa am înțeles eu atitudinea lor. Chiar când făceau ~~pe~~ acte rădătoare sau vorbeau dușmănos ei ~~se~~ ~~pe~~ discutau din punct de vedere al "comunist" natural nu punct de vedere comunist extern de personal. Eu am crezut că acest fel a lor este cel just ~~pentru~~ și că într'adevăr, cum gândeau ei, în Unirea "Stalinismul" este o deviere de la comunism o deviere imperialistă, aproape naționalist sovietică.

1947

Am discutat cu ea și el eventualitatea unui război. Eu credeam că Unirea în aceste conjuncturi ar pierde războiul. De data aceea

232 60 43
răspunsul lor a fost categoric: lumea so-
vietică ar ienî nîguri victorioase, nî conaștinut
s'ar întinde cuprînzînd lumea.

Opunîndu-le
cî aceasta este unul
din punctele
de portanță
umano de
Partid, nî cî
ei cî stiau
bine cî nî ca
un nupla iutî
și mai apropiat
nî sau mai
deparatî.

În legătura cu americanii am avut o dis-
cutie cu ea la Păltinîș cînd regele a plecat
din țară. Acest lucru le-a făcut impresia u-
nei nenorociri nî eu nu-i înțelegem. Atunci
ea mi-a spus supărată: cî eu nu înțeleg cî
aceasta înțelegem nî americanii? Î-am răspuns
cî nu înțeleg atunci de ce a rămas atîta timp
în Partid nî cî așa pătește omul care nî
construiește toată viața rigid, pe principii
nî idealurile de la 16 ani. A privit atît de
meu ca o dovadă de nepricepere nî a rămas
cîtva timp rece cu mine.

Cînd a apărut regele țării noastre, după con-
cursul făcut printre artiști a observat cî este
în focuș în stilul celor sovietice.

În legătura cu economia țării noastre era
de părere cî lumea are pretenții prea mari
de la noi. Cî ~~te~~ despăgî birile de război le
plătîu mai mult decît trebuie, cî sovieticii
nu s'au stăpînit economic a Romîniei de
cîta lumea. Cî ajutorul economic al Americii este
doar o părere pentru cî poartă din mîinî plăcere
să poartă lucrato acolo.

233
și în privința aceasta unui este mai puțin
con era exact punctul ei de vedere și con era
a lui Patrascanu, mi se pareau de acord.

Critici aduse Portidului.

233

O atitudine caracteristică a Elevei era spiritul
ei critic în legătura cu tovarășii din Portid. Sim-
patia tovarășească nu avea pentru nimeni; nu-i
plăcea să fie cu ei, nu avea puncte comune de
interes (cu afara de artiști cu care îi plăcea se-
stea de vorba). În general femeile din Portid
îi plăceau și mai puțin decât bărbații. Și
displăcea faptul că ele își pierdeau orice femi-
nitate de îndată ce aveau nunci de răspundere.

Când mi-a povestit întâmplarea ei la ^{Moscova} ~~Praga~~
cu tov. Ministrul Ana Pauker mi-a spus că a im-
presionat-o prost neglijența cu care era în-
brăcată.

Spunea că nici unul din colegii lui Patrasca-
nu din Comitetul Central nu le sunt lor prieteni,
și că toți vor să scape de Patrascanu. Spunea
că în C.C sunt două grupe: grupa Ana și grupa
Gheorghiu Dej. De grupa Ana nu fi fiind tov. Ki-
rilenko și Miron Constantinescu, și acesta
sau mai bine zis ultimul ar fi fost adevăratul dușman.

lui Patascanu, fiind n el intelectual.

Odata de ziua sov. Ana a fost obligata sa
se duca in fata unui grup de artisti si
ofere flori si sa scrie poezii pentru ocazia
cauza. Cand in 1948, spre socul sau chiar lora
sov. Ana a rugat-o sa se ocupe de amenajarea
casei ei dela Inagov a facut cu atat de
putin entuziasm ca Patascanu a trebuit de mai
multe ori sa o roage sa lucreze si in ultima zi
au aputat-o si ea sa termine.

Spunea ca sov. Ana nu a simpatizat deloc
fiind influentata de cumnata ei care fusese pri-
etna cu Patascanu cand Elena l-a cunoscut.

Spunea ca sov. Ana fiind evreica in cetatea
sovietica nu are si nici nu poate avea simpa-
tie si interes pentru Romania, ci este doar o re-
prezentanta a Uniunii Sovietice. Insa spunea ^(una) ca
sov. Ana se ferise mult de inchisoare.

De sov. Gheorghe Dej mi-a spus ca si facuse
multe partizani devotati la inchisoare, ca stia
si castiga simpatia, dar ca nu e un conducator
prin calitatile lui, ca nu este deosebit
cu toate ca are dantul poeziei, ca nu redea
nici nimeni discursurile.

In orice caz considera ca fata de Patascanu
tot au o atitudine ipocrita, ca din 1945 ea stia

ca' soarta lor e pecetluita: n' ca' de ⁶³ ~~de~~ ²³⁵ ~~de~~
venea tot mai trista n' mai perimista.

Despre tov. Min. Teo lui spune de mai multe
ori ca' e nimeni la inga' care sadi la petrosari,
ca' el ii face curte dor ca'nd Patrascanu vor-
beste de el de bine ii spune ca' n' tov. Teo
daca ii va spune e in stare sa-i faca rau,
n' ca' nu ii va lua cu nimic aporarea fiind
in influenta tov. Ana.

Critica pe tov. cu care lucreaza; pe Monaru
in primul rand cu care are diferente in Act.
Arte. El socoteste incult n' patimas. Da cu-
meria ca' ar vrea la sa aiba un rol mai im-
portant in acest rector n' ca' nu i se acorda
ceace merita. Ca'nd tov. Puturi este tiner,
dela arte sa' conduca Radu cel spune ca' era
un om prea detrabat n' in legator ca sa se
poate mentii in locul ce-l avea.

Se repara nu mai fii mure de ce pe tov. Mary.
Se repara pe diava Mary n' face a plangere
supariva ei, aprobata: fiind n' de Patrascanu,
pentru ca' aceasta nu-i pomeneste numele in-
tr-o cronica in legatura cu tratatul de Papeoni.

Critica pe Water Socor, pe sotia lui, pe Negru
pe Florica Selmanu.

core dupa cativa
luni petrasca cu lina
face pe conducatorul tratatului

1 / Spune că în Partid ca să porci ²³⁶⁴ trebuie să
faci răi altora, spionându-i și de murdărit. ³⁵
Eu spun că în Partid trebuie să faci orice ca
să ajungi cât mai sus, și ca să te muți, că nu
are rost să vezi în masă.

Din cauza că consideră partidul ca o boje
de carieră, îl sprijină pe Patroscanu în au-
fiziq lui în loc să cante să i-o potolească.
Dar și el la rândul lui cante să o în-
punga pe ea, și o urască să-i facă recla-
ma, să se corbească de ea.

Ca tești că Partidul și deci țara au o at-
itudine revolta față de Uniunea sovietică.

Că în celelalte țări de democrație populară
lucrurile se petrec altfel, că Uniunea este
respectată. Dar că nu toce chiar înaintea
țării respective; că numai românii exage-
rează în tot deasupra, plocuindu-se unul,

Eu călătoria făcută în 1945 în Ardeal,
este supărată de faptul că Partidul este
condus numai de unghi acolo și că deci
este normal să aibă o atitudine revolta
față de masa românească. Nu și da re-
ma de gurele discursului lui Patroscanu
dela Cluj și e de părere și ea să nu-i
facă auto-critica cerută.

6237-38
În general este de acord cu activitatea
lui, dar de două ori am avut-o criticându-l.
Odată după conferința dela bibliotecă la
Pătrășcanu, tînăr intelectualilor, despre filosofie
românească sau despre literatură, socotind
atunci că punctul lui de vedere este prea
naționalist. A doua oară cînd Pătrășcanu
hotărîre să-și schimbe atitudinea față de
Partid. Nu pot povesti exact faptele pentru
că eu nu am fost decît ^{sfârșitul} ~~atmosferă~~ discuțiilor
acelora și nu știam despre ce e vorba.
Dar eram la ei acasă într-o seară tîrziu
cu Hany. Pătrășcanu s'a întors dela partid
și a trecut cu ea în dormitor unde s'a pomenit
ceva important în legătură cu el, și de
care el era mult mînit. Eu am înțeles, poate
grișit că el avușese o explicație la partid
și că la gara că el procedase foarte greșit
și că se va căi mai tîrziu. Mi s'a
adus aminte bine din cred că se întâmpla
după întorcerea lor dela Paris.

Îmi placea să stă de vorbă cu Hany
și să-l audă făcînd spirite, învînt la adesea

Partidului.

În prima perioadă 1945- se duce cu multa
plăcere la recepțiile și mesele date de dife-
rite ambasade și legatii străine. 238 27
și place să stea de vorbă cu cu străini în Patrascanu
li atrage de mai multe ori atenția că este
neprudent să face, și ea este reparată
spunând că el din gelozie de câte ori o
vede vorbind cu un englez sau un american
vine să o ia ca să-i interrompă discuția.

Se simte stenu de bine la Paris. Se în-
soare cu un regret al vieții de acolo, și
ea e cea care ar dori ca Andrei să ceară
numirea la Paris sau Londra. Se abonează
la ~~găsește~~ diferite reviste franceze dintre care
și revista existentialistă a lui Sartre, la Es-
prit și la Europe nouvelle (comunistă) care
Vorbeste urât de Aragon căruia îi neagă
talentul și ^{și pare ea mai rău.} ~~găsește~~ că are un caracter
urât prin purtarea lui cu foști prieteni
nrealisti.

Când vine Olivotov, artistul sovietic care
conduce la Moscova teatrul de păpuși ne
invită la masă pe mine și pe Hory cu
el și soția lui. Este în căutarea de ideile

281
de felul de a fi a lui Oltarov ~~n-ai~~ ³⁹
spune că e primul sovietic pe care-l
noastră care să-i facă o impresie atât de
bună dar apoi adaugă că Oltarov a trăit
mult în străinătate, în America.

~~Ca toate~~ În cei de trei ani ai prieteniei
noastre, 1945, 46, 47, Elena se schimbă foarte
tare. La început am cunoscut-o veselă, eu-
tuziantă, stăruie de activă, lucrând cu plăcere
și în reflecție, gata de excursii, de glume
și placându-i să stea xara vârgii de vorbă,
sau citind poezii, sau ascultând muzică.

În 1947 este alt om. Este în bolnavă dor
mai cu xama deprimată. Reflecțe, pesi-
mistă. Vede viitorul în negru, și vorbește
de ca și cum ea personal a renunțat la
viață. Se schimbă și la față arătând mult
obosită. După revoluția din 1948 este
lipsită de orice speranță, de câte ori Patrio-
camu este chemat la Partid are emoții pu-
ternice. Vine într-o după-amiază la mine
și-mi spune că ea crede că ar face mai bine
amândoi dacă s'ar omori. E fura și-și
apungă în hibernă.

248 35
* — Iui spune odată: că în Partid stăpân
membrii noi este mult mai bună de-
cât a celor vechi. Că celor vechi li se
acordă mai puțină încredere, că sunt
mai de aproape verificați, pe când cei noi
mai cu seamă dacă au în trecut
lor n' o rea pată cunoscută, au mai multe
șansuri de a se ridica. Când trebuia să
mi ~~la ministere~~ se dea carnetele de Partid
se plânge de mai multe ori lui Patrascanu
că ei nu i s-a dat încă n' el o ~~pro~~ povă-
tuește să se ducă să-l ceară ministru. Când
îi fiu i k dă, considera că special i s-a
pus pe carnet un numără mare, cu toate
că este din cei mai vechi membri ai par-
tidului n' că aceasta se face special în
legătură cu ea. Prin interpretări de felul a-
aste iui dădea în pînă ^(că ea crede) (că Partidul se ocupă
permanant cu urmărirea oamenilor, ^{cu} că răz-
bunări, n' jigniri.

— Ia iui cere de mai multe ori să-l cheamă
pe Belle Liller la mine după ce este scos
din Partid pentru că îi e dor de el.

~~Lena Comăneci~~
6 martie 1950

24) Când încerc să-i dau curaj ea îmi răspunde:
"Eu știu cum se întâmplă lucrurile la
Partid n-ți nu știu." Acum îmi explică atitudi-
nea ei prin faza pe care o avea de a nu re-
afila faptele lui Patroșcanu dusmănoare n-
trădătoare. (241)
Dar este n-convinsă că atitudi-
nea Partidului față de Patroșcanu este condusă
de dușmănie n-izvoie împotriva lui.

* → Din toată atitudinea în fine peul că
am curiozitate, din cauza parerilor ce le aveau
despre Unirea Sovietică, despre Partid, din
lipsa ei de participare la victoriile Partidului
care veneau una după alta, întârzierea poziția
Partidului în țară, din lipsa ei de bucurie
la întărirea frontului democrației care era pe
zi ce tot mai vizibilă, eram și des-
fățișă să o i-țreb de ce, fiind prieteni
cu mine n- cu Harry, n- gândeau în felul
acesta a crezut să i-țhău în Partid.

De fapt i-țrebarea mea era de prisos pen-
tru că ea ~~nu~~ ^{me} ceruse să i-țhău în Partid expli-
cându-mă clar că altfel nu puteam fi prieten
pentru că li s-ar lua în nume de rău.

Lena Constant
6 Martie 1950

DECLARAȚIE

I.

Subsemnata Lena Constante domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, fiind întrebată ce am discutat principial cu Gross declar că el a apărât punctul de vedere socialist și eu cel comunist

ss.Lena Constante
7 Martie 1950

II

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, declar că nu am vorbit cu Gross despre legăturile mele intime cu Pătrășcanu.

ss.Lena Constante
7 Martie 1950

III

Subsemnata Lena Constante domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, fiind întrebată dacă am vorbit cu Nicol Gross despre eventuala plecare a lui Pătrășcanu în străinătate, declar că nu i-am vorbit nimic despre acest lucru.-

ss.Lena Constante
7 Martie 1950

IX

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, declar că nu mai am nimic de spus în legătură cu activitatea mea și a lui Pătrășcanu fiindcă am spus tot ce știu după ce mi-au fost puse întrebări concrete.

ss. Lena Constante

7 Martie 1950

Declarație

244 85

25

Subsemnata Lena Cantauti, domiciliata
in str. Dionisie Lupu 12, Bucuresti: declar
ca nu mai am nimic de spus in
legatura cu activitatea mea si a lui
Patarascu fiindca am spus tot ce stiu
dupa ce mi-au fost puse intrebari con-
crete.

Lena Cantauti

8 Martie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în Buc., str. Dionisie Lupu 12, fiind întrebată ce am mai discutat despre Pătrășcanu cu Nicol Gross, declar că i-am explicat că Pătrășcanu nu este de acord cu toate măsurile partidului și de aceea este prost văzut. El era oarecum la curent cu aceasta. Am tras această concluzie din faptul că nu mi-a cerut explicații și din faptul că se vedea la Londra cu Barbu Zevedei.

Mi-a răspuns că pătimesc mereu că sunt o prea bună prietenă.-

ss. Lena Constante

7 Martie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, declar că în legătură cu ceea ce mi-a povestit Belu Silber îmi aduc aminte următoarele :

Înainte de plecarea lui la Paris pentru conferința Păcii, ducându-mă la el, nu a putut să mă primească spunându-mi că are treabă. Ulterior mi-a spus că erau la el niște sovietici foarte importanți, care i-au dat o misiune.

Când a fost anchetat de Partid mi-a spus că i se aduc acuzații că ar fi avut relații cu englezii. El spunea că a avut într'adevăr relații dar din ordinul unor sovietici foarte importanți cărora le raporta discuțiile avute. Că i se aduce acuzația că ar fi fost agent, din cauza faptului că nu a fost arestat nicio dată după întoarcerea lui din Franța, după proces. Că ar fi avut relații cu siguranța dar că el a vorbit doar odată întâmplător cu nu știu care director de al siguranței.

Că este acuzat de a fi dat la Paris date economice în legătură cu tratatul de Pace și cu despăgubirile de război.

Dela el știu că și după 23 August a rămas în contact cu Neagu și cu alți politicieni ca Pogoneanu, Vișoianu.

ss. Lena Constante

7 Martie 1950

Declarație

217

248

Subsemnata Lena Contant, domiciliată
în Str. Dionisie Lupu 12, București, declar
că în legătură cu cea ce mi-a povestit
Belu Silber mi-a adus aminte următoarele:

Înainte de plecarea lui la Paris pentru confe-
riența Păcii, ducându-mă la el, mi-a
putut să mă prindesea spunându-mi că
eu teaba. Ulterior mi-a spus că erau
la fel niște sovietici foarte importanți
care i-au dat o misiune.

Când a fost anchetat de Poștă mi-a
spus că i se aduce acuzație că ar fi avut
relații cu Englezii. El spunea că a avut
câteva adevărate relații din din ordinul unor
sovietici foarte importanți cărora le raporte
discuțiile avute. Că i se aduce acuzație
că ar fi fost agent, din cauza faptului
că nu a fost arestat niciodată după în-
terogarea lui din Frankfurt în ~~1947~~ 1948 după
proces. Că ar fi avut relații cu nimeni
din cauza că el a vorbit doar odată în timpul

248 ~~86~~ 88
cu nu știu core director de-al năgurații.

Co' ești acuzat de a fi dat la Paris
date economice în legătură cu tratatul
de Pace și cu dezbatărilor de război.

Dela el știu că și după 23 august a
rămân în contact cu Meagiu, și cu alți
politicieni ca Pogonaru, Visoianu.

Leua Comănă

8 Martie 1950

XI

[Handwritten signature]

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, fiind întrebată ce știu în legătură cu vânzarea unui loc la Poiana Tapului de către Lucrețiu Pătrășcanu cumnatului meu Moisil, declar următoarele :

În timpul cât își construia casa dela Snagov, Pătrășcanu a spus de câteva ori în fața mea că trebuie să vândă terenul lui dela Poiana Tapului.

Atunci m'am gândit că sora mea Viorica Moisil dorind să-și construiască odată o casă la munte, ar fi foarte convenabil pentru ea acest teren, care era bine plasat și avea și apă și gaz, trase de Pătrășcanu pentru mama lui, a cărui casă era pe un teren alăturat.

Elena mi-a dat atunci un plan al locului, făcut de ea și o schiță colorată a interiorului casei, pe care ar fi dorit-o acolo pentru ea. Aceste schițe i le-am dus lui Viorica la Ankara. Sora mea Viorica Moisil născută Constante a acceptat la propunerea mea cumpărarea terenului pe care eu îl văzusem, ducându-ne special cu Pătrășcanu, Elena și Harry la Poiana Tapului.

Prețul locului cerut de Pătrășcanu era de 200 milioane lei nestabilizați sau 30 de galbeni. Prețul fusese stabilit înainte de stabilizare.

Când m'am întors dela Ankara cu Moisil i-am dat lui Pătrășcanu prim a rată care era, după cât mi-aduc aminte de 10 monezi. Restul i-am dat treptat câte 5 monezi, care le primeam dela sora mea prin curier diplomatic, care aducea pentru mama pachete cu diferite alimente.

Ca atare locul era în întregime plătit achitat în aur adică 30 monezi de aur. De actele de vânzare s'a ocupat Pătrășcanu, trimetând pe cineva dela minister la Ploiești.

ss. Lena Constante

7 Martie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, fiind întrebată ce servicii am mai făcut lui Lucrețiu Pătrășcanu declar că nu am mai făcut alte servicii, adică nu pot să-mi aduc aminte alte servicii.-

ss. Lena Constante

7 Martie 1950

Declarație

Subsemnata Leua Cantauti, domiciliată
în str. Dionisie Lupu 12 București. fiind în-
trebată ce servicii am mai făcut lui
Lucrețiu Păhascanu declar că nu am mai
făcut alte servicii, adică nu pot să mi
oduc aminte alte servicii

Leua Cantauti

8 Martie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în Buc., str. Dionisie Lupu fiind întrebată cu ce englezi am mai avut legături declar : Că în 1945 am primit un telefon dela un englez, secretar la legăție, BUTLER, care în limba franceză mi-a spus că are un comision dela Nicol Gross și m'a rugat să trec la legăție. A doua zi m'am dus și mi-a dat un plic cu o brățară de aur cu un medalion pe care era gravat "1940" anul când m'am despărțit de Nicol Gross, urmat de o liniuță și un loc liber.

Mi-a spus că mă văzuse cu câteva zile înainte cu Doamna Pătrășcanu în loje. I-am răspuns că suntem foarte bune prietene. Altceva nimic.

După câțva timp mi-a telefonat că pleacă și dacă am ceva de trimes lui Gross. S'a oferit să treacă pe la mine să-i dau scrisoare. A venit la mine în Dionisie Lupu 12 etaj 6 ap. 57. A stat la mine cam un sfert de oră. Am discutat lucruri cu totul generale și i-am dat scrisoarea.

Conținutul, scrisorii earu lucruri prietenești.

Am spus Pătrășcanilor și tuturor de ambele vizite și Pătrășcanu mi-a spus să nu mai am relații cu englezii și să nu-l mai văd pe Butler, deoarece se ferea de interpretările ce s'ar fi putut da acestei vizite. Explicația este părerea mea nu este dată de el.

ss. Lena Constante

7 Martie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante str.Dionisie Lupu 12,Buc., fiind întrebată cu cine din englezi m'am mai văzut declar următoarele :

In 1944,după un telefon prealabil, a venit la mine un ofițer englez,a cărui nume nu mi-l amintesc.Era cu mustăcioară

Mi-a dat o carte de vizită cu câteva cuvinte dela Nicol Gross.A stat la mine extrem de puțin,știa foarte puțin franțuzește și nu aveam cum vorbi.

ss.Lena Constante

7 Martie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, Buc., fiind întrebată dacă am vorbit cu Nicol Gross despre Pătrășcanu după ce am mai dat o declarație despre discuția care am avut cu Nicol Gross la Praga mai adăug că i-am explicat că situația lui Pătrășcanu nu este foarte bună în Partid și că plecarea mea, dat fiind că mi-a propus să mă căsătoresc cu el, ar face rău lui Pătrășcanu și rudelor mele.

ss. Lena Constante

7 Martie 1950

Declarație

Subsemnată Lena Contaută domiciliată în
 Str. Dionisie Lupu 12 Buc. fiind întrebată dacă
 am vorbit cu Nicol Gross despre Pătrășcanu
 după ce am mai dat o declarație despre
 discuția care am avut cu Nicol Gross la
 Praga mai adaug că i-am explicat
 că situația lui Pătrășcanu este foarte
 bună în Portugalia și că plecarea mea, ~~fiind~~
 dat fiind că mi-a propus să mă căsătorească
 cu el, ar face rău lui Pătrășcanu și rudelor
 mele.

Lena Contaută

14 Martie 1950

Declarație

~~B257/83~~ 84

Subsemnata Lena Căntău domiciliată
în str. Dionisie Lupu 12 declară că nu am
vorbit cu Gross despre legăturile mele în trecut
cu Patascanu.

Lena Căntău

7 martie 1950

III
257 ~~85~~
Declaratie

Subsemnata Leoa Constanta domiciliata in
str. Dionisie Lupu 12 Bucuresti, fiind interba-
ta de dca au vorbit ~~des~~ cu Nicol Gros des-
pre eventuala plecare a lui Patroscu in
stainatati declar ca nu i-am vorbit nimic
despre acest lucru.

Leoa Constanta

7 Martie 1950

1. Hans Brauner
2. H. Pötter
3. L. Pötter
4. Hans Contente
5. Mikail Libtsov

258 (258)

258.

* Se va arăta motivul în detaliu al pedepsei, precizându-se faptele.

259⁷⁸

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, Buc., fiind întrebată dacă am vorbit cu Nicol Gross despre Pătrășcanu după ce am mai dat o declarație despre discuția care am avut cu Nicol Gross la Praga mai adăug că i-am explicat că situația lui Pătrășcanu nu este foarte bună în Partid și că plecarea mea, dat fiind că mi-a propus să mă căsătorească cu el, ar face rău lui Pătrășcanu și rudelor mele.

ss. Lena Constante

7 Martie 1950

1. Hari Brauner
2. El. Pa-trăscu
3. L. Petrică
4. Iona Gortan
5. Mihail Sebastian

14 Mei 1954

Pagetură dintr-o scrisoare

2000 două sute cincizeci
nouă file
15 mg 16.05.54